

«Мій Шевченко»

**VII Міжнародний конкурс есе
учнівської та студентської молоді**

УДК 821.161.2.09

М58

Мій Шевченко: збірка есе учнівської та студентської молоді / Редкол.: Т.М. Шарова, А.В. Землянська. Київ, 2025. 180 с.

До збірки увійшли творчі роботи здобувачів закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, учасників Міжнародного конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко». Серед робіт – твори-переможці, відзначені дипломом I ступеня. В оригінальній формі автори робіт з усіх куточків країни представили особисте усвідомлення й осмислення з позицій сучасності феномена українського Генія.

Рекомендовано до друку ГО «Інноваційні обрії України»

Протокол №62 від 09.03.2025 р.

УДК 821.161.2.09

© Колектив авторів, 2025

ЗМІСТ

<i>Беленко С.</i> Я гідна бути нащадком Великого Кобзаря.....	5
<i>Береза Б.</i> Щоб соловейко не затих.....	7
<i>Бойко П.</i> Мій Шевченко – «проРОК».....	10
<i>Бондар Н.</i> Мій Шевченко.....	12
<i>Ботнар Л.</i> Незабронзовілий Шевченко.....	14
<i>Булачок Т.</i> Розкажу тобі, Тарасе.....	18
<i>Варяниця Д.</i> Відновлення після втрати. Досвід Кобзаря.....	21
<i>Вергун С.</i> Ти, як ніхто, навчив любити Україну!.....	23
<i>Височанський А.</i> «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє».....	25
<i>Волковинська В.</i> У чому щастя?.....	27
<i>Волошин О.</i> Тарас Шевченко – моє минуле і майбутнє.....	29
<i>Ворушило М.</i> Я вірю в майбутнє твоє, Україно, як вірив Тарас.....	32
<i>Гейко Д.</i> К.У.Л.Б.Т.У.Р.Н.И.Й. К.О.Д.: П.О.Ч.А.Т.О.К.....	34
<i>Гончаренко О.</i> Мій Шевченко.....	37
<i>Гречков Д.</i> Я не здамся.....	41
<i>Грицько Х.</i> Перебендя в кожному з нас.....	45
<i>Денисов І.</i> Мій Шевченко.....	47
<i>Ду Женюе.</i> In Taras Shevchenko's works, I find my freedom.....	49
<i>Золотарьова А.</i> Той, хто навчив нас бути нацією.....	52
<i>Іванова О.</i> Мій Шевченко.....	55
<i>Ільницька А.</i> «Його слова ідуть через віки, єднаючи серця і душі українців».....	60
<i>Іскра П.</i> Мій Шевченко.....	63
<i>Каїка І.</i> Нація, написана пером Тараса Шевченка.....	66
<i>Карабаза О.</i> Мій Шевченко. Моя розрада.....	69
<i>Карась В.</i> Я вдячна Тарасу за силу слова.....	72
<i>Ключка М.</i> Мій Шевченко.....	73
<i>Кондратюк М.</i> Життя. Війна. Шевченко.....	75
<i>Коротенко Х.</i> Не підвладний часу.....	77
<i>Костюніна Є.</i> Шевченко. Перезавантаження епох.....	80
<i>Кравчуновська Е.</i> Дві долі, як два крила: Шевченко й Україна.....	84

<i>Кузьмін Д.</i> Якби я зустрів Шевченка сьогодні.....	88
<i>Курмачова Є.</i> Мій Шевченко.....	90
<i>Левицька М.</i> Якби я зустріла Шевченка.....	92
<i>Лещенко У.</i> Волелюбний Шевченко.....	94
<i>Луговий А.</i> Тарас Шевченко – серце української культури.....	96
<i>Лушня Я.</i> Звучання Шевченкового слова.....	98
<i>Мартинко К.</i> Слово Кобзаря – найцінніша зброя.....	102
<i>Михайлюк А.</i> Мій Шевченко – зранена Одеса.....	104
<i>Михайлюкова А.</i> Слово Кобзаря: відлуння свободи.....	106
<i>Міняйло К.</i> Тарас Шевченко – людина.....	108
<i>Мкртчян А.</i> «Я воскрес, бо зараз я потрібен Батьківщині...».....	110
<i>Ощинський В.</i> До Кобзаря.....	113
<i>Перекупка Т.</i> Цвіт нації.....	115
<i>Пінчук Ю.</i> Від співця-кобзаря до сучасного символу спротиву.....	117
<i>Подолінний В.</i> Пророчі слова Кобзаря.....	120
<i>Поліщук В.</i> Лист з майбутнього.....	123
<i>Потапов О.</i> Мій Шевченко.....	125
<i>Рашковська Д.</i> Очима Шевченка: крізь руїни до надії.....	127
<i>Рославлева Є.</i> Тарас Шевченко в моєму житті.....	130
<i>Руденко А.</i> «Кобзар» Шевченка – таємне послання українцям.....	133
<i>Рудницька М.</i> Ми – нащадки Кобзаря.....	138
<i>Рудницька А.</i> Голос, що промовляє до кожного серця.....	140
<i>Рудь М.</i> Колиска мрій Тараса.....	143
<i>Сачко М.</i> Шевченків дух.....	145
<i>Соболева В.</i> Ніжин у житті Шевченка.....	147
<i>Спіцина А.</i> Мій Шевченко: зустріч крізь століття.....	149
<i>Стецюк К.</i> Рада познайомитись, Тарасе.....	153
<i>Стрихар К.</i> Кобзареве слово вічне.....	154
<i>Стукашева В.</i> Це не просто слова.....	155
<i>Трейсман К.</i> Шевченко і Одеса: зустріч двох світів.....	157
<i>Тучинська Я.</i> Жива книга – жива душа.....	159
<i>Устінов В.</i> «Незручна» людина.....	161
<i>Фоменко В.</i> Мої мрії і Кобзар (із щоденника підлітка).....	164
<i>Ціздан Д.</i> Вічний геній нетлінної слави.....	167

<i>Чай О.</i> Лист із окопу «Мамо, я вже не повернуся...».....	170
<i>Черній Д.</i> Будитель національної свідомості.....	172
<i>Шевченко В.</i> Ти праправнучка Шевченка?.....	175
<i>Шевченко Н.</i> Шевченкові імперативи.....	177

Беленко Софія Геннадіївна
здобувачка освіти 10 класу
Академічний ліцей «Європейський»
Лубенської міської ради
Полтавської області
Керівник: Хоменко Т.М.
учитель української мови
та літератури вищої категорії

Я ГІДНА БУТИ НАЩАДКОМ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

Я українка. Це рідна земля моїх батьків і дідів. Коріння роду глибоко проросло у її твердь, у родючий чорнозем, сплелося міцно, щоб на віки бути джерелом сили й мудрості всім прийдешнім поколінням. Я люблю цю землю, де *«хрущі над вишнями гудуть»*, *«тополі поволі стоять собі, мов сторожа, розмовляють з полем»*, де вітер *«додолю верби гне високі»*, а *«сім'я вечерея коло хати»*.

Ми нащадки Великого Кобзаря, який любив Україну всім своїм гарячим серцем, власною трепетною душею, якому болів рідний край, що стогнав від кріпосного гніту.

Ми, Тарасе, доньки й сини твої, не зрадили тебе й теж несемо у своїх маленьких серцях любов до нашої пораненої, знівченої ворогом країни, де на сході ходить у брудних чоботях орк. Чи думав ти, поете, чи й у страшному сні тобі не могло наснитися, що більше ніж через півтора століття умиватиметься гіркими сльозами твоя прадідівська сторона? Але ж ми нащадки твої! Наш багатостраждальний народ витримає цей армагеддон ХХІ-го століття, зашиє, залатає, вилікує рани на пошматованому тілі незламної неньки-землі, і тоді в Україні *«врага не буде супостата, а буде син, і буде мати...»*

Сьогодні найкращі сини країни, славні воїни ЗСУ, захищають кордони нашої держави, самовіддано відстоюють незалежність, волю і свободу, бо жадоба крові і загарбання чужих територій тече в жилах ворога. *«А поки що течуть ріки, кровавії ріки»*, і плачуть гарячими сльозами дружини, матері, діти, розритою могилою дивиться в сині очі неба моя Україна. Із незапам'ятних часів крокують поруч добро і зло, які народжуються з ненависті, заздрощів, невігластва в убогих душах, що не здатні до милосердя. *«Той мурує, той руйнує, той неситим оком за*

край світу зазирає, чи нема країни, щоб загарбать» – ось до чого привела людей відсутність богобоязні й доброти в зачерствілих серцях.

Українці – гідні нащадки твої, Тарасе, бо наші мужні захисники йдуть у бій, несучи на своїх плечах найдорожче – любов до Батьківщини. Як твій Дніпро, поете, *«горами хвилю підійма»*, так підіймається народний спротив священних днів, закарбований у величі пракозацького роду. Ми, Великий Кобзарю, охоче виконуємо твій заповіт: *« Борітеся – поборете!»*, який сьогодні для нас, справжніх українців, є дороговказом.

Я впевнена, що кожен зі нас може зробити свій внесок у розбудову кращого майбутнього для України. Щиро вірю, що мої дії та прагнення варті того, щоб називатися нащадком Генія. Я буду й надалі працювати над собою, щоб стати гідною громадянкою своєї країни та зробити власний внесок у її процвітання. Як і Тарас Шевченко, я всім серцем люблю Україну свою, бо зараз нікуди не виїхала, не залишила благословенну країну, рідне місто Лубни, улюблений ліцей *«Європейський»*... Мені болить наша історія... Я пишаюся культурою й традиціями, звичаями та обрядами! Мрію про щасливе майбутнє для України, де кожен зможе реалізувати свій потенціал і говоритиме, що є гідним нащадком Пророка.

Берега Богдана

здобувачка освіти 7 класу

Орільський ліцей

Слобожанської селищної ради

Дніпровського району

Дніпропетровської області

Керівник: Берега В.В.

учитель української мови

та літератури, вчитель-методист

ЩОБ СОЛОВЕЙКО НЕ ЗАТИХ

Україна. Наймиліша у світі земля. Своя. Рідна. Оповита ніжними серпанками, заколисана сивими піснями, порятована козацькими шаблями, напоєна гірко-кривавими слізьми... Збережена для нас, нащадків. Як же навчитися любити її так, щоб навіть у часи найбільшої зневіри залишатися українцями, а не шукати кращої долі деінде? На щастя, ми маємо джерело невичерпної відданості рідній землі, стійкості й приклад служіння народові силою свого таланту. Залишив нам цей безсмертний скарб Великий Кобзар. Тож читаймо його мудрі настанови, аби наповнити свої серця непохитною вірою, всеосяжною любов'ю, добром!

Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть...

Весна. Тихо дихає село. Туманом стеляться вранішні сні. На небі ледь жевріє рум'яний світанок. Наземні рожево-кремові хмари розкинулися рясним ароматом свіжості на тоненьких гілках. Дзвінки смугасті трудівнички вже де-не-де майорять над пастельно-малиновим цвітом. Смарагдова травичка охоче колихає ніжні пелюстки й тішиться новому вбранню. За цими іграми весело спостерігає хата-білявка. Затишно, любо й щасливо навкруги. І як не любити цей край? Раптом стає чути нові переливи садової симфонії! Це співає українська весна. На сопілці виграють промінці вранішньо-веселого сонця, невидимі струни натягують пташки від землі ген-ген до вершечка блакитноокого неба... Їхнє музичне сяйво запрошує в танок розкішний сад. Тихі й високі ноти линуть світом. Щохвилини передзвін новий, але я впевнена: присвячений пахощам рідної землі, кольорово-тендітним квітам, теплим пасмам безкінечного сонця,

тихим поривам чистого вітру! У таких розкошах купається український день. А невтомні хрущі над вишнями все гудуть і гудуть...

Нишком вечоріє. Жовтогаряча куля закочується за обрій довгим днем. А це значить: настав час!... бо уже...

Плугатарі з плугами йдуть...

Биті стежки знову зустрічають селян. Обрій бує тепло-ніжними відтінками барв. Вечірній тихий гул заповнює вулиці. Щасливі, хоч і заморені повертаються до рідних домівок мої українці. Не бояться ні тяжкої праці, ні випробувань долі. Усе можна пережити й подолати, аби тільки клятві заздрісники давали жити у своїй хаті! Та саме це й найбільше викликає ненависть у ворогів. І вогнем нас палили, і в ясир забирали, і шаблями рубали, і голодом морили, а ми щоразу оживаємо ніби слабкими тендітними паростками навесні, а потім розкішними нивами ще й щедро годуємо всіх хлібом... Бо ж корінням завжди у своїй землі, яка й дає нам сили жити...

Співають ідучи дівчата,

А матері вечерять ждуть.

Народні пісні розкішним орнаментом стеляться по вечірньому селу. Вони чимось схожі на теревені заклопотаних хрущів. Здається, усі переливи наділені одним: замилюванням Батьківщиною! Співи линуть крізь довгі віки: несуть на своїх сивих хвилях правдиву історію мого народу й залишаються такими ж цілющими. Це не просто традиція, а ... єдність. Наша культура, яку знають в усьому світі! Пісні невидимими ниточками й зараз лікують зранені душі моїх українців, яких по всьому світу як макового цвіту...

Сім'я вечерея коло хати,

Вечірня зіронька встає.

Дочка вечерять подає

А мати хоче научати,

Так соловейко не дає.

Найбільша цінність для українців – це родина. Саме турбота про найближчих завжди рятувала в найтяжчі часи, дарує надію й у сьогоднішні тьмяно-чорні дні. Спокійна тінь вечірніх розмов колихає на хвилях спокою. Щастя, сміх, душевність переплітаються в єдине ціле. Панує легка сімейна атмосфера: старше покоління засіває зернята мудрості молодшому, бо підтримка, взаємоповага — це міць української родини.

Поклала мати коло хати

Маленьких діточок своїх;

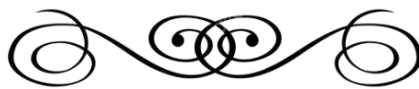
Сама заснула коло їх...

Любов до рідної землі народжується з першим подихом. І саме батьки пишуть важливі сторінки патріотизму в долі дитини. Захопиви, хоч і важкі перекази минувшини правдиво-гірким пилом осідають у пам'яті. Звичаї. Культура. Мова. Домашня рутинна. Усе важливо! Тільки зі своєю, непереписаною історією ми матимемо майбутнє...

Затихло все, тільки дівчата

Та соловейко не затих.

Український народ житиме вічно! Буятиме невмирущо сильним духом моя Батьківщина! Ми переможемо і в цей раз завдяки єдності, міцним традиціям, сімейним цінностям. Нам дають сили незламні предки та рідна земля. Сьогодні кожен живе одне життя за сотні загиблих, тому лише від нас залежить, чи буде чути правдивий голос української пісні, чи соловейко щебетатиме... Любити — значить діяти! Цього навчає мудре слово Великого Кобзаря. Тож живімо наші щирі серця, щоб мати сили боротися за свою хату, правду і волю!

Бойко Поліна

здобувачка освіти 9 класу

КЗ «Лицей «Інтелект»

Долинської міської ради»,

Кропивницький р-н, Кіровоградська обл.

Керівник: Толмач Н.І.

учитель української мови й літератури

вищої категорії, учитель-методист

МІЙ ШЕВЧЕНКО – «проРОК»

Я «неформалка», «бунтарка», «амбасадор-плейстейшен». Люблю важку музику, моментами навіть дуже важку (гардрок), й обожаю чорний колір. Скажете: а до чого ж тут Шевченко? Відповідаю тим, хто вважає, що тільки «слухняні», убрані в класичний одяг підлітки можуть по-справжньому оцінити творчість Кобзаря. Ви помиляєтеся, якраз навпаки: ми не лише захоплюємося спадщиною Тараса Григоровича, а й до самого митця ставимося з великою повагою, адже він – це втілення духу, нескореності, гарту, стійкості та відданості, а цього, на жаль, деяким українцям ой як сьогодні не вистачає...

Насамперед розповім, як познайомилася з віршами Шевченка: перша вчителька читала нам, маленьким пізнайкам, «Тече вода з-під явора»:

Тече вода з-під явора

Яром на долину.

Пишається над водою

Червона калина.

Я ще тоді запитала: «А що то за слово – «пишається»?». Ольга Петрівна (так звали вчительку) відповіла, що це означає, що калина-красуня сповнена гордості, що росте в Україні. «То калина теж українка?» – знову запитала тоді мала «чомучка». Вчителька посміхнулася й відповіла: «Так. Ти молодець: уявила ту калину й ніби оживила її!». Тоді я ще не знала, що той художній засіб називається персоніфікацією. Розуміти глибокий сенс творів Т.Г. Шевченка навчилася вже в середніх класах, а от повністю змінила ставлення до його творчості наприкінці минулого літа. Розкажу, як це було.

У серпні 2024 року батьки зробили мені подарунок: повезли нас із Тонею (так звати мою подружку) на «Ше.Fest», що проводився в Моринцях – на

батьківщині митця. Там дізналася, що фестиваль (до речі, абсолютно безалкогольний) заснували ще на початку війни. Він був десятий, ювілейний, і проходив під лозунгом «Ше.Fest: Всесвіт Шевченка». Поки тато з мамою відвідували «Локацію майстрів» та «Художню галявину», ми з Тонею із захопленням дивилися виступи різних виконавців: лідера гурту «Тінь Сонця» Сергія Василюка, Віталія Калініченка, гуртів «ЯРРА», «MNISHEK», «Romoz», «Крутий заміс», «КОМУ ВНИЗ», «Хорея Козацька»... А ще скуштували смачний борщ із карасями, що його так любив Тарас Григорович. Військовослужбовець Сергій Василюк передав усім присутнім вітання від бійців із фронту, а ми, своєю чергою, донатили на підтримку воїнів ЗСУ. Увечері разом із фанатами «Ше! Ше! Ше!» скандували навіть мої батьки, які спочатку скептично ставилися до захоплення доньки рок-музикою. Коли ти чуєш зі сцени драйв, це до мурах пробирає, піднімає дух – і тоді відчуваєш гордість, що належиш до такої могутньої, гідної нації – український народ!

Фестиваль змусив мене змінити ставлення до Кобзаря. Тоді зрозуміла: якби можна було телепортувати образ Шевченка в сучасність, він був би кимось на кшталт рокера-бунтівника: голосним і зухвалим; борцем і підкорювачем мільйонів сердець – харизматичним, стильним, креативним фантомом. Фліртував би з дівчатами і, замість кріпацьких кайданів, носив би браслети з шипами. А може, навіть був би фронтменом гардрок: писав би натхненні тексти для пісень у жанрі мелодійного металкору зі спокійним вокалом, нотками скріму; створював тренди й змушував би слідувати їм.

Ось уже пів року живу спогадами про грандіозне культурне дійство, що поєднало людей різних поколінь, напрямів, поглядів та субкультур. Сьогодні продовжую вивчати твори Шевченка не лише на уроках літератури, а й через гардрок, зокрема дуже подобається вступ до балади «Причинна» («Рече та стогне Дніпр широкий») у виконанні групи «Генеза». Віртуози вдало поєднали декілька жанрів металу, а саме: фолк-рок, альтернативний метал, прогресивний метал та ню-метал. Як на мене, це допомагає передати романтичний стиль твору Кобзаря: слухаю – й уявляю буремну стихію: величний дух Дніпра, загадкову присутність місяця, віщій крик сичів і силу розбурханих хвиль – усе це заворожує...

Отже, Тарас Григорович для мене сьогодні не суворий дід у каракулевій шапці, а мій сучасник, модний, харизматичний «симпатяга». Мій Шевченко – «проРОК»! І я справді пишаюся цим, як калина з уперше почутого мною колись вірша Великого українця ...

Бондар Назар

здобувач освіти 7 класу

Лицей №14 «Здоров'я»

Полтавської міської ради

Керівник: Бондар Н.В.

к.філол.н., доцент кафедри загального
мовознавства та іноземних мов

Національного університету

«Полтавська політехніка

імені Юрія Кондратюка»

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Над урвищем, де пороги Дніпра впадають у небесні обійми, стоїть замислений чоловік. Його волосся куйовдить вітер, а в очах горить якась несамовита, дика іскра... Чи то ненависть, чи жага помсти? Поки що не розумію...

Криваве небо знову пронизують ракети, на шмаття розриваючи хмари, знову несуть комусь вірну загибель. Вовками виють сирени, стогнуть дерева, стогне вітер, стогне земля... Чоловік неквапно повертається до мене:

– Чуєш, хлопче, реве та стогне Дніпр... Знову стогне... Як і кілька століть тому... Ех, приспали таки лукаві, в огні її, окраденую, збудили... Ох!

– Мені страшно, – шепочу цьому дивному чоловікові... А в горлі ніби грудка застрягла.

Він насупив брови, ніби пронизав мене поглядом:

– Ти – син великого народу, виколисаний у вишневих садках, загартований незламним духом Залізняка і Гонти! «Во время люте» довелося тобі подорослішати. Але знай, що ці злі чорні круки, які віками розбивають серце твого народу, розбивають, та не вип'ють «живущої крові – / Воно знову оживає / І сміється знову. / Не вмирає душа наша, / Не вмирає воля. / І неситий не виоре / На дні моря поле».

Сльози зрадливо затуманюють мені очі, захотілося розповісти цьому чоловікові все, що протягом двох років важким каменем осіло всередині:

– Переді мною ніби постійно стоїть отой сутулий боєць із цигаркою, а у вухах повсякчас відлунює: «Слава Україні!»... Потім... Вистріл... І регіт...

Дикий регіт тих зайшлих ординців... Чому вони прийшли?! Чим ми завинили?! Невже можна забирати у когось життя?! А вони ще й сміються...

Мій співрозмовник, дивлячись кудись вперед, де Дніпро несамовито бив хвилями у крайнебо, тихо, але впевнено, мовив:

– Нехай сміються, *«та не дуже, бо все гине, – / Слава не поляже; / Не поляже, а розкаже, / Що діялось в світі, / Чия правда, чия кривда / І чії ми діти. / Наша дума, наша пісня / Не вмре, не загине... / От де, хлопче, наша слава, / Слава України!»*.

«Слава-а-а-а!!!» – підхопив вітер. Це відлуння рознеслося понад широкими ланами до Бахмута, Вугледара, Харкова, Сум. «Слава-а-а!», – шуміли хвилі розлюченого Дніпра. «Слава-а-а!», – підхопили тополі над широкими полями нескореної України. «Слава-а-а!», – озвалися гори. «Слава-а-а!», – пророкотіло громом небо. «Може, то сам Всевишній озвався до нас», – чомусь подумалося...

Дивний чоловік посміхнувся у вуса і впевнено прошепотів кудись у невідомість:

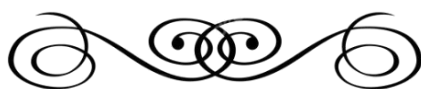
– *Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!..*

Щось до болю знайоме було в ньому... Хто він? Де я його бачив? Цей вдумливий погляд з-під насуплених брів, який тебе пронизує наскрізь, ніби запитує: «А ви хто? Чийх батьків діти?». Міцно стиснуті вуста незламної людини. Суворі, чіткі, ніби вигравіювані, риси обличчя...

Він і далі пильно вдивлявся в крайнебо. Бурхливий Дніпро не вгамовувався. Горами вітер підіймав хвилі. Десь моторошно перегукувалися сичі.

– А якщо..., – я повернувся до дивного співрозмовника, але його поруч уже не було, лише ген на кручі виднівся силует, а, може, то лиш марево світанку...

– Ні! Жодних «якщо», бо нарешті світає! Світає для моєї країни, нації! І жодна московія не вип'є живущої крові мого народу – вільного, незалежного, нескореного! Як заповідав Пророк, *«за нас правда, за нас слава і воля святая»*... Пророк!.. Як же я відразу не здогадався?! Це ж був він! Шевченко! Мій Шевченко... Наш!..

Ботнар Ліна

здобувачка освіти II курсу

спеціальності Філологія

(Українська мова та література)

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

Керівник: Ковалець Л.М.

д.філол.н., доцент, професор

кафедри української літератури

НЕЗАБРОНЗОВІЛИЙ ШЕВЧЕНКО

Шевченко – це той, хто живе в кожному з нас.

Олесь Гончар

Ім'я Шевченка вже віддавна асоціюється в загальній свідомості не тільки з образом геніального поета й конкретної людини. Воно стало символом духу нашого народу. А це ж весь спектр настроїв, почувань, станів – від любови до ненависти, від неприхованого осуду до християнського всепрощення, від тихесенького плачу над власною долею до могутніх ламентаций від передчуття глобальних загальних катастроф. Справжні поети ж бо завжди були пророками. Ось чому кожен з нас, пізнаючи Шевченка, здобуває неймовірний досвід.

Мій шлях до розуміння світу Тараса Григоровича починався не з заучування дат, рядків із підручників чи навіть осягнення «Кобзаря», кілька видань якого є в нашій домашній бібліотеці й передається наступним поколінням як спадщина. Спочатку я познайомилась із малим хлопчиною, якого з подивом відкриваю й досі, вже за університетською партою. Бо від самих своїх початків Шевченко знав або ж хотів знати більше, ніж могло розповісти оточення. Чи багато дорослих, не кажучи вже про дітей, здатні годинами просиджувати над Псалтирем, інтуїтивно прагнучи збагатитись мудрістю священних рядків?! А були ж іще народні пісні, яких уже в ранні роки хлопець пізнав чимало і які так само допомогли йому збагнути унікальні можливості слова.

Цей мій Шевченко, затамувавши подих, слухав овіяні славою перекази про минуле, і вони вкорінювались у свідомість і не давали спокою. А ще мій Тарас прагнув уже тоді, в дитинстві, до яскравого життя, пізнання світу (згадаймо пошуки «залізних стовпів, котрі підпирають небо»). І все заради того, щоб

виповісти себе. Звідки стільки енергії та сили, що змушували йти далі, долати страшний тиск обставин, кріпацької неволі, примхи місцевого панства, а згодом – Петербурга й усієї імперської машини? Джерелом наснаги й ставала, мабуть, іскра Божа. Вогник, що жеврів у серці, розрісся у більше – творчість, зокрема й думи, які *«стали на папері сумними рядами»*. Але чи здобулась полегкість? Юнак із тонкою душею, який усе гостріше відчуває недосконалість світу, стає ще більше моїм Шевченком. Так, він був офіційно начебто й звільнений за дві з половиною тисячі рублів (такою була ціна свободи людини). Але хіба звільнилась душа від розуміння жорстокости світу?! Побачивши в маєтку пана Лукашевича знущання над кріпаком, Тарас Григорович рішуче підвівся й, не озираючись, покинув двір. Жодні вмовляння не змусили його залишитися. Чим не гідна поваги така принциповість, яка надихає, ця відвага йти всупереч усталеним правилам, дарма що вони огидні, ця внутрішня свобода, яку не зміг уярмити ніхто. Мені здається, що таємниця невмирущости Шевченкового слова лежить і в намаганнях та спроможності його творця збагнути умови, що перешкоджали розквіту краси людського буття.

Думається, Тарас уже юним відчував, що мусить говорити за тих, хто мовчить. Він відчував це на всіх етапах свого життя – навіть коли говорити було заборонено. Такий несхитний Шевченко постає в моїй уяві під час читання-перечитування його лірики, навіть пейзажних її зразків. Бо це теж мистецтво – усамітнюватись і дивовижним чином бачити, як *«веселочка в Дніпра воду позичає»*, як *«за сонцем хмаронька пливе»* чи *«вечірня зіронька встає»*. У цьому світі Поета завжди триває життя, сповнене голосів, багаті колористики – попри те, що зовні такі сцени дихають затишком і спокоєм. А які тут картини ночі! Чого варта чи не найперша з них, пройнята містичністю, тривогою, бо *«ніхто нігде не гомонів, сичі в гаю перекликались та ясен раз у раз скрипів»*. Чи не воно, поєднання таланту поета й маляра, допомогло Шевченкові так проникливо передати свої враження від цього світу. А вже ми переймаємо їхній сугестивний тон і ніби пишемо в уяві Кобзаревим словом власну віртуальну картину.

Порушені Тарасом Григоровичем проблеми – морально-етичні, боротьби за соціальну та національну свободу – зберігають свою актуальність і нині. Вони, власне, є вічними. На жаль, ми по-справжньому усвідомлюємо всю цінність таких настанов і застережень лише в моменти кризи. Хіба це не той дух істини, який прагнулось через творчість показати світові, затьмареному ілюзіями, а найгірше — байдужістю? Чи не бездіяльність, засліпленість навіть теперішнього

соціуму примарними речами засуджує Шевченко: «*І ніхто не бачить, / І не бачить, і не знає — / Оглухли, не чують; / Кайданами міняються, / Правдою торгують*»? Ось чому нам варто нарешті побачити й почути одне одного в ім'я інтересів загальних та в ім'я захисту України.

І це теж мій Шевченко — людина, яка, сповна звідавши гіркоту життя, звикла покладатись на власні сили. У казематі III відділу Поет сказав не так Федорові Лазаревському, як собі: «Я не потребую чужої допомоги — сам собі допомагатиму». Заслання справді було випробуванням не лише для тіла, а й для Шевченкового духу. Однак цілковитої покинутості й не було. Бо завше знаходився прихисток у товаристві добрих людей, книжок, а ще своєї Музи, яка допомагала творити ту реальність, де слова набували змісту, а думки — крил. Це мій, мій Шевченко відмовився, аби друзі подбали про його переведення в лазарет через хворобу, не бажаючи «принизити себе просьбою»... Натомість ця ж душа уклінно благала повернути відібрану скриньку з фарбами й пензлями, записами та малюнками.

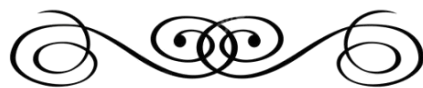
На засланні мій Тарас Григорович, здається, більше, ніж будь-коли, замислювався над екзистенційними питаннями сенсу буття, місця й призначення людини. А й справді: «нащо нас мати привела? Чи для добра? Чи то для зла? Нащо живем? Чого бажаєм?» Думаю, Поет знайшов для себе відповіді. Він шукав омріяного, суто свого щастя в коханні, дружбі, серед багатолюдного суспільства, де «врага не буде, супостата». А справжнє єднання відбулося, мабуть, таки зі своєю Музою – вільною, чуйною, яка не лукавила. Ця Шевченкова натхненниця оберталась не в абстрактних висотах, а в селянських хатинах, серед привілля степів, побіч місць козацької слави та вольности. Людські страждання бачилися Поетом у пов'язі зі свавіллям доморощеного панства. А як можна було зарадити лихові народу, що довгі роки знемагав від несправедливості, від московської наруги? Повернувшись на Батьківщину після десятилітньої каторги, Тарас Григорович алегорично відповів на це питання. Він перемішав у долонях зерна жита й пшениці, вдавшись до символічного моделювання суспільного ладу. Так було наочно продемонстровано ідею рівності, необхідності злиття всіх станів у єдину громадську спільноту. О, це був дуже промовистий посил. Виходить, Шевченко не сприймав соціальні ієрархії як незмінну реальність, а щиро сподівався на перспективу демократизації та гуманізації суспільства.

Мій Шевченко, попри свою відомість, титул академіка-гравера, літературну славу, і пізніше не відокремлювався від простолюду та анітрохи не гордував ним.

Загалом мій Шевченко – це зовсім не забронзовілий монумент, а передовсім людина. Це і той Тарас Григорович, який, їдучи до Нижнього Новгорода й на день зупинившись у Саратові, увесь цей час проговорив із Тетяною Петрівною Костомаровою, так шляхетно пошанувавши старість і власне знайомство з її сином. А як Шевченко любив гратися з дітлахами, при зустрічах купував їм за останні гроші ласощі, із теплотою писав у «Щоденнику» й про таке своє враження від заслання – відбитки малих ніжок, побачених на піску.

Грані особистости Шевченка не існують окремо одна від одної, а творять єдність. Ідеться ж бо не про статичний образ, закарбований на сторінках книг чи тим більше в пам'ятниках, що по цілому світові. Бо магія Шевченка, мабуть, і в тому, що він продовжує жити й невпинно розвиватися через переосмислення передовсім нами, українцями, його ідей у контексті сучасних політичних, соціальних і культурних викликів. Чомусь здається, що й сьогодні, в час суворого воєнного лихоліття, живий до відчуваности Шевченко тут, а душа його не знає спочинку, бо журиться, страждає, надихає, віддано тримає небо над Україною. Масово виданий і призначений для ЗСУ кишеньковий «Кобзар», образ Сергія Нігояна з його та Шевченковим «Борітеся – поборете!» теж на передовій.

І в тому, що ми нині встоюємо, почуваємося дужими й нездоланими, ніжними та людяними, є беззаперечна заслуга й мого, нашого Шевченка. Тож про яку бронзу на шановному ликові можна говорити, якщо він свіжий, різноманітний і он як цікаво дивиться на нас із мемів та артбуків. Що ж, у юних реципієнтів є свій шанс прийти до Шевченка, щоб уже ніколи з ним не розлучатись. Чим не свідчення неперервности поколінь і живучости українства?!

Булачок Тетяна

здобувачка освіти ІІ класу

Вараський ліцей №3 Вараської

територіальної громади

Рівненської області

Керівник: Булачок А.К.

вчитель української мови

та літератури, вчитель-методист

РОЗКАЖУ ТОБІ, ТАРАСЕ...

Україна – моя і твоя, Тарасе, земля. Це країна творчих та амбітних людей. Я горджусь своїм сміливим та волелюбним народом, ініціативною молоддю та креативними школярами. А скільки геніїв мистецтва та науки було виховано саме тут: Вернадський, Курбас, Стус, Костенко...

Україна – мій дім, моя фортеця, моя душа, яку на шмаття розірвала клята війна. На українські землі зазіхнула нога ворога, яка залишила жорстокий, кривавий слід на пшеничних полях країни, на історичних пам'ятках, у серцях невинних українців, твоїх, Тарасе, пращурів.

Я – дитина війни. Коли навчалась у восьмому класі, розпочалось повномасштабне вторгнення. У моїх очах – нерозуміння, біль від гнітючих новин, страшних тортур над чужими, але такими рідними людьми, страх за рідних...

Мої батьки – вчителі. Не лише з новин ми знаємо, як окупанти ставляться до провідників українського. Навіть страшно уявити, що могли б зробити з моїми мамою і татом, якби ворог зайшов у наше місто...

Моя мама – вчителька української мови та літератури, яка розповідає дітям на своїх уроках, як вірою і правдою служив ти своєму народові, відстоював його інтереси:

Возвеличу

Малих отих рабів німих!

Я на сторожі коло їх

Поставлю слово.

Тато вчить захищати рідну землю на уроках Захисту України. Він ветеран війни в Афганістані, тому на початку повномасштабного вторгнення вступив до лав територіальної оборони.

Зараз я навчаюсь, Тарасе, у випускному класі. На жаль, і цей рік розпочався з повітряної тривоги та укриття. Географію продовжую вчити з повідомленнями новин: жорстоко згвалтований Ірпінь, нескорений Харків, тропічний «Азовсталь», незламний Дніпро й омийтий кров'ю Бахмут...

У ці воєнні дні по-новому зазвучали на уроках літератури твої, Кобзарю, слова:

*Свою Україну любіть.
Любіть її... во врем'я люте.*

Сьогодні на уроці математики я вдивлялася у сумні очі Наталії Василівни, в якій двоє синів захищають Батьківщину на передовій. Ангелами-охоронцями летять материнські слова крізь незліченні кілометри. Її зігриває надія, що діти повернуться додому з фронту живі та неушкоджені, бо:

*Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля...*

А там, на передовій, сини не сплять по дві доби й сидять у траншеї каламутної води по коліна. І кожен шепоче слова твої, Тарасе: «Коли мене неволя і горе не побороло, то сам я не звалюся».

Після уроків я часто проводжаю в останню путь наших захисників на щиті. У глибокому сумі, стоячи на колінах, жителі Вараша зустрічають героїв. Зовсім нещодавно зустрічали маминого учня-випускника Дмитра Жолоба. Йому було лише 26... Зі слів військових дізналися, що намагався кожного побратима нагодувати та захистити. Мама згадує, що Дмитро в школі любив декламувати напам'ять вірші «Кобзаря». Побратими розповідали, що в окопах цитував слова поеми «Кавказ», які сприймалися по-особливому:

*Борітеся – поборете!
Вам Бог помагає!*

Небо плаче за нашими хлопцями та дівчатами, які могли б кохати і жити... Знову стали в нагоді твої, Тарасе, слова з «Катерини»:

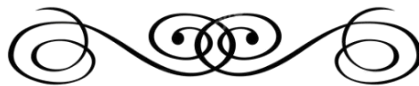
*Кохайтеся, чорнобриві,
Та не з москалями,
Бо москалі – чужі люде,
Роблять лихо з вами.*

Цього року я не чекала зимових свят, бо вже третій рік вони... у війні. Неповною родиною зібралися за столом... Загинув мамин брат. Не була нині смачною навіть кутя. Мабуть, мама, готуючи, зронила в неї солону сльозу.

Вже давно немає з нами дідуся й бабусі, але я перечитую залюбленого нами старенького «Кобзаря», який став нашою сімейною реліквією. Спочатку – віковичний «Заповіт», із яким *«рвемо кайдани»* й до сьогодні, родинне тепло – коли *«сім'я вечерея коло хати»*. Та моя улюблена, безліч разів перечитана «Молитва»:

*А всім нам вкупі на землі
Єдиномисліє подай
І братолюбіє пошли.*

Наближається чорна дата початку повномасштабного вторгнення... Я з гордістю буду пам'ятати, як усі шкільні роки брала участь в Міжнародному конкурсі імені Тараса Шевченка. Кобзарю, ти був завжди поруч... Я відчувала і відчуваю твою присутність... Бо я – українка.

Варяниця Діана

здобувачка освіти 5 класу

Бродецький ліцей

Глуховецької селищної ради

Хмельницького району

Вінницької області

Керівник: Кудрявець А.Й.

учитель української мови і літератури,

спеціаліст вищої категорії,

учитель-методист

ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ВТРАТИ. ДОСВІД КОБЗАРЯ

Втрачати дуже боляче. А особливо коли втрачаєш дім. Бо дім – це місце, де почувашся в безпеці. Це тепле ліжко, милі серцю дрібнички, твій куточок. Дім – це рідні, що піклуються про тебе, друзі і домашні тварини.

Але іноді це безпечне місце може зникнути. Пожежа, землетрус, війна або смерть рідних, вимушений переїзд руйнують усе звичне в житті. Воєнні дії в Україні змусили дев'ять мільйонів людей покинути свої домівки.

Людина, що втратила дім, відчувається, як дерево, яке вирвали з корінням і пересадили в нове місце. Там немає відчуття безпеки, там все чуже й невідоме. Людині страшно, вона може закриватися та уникати спілкування чи бути агресивною. Самотність посилює відчуття, що всім байдуже до тебе. І здається, що життя скінчилось.

Я почувалася так, коли через війну була змушена виїхати за кордон. Там я не розуміла мови, пішла в нову школу, де нікого не знала. Мені було ніяково і страшно. У мене не було друзів. Дивлячись на однолітків, які гралися, я почувалася зайвою, ніби мене немає.

Втрату власного дому пережив і Тарас Шевченко. В нього рано померли батьки, його вивезли в чужу країну, коли він був ще дитиною. Через любов до Батьківщини Кобзаря оголосили злочинцем і відправили у заслання, де заборонили писати вірші й малювати.

На щастя, життя настільки сильне, що навіть у новому ґрунті дерево може рости та приносити плоди. Як заживає поріз на пальці, так із часом гоїться рана на серці. Цьому допомагає, коли ми створюємо для себе безпечне місце. І йдеться

зовсім не про власне житло. Улюблене хобі заспокоює та наповнює насолодою від результату. Введення щоденника дає змогу висловити все наболіле. Приємні спогади допомагають зрозуміти, що в нашому житті є щось добре. Завдяки цим заняттям ми можемо знайти спокій і створити свій власний затишний світ.

Потайки Кобзар продовжував займатися улюбленою справою. На чужині в нього народилося багато чудових поезій, як-от «Зоре моя вечірняя». Спогади про рідний край давали йому розраду й сили жити далі. Ці поезії надихають нас по сьогодні.

Втрата дому здається трагедією. Однак Бог заклав у людині дивовижну здатність відновлюватися. Навіть у такій біді ми можемо знайти внутрішні сили, щоб жити далі і творити добро.

Вергун Софія

здобувачка освіти 8 класу

Черкаська загальноосвітня

школа I-III ступенів №8 Черкаської

міської ради Черкаської області

Керівник: Полтавець І.М.

вчитель української мови

та літератури

ТИ, ЯК НІХТО, НАВЧИВ ЛЮБИТИ УКРАЇНУ!

Нація живе в кожному з нас, хто обирає підтримувати своїх, говорити рідною мовою, зберігати традиції та нести відповідальність за єдине майбутнє. Сила нації – у спільній любові до України, її історії, звичаїв та вірувань, поетичного слова. Щоразу, коли читаю літописи про минуле та чую пророцтва про майбутнє нашої славетної землі, пригадую геніальні слова: *«Я так її, я так люблю. / Мою Україну убогу, / Що проклену святого бога, / За неї душу погублю!»* – і відчуваю трепет у душі.

Тарас Шевченко – це не просто поет. Він – дух українського народу, його пророк, батько, провідник у царство сили, нескореності, мужності й любові. Його твори, як зорі на чистому небі, що ніколи не згаснуть, відкриваючи перед нами полотняне марево ненависті до ворога та засвідчуючи незглибимий вимір страждань простого народу, проносять крізь століття в маленьких куточках серця безумовну любов до людей. Поезія Кобзаря зміцнювала духовну ауру Батьківщини й робила навіть більше, ніж ми могли б собі уявити. Недарма Франко говорив, що Шевченко зробив для України більше, ніж сто переможних армій. Саме Великий Тарас силою свого духу показав нам, своїм нащадкам, наскільки багатогранною може бути любов до рідної України!

За своє життя поет багато мандрував стежками рідної неньки. У кожному її куточку український геній знаходив натхнення для своєї творчості та сили для щоденної боротьби з ворогом-супостатом. Ностальгію, апатію чи сум Великий Кобзар розвіював, торуючи новими українськими дорогами, вбирав у себе тишу лісів, запах сільських чагарників, ребристість глевкої води. З цих подорожей на білий папір каліграфічними рядками лягали описи про неосяжні простори щедрої української землі, міць її народу, славетну історію наших предків, пошану до

народної мудрості, любовно визбираної по крихті. У подорожах Україною мені приємно думати, що могли саме тут розминутися роками наші історії з Тарасом, та уявляти, де він міг би свого часу прогулюватися під квітучими липами та каштанами.

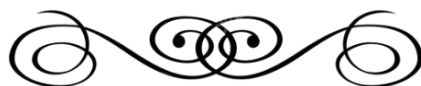
Шевченкові поезії – це не просто геніальні твори, це – незбагнений літопис українського народу, у якому вирувало життя: *«У нашій раї на землі. / Нічого кращого немає...»*. Саме через поетичні рядки славетний наш земляк відкривав двері в широкий світ любові й щирості, материнської долі й сирітських поневірянь, відданості рідній землі та прихильності до українського народу. Душу цих віршів можна відчутти лише душею, адже справжній письменник – це завжди провідник Бога, олівець у Господніх руках! Вірші Шевченка повторити неможливо, як і зробити скульптуру-близнюка, недарма в давнину осліплювали архітекторів, щоб ті не змогли повторити свій шедевр.

Я не знаю скільки армій орків замінить «Кобзар», але те, що він – наша сила й дух, – поза сумнівом, адже сьогодні наші захисники з пророчими словами «за правду, за волю» боронять нашу Україну, борються на нашу свободу та незалежність. Я впевнена, що прийде час – і наша молодь на європейських площах цитуватиме напам'ять вірші зі знаменитого «Кобзаря» так само, як сьогодні ми співаємо «Ой у лузі червона калина...» чи «Рече та стогне Дніпр широкий...».

Ні для кого не секрет, що є талант від Бога, а є талант від лукавого. Талант Тараса Шевченка – це таїна. Але мені здається, що Тарас би відповів: «Немає загадки й пояснення таланту – є вічна загадка любові, яка поруч, навколо нас, у всьому».

Унікальною, особливою і неповторною Україну роблять люди: працьовиті, талановиті та незламні. Об'єднує їх лише одне – безперечний талант та велика любов до своєї землі!

Слава Україні!

Височанський Арсеній

здобувач освіти І курсу

спеціальності 192 Будівництво

*та цивільна інженерія (Будівництво
та експлуатація будівель та споруд)*

ВСП «Гірничий фаховий коледж

Криворізького національного

університету»

Керівник: Дьогтєва Т.Л.

викладач української літератури,

вища категорія, викладач-методист

І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ, І НЕНАРОДЖЕНИМ ЗЕМЛЯКАМ МОЇМ В УКРАЇНІ І НЕ В УКРАЇНІ МОЄ ДРУЖНЄЄ ПОСЛАНІЄ...

Лист-ремінісценція

Вітаю тебе, мій любий друже!

Писати тобі, «скажу щирю правду, не те, щоб ніколи було або що, а так собі, ні се ні те, ще раз вибачай; я так собі думав – що ж, що я напишу письмо, хіба їм буде легше? Твого я лиха не возьму на себе, а свого тобі не оддам. Так що ж з тих писем? Папір збавлять та й годі. Воно, бач, і так і не так, а все-таки краще, коли получиш, прочитаєш хоч одно слово рідне. Серце ніби засміється...»

Засміється, а потім... заплаче, коли бачу, що діється довкола... Щемно болить моя душа за нашу Україну, бо ж *«я так її, я так люблю / Мою Україну убогу, / Що проклену святого Бога, / За неї душу погублю!»*

Той москаль не дає нам спокою з давніх часів, намагаючись закувати в кайдани наше життя, *«загарбать і з собою / Взять у домовину»*. І як же гірко й кривдно мені від того, що кайдани ті часто «паперові»... Як хочеться кричати до кожного українця: *«Дорогі мої браття! Моє слово, налите любов'ю до України, нехай прилине до вас непохитним, чистим, як крапля, в якій немає брехні!»* Як палко горить у мені бажання, щоб народ мій завжди мав силу боротися з тим злом, яке *«вижде нещасливий час... та й запусить пазури в печінки!»*

Друже мій! Я мрію про те, щоб народ мій прокинувся від сну, очікуючи раю на тім світі. Його там немає. Щоб вилікувався від національних недуг, які заглушають його голос чужоземними «бур'янами». Щоб стрепенулася душа його

духовним прозрінням, а Цар волі надихав його на безкорисливу боротьбу за справедливість. Щоб ніколи не забував він про вогонь Прометея у своєму серці, про незламність і титанізм свій. Ось тоді й не вмере душа його, не вмере воля!

Щодень молюся Творцеві, висповідаючи свій важкий туск за Україною й щиро вірячи в перемогу добра... *«Ми віруєм Твоїй силі / І духу живому», Господи! І чую у своєму серці Його слова: «Встане правда! Встане воля!»*. Тоді душа моя звеселяється й думки горять полум'ям надії.

Тож пам'ятай, друже, що за нас Правда й Слава, і Воля Святая! Люби свою єдину у світі Україну не лише в щасливу мить, а й *«во врем'я люте»*, і *«в остатню, тяжкую мінуту»*. Це й є моє тверде слово, моя настанова й єдина моя наука.

Люби Україну, коли вона дзвінко сміється,
Люби Україну, коли доблесно з ворогом б'ється!
У глибокі очі її зазирни –
І душу синівську там ти знайди!

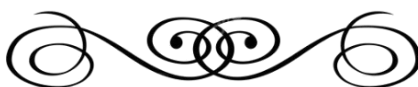
(Авторський текст)

«А сам, як тільки получиш моє оце письмо, зараз до мене напиши, щоб я знав. Та, будь ласкав, напиши до мене так, як я до тебе пишу, не по-московському, а по-нашому», «бо москалі чужі люди, / Тяжко з ними жити; / Немає з ким поплакати, / Ні поговорити».

Оставайся здоров!

Твій найщиріший товариш Тарас Шевченко

(У роботі використано символи-образи й текстові елементи з творів Тараса Григоровича Шевченка: «До Основ'яненка», «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє», «Кавказ», «Свою Україну любіть...», «Сон», лист «До М. Г. Шевченка. 15 листопада 1839».)

Волковинська Владислава

здобувачка освіти 6 класу

Лицей №11 Самарівської міської ради,

Дніпропетровська область

Керівник: Липка І.А.

вчитель української мови і літератури

У ЧОМУ ЩАСТЯ?

Для кожної людини Тарас Григорович Шевченко є кимось важливим: поетом, художником, гравером, борцем, кріпаком, який зміг зняти з себе кайдани, сином України, Пророком нашої держави. А от для мене він – справжній друг. У наш буремний час будь-хто потребує психологічної допомоги, тому звертається до спеціалістів, слухає музику, займається спортом, а я просто беру в руки невеличкий томик «Кобзаря». Там я знаходжу відповіді на безліч питань, розраду, спокій, віру, натхнення...

Не секрет, що всі ми хочемо щастя – простого людського. А в чому ж воно? Кожен по-своєму його розуміє. Одні живуть без турбот і хвилювання (навіть під час війни!). Інші вважають, що щастя є в силі й ворожнечі, а дехто, навпаки, великим щастям уважає піклування, людяність, доброзичливість, турботу та любов. Такі моральні цінності плекає син українського народу Тарас Григорович Шевченко.

Він великим щастям уважав розмовляти рідною калиною мовою:

Без мови в світі нас немає...

Мільйони українців (і не лише!) вважають своєю місією вивчення української мови, а також її популяризацію. Дуже приємно, що вірші Пророка України нашою солов'їною читають поляки, чехи, словаки, німці, французи, китайці, японці, корейці тощо. Адже його поезія наповнена одкровенням і переживаннями, любов'ю до рідного краю, щирою думкою, непохитною вірою!

Твори Кобзаря надають мені сили, стійкості й мудрості в подоланні труднощів. Потрібно боротися за себе, за рідний край, за Україну, вміти цінувати свій народ.

Сьогодні нам потрібні його пророчі слова:

Свою Україну любіть.

Любіть її... во врем'я люте,

В остатню, тяжкую мінуту.

За неї Господа молить.

Також для Шевченка щастям були міцна родина (пригадайте те, як він любив матусю, батька, сестер), злагода, взаєморозуміння... По всьому світу роз'єднані сім'ї мають, щоб побачитися з рідними, перетинати океани, перелітати на інші материки – це справжня трагедія. Та уривок із твору Шевченка мене справді заспокоює:

Врага не буде, супостата,

А буде син, і буде мати,

І будуть люде на землі.

Шевченко був би щасливим, якби вороги не руйнували українську землю, не обстрілювали села та міста, не знущалися з людей, не крали дітей, вивозячи до інших країн, якби наша рідна ненька стала схожою на сад:

Сади рясні похилились,

Тополі по волі

Стоять собі, мов сторожа,

Розмовляють з полем.

І все то те, вся країна,

Повита красою...

Нещодавно прочитала неймовірний вірш Наталки Нікуліної (дніпровської поетеси), який називається «Шукаймо у собі Шевченка». Рядками саме з цього твору хочу закінчити своє есе:

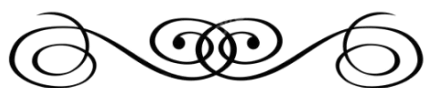
Усім життям, всім током крові –

Народжуймо в собі Шевченка.

Хоч іскру кожен.

Іскру – кожен.

Всі разом – буде Україна.

Волошин Олена

здобувачка освіти II курсу

спеціальності 012 Початкова освіта

КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий

коледж ім. Т.Г. Шевченка»

Черкаської обласної ради

Керівник: Войтенко Г.М.

методист, викладач української мови

і літератури, вища категорія

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – МОЄ МИНУЛЕ І МАЙБУТНЄ

Тарас Шевченко – це Візіонер, який виходить далеко за межі свого часу. Він не лише відома постать, творець, а й справжній символ України, її дух і голос. Для мене Т.Г. Шевченко – це образ сили, незламності й безмежної любові до рідної землі. Його творчість – це не лише літературні шедеври, а й заклик до дії, до боротьби за справедливість і незалежність. Коли я думаю про нього, то бачу людину, яка зуміла показати прагнення українського народу – шлях до свободи й справедливості.

Особисто для мене Тарас Шевченко – це не просто класик, якого вивчають за шкільною програмою. Це Ідеолог нації, який говорить до нас через століття, закликаючи думати, діяти, любити свою землю і свій народ, свою Батьківщину:

Свою Україну любіть.

Любіть її... во врем'я люте,

В остатню, тяжкую мінуту

За неї Господа моліть.

Кожне його слово сповнене глибоких почуттів і болю за Україну. У його віршах я знаходжу не тільки історію нашого народу, а й відповіді на питання, які турбують нас сьогодні. Наприклад, рядки з поеми «Сон»:

У всякого своя доля і свій шлях широкий –

нагадують мені, що кожен з нас відповідальний за свій вибір і за те, яким шляхом веде його життя.

Шевченко Т.Г. мав величезний вплив на формування українського народу. Його слово пробудило в серцях українців національну свідомість і нагадало про

наші прагнення і сутність.

Майстер слова, поет, поцілований Господом (часто звертався до Нього в роздумах), завжди наголошував на важливості боротьби за свободу, що було пекучим болем у його часи й залишається актуальним сьогодні. Його знаменитий заклик:

Борітеся – поборете, вам Бог помагає –

є тим, що підтримує нас у найважчі моменти, коли здається, що немає сили відстояти, сказати, побороти... Ці слова стали не лише символом минулих визвольних рухів, а й вказівкою для сучасної України в її боротьбі за незалежність і свободу.

Актуальність Народного героя сьогодні просто вражає. Його твори – це не лише література, а голос нашого часу. Під час сучасної війни за незалежність ми знову й знову повертаємося до його слів, які надихають і додають сили. Коли читаєш:

В своїй хаті своя й правда,

І сила, і воля –

стає зрозуміло, що Титан духу наголошував на праві кожного народу бути господарем на своїй землі. Його слова звучать як заклик до збереження нашої державності та до єдності, адже тільки тоді ми здобудемо справжню свободу.

Важливою є і роль Тараса Шевченка у формуванні свідомості майбутніх поколінь. Він учить нас не боятися правди, бути сильними й щирими, вірити в себе та свою справу. Його твори – це уроки моралі, патріотизму й людяності, які залишаються актуальними для кожного з нас. Майбутні покоління українців повинні виховуватися на його спадщині, щоб ніколи не забувати про наше коріння, наше походження і нашу мету.

Тому можна сказати, що Тарас Шевченко – це постать, яка живе в кожному справжньому українцеві. Його слово – це наша історія, наша правда, наш дух. Він завжди буде поруч із нами, нагадуючи про головне:

І на оновленій землі

Врага не буде, супостата,

А буде син, і буде мати,

І будуть люди на землі.

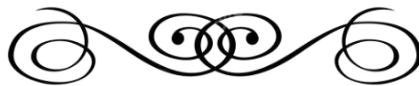
Літературний велетень, яким є наш поет, – це більше, ніж просто творець, це душа нашої нації. Ми маємо цінувати його спадщину, вивчати його твори та розуміти його послання, бо в цьому – наша сила і надія на майбутнє.

Хочу звернутися до Борця за незалежність із вдячністю за любов до свого краю, за небайдужість до своїх земляків, за боротьбу за незалежність України від російської орди з такими словами:

Пророче, ти моє майбутнє,
Минуле наше незабутнє.
Борець за правду, волю, мир.
Ти України серце і до єднання Поводир.

Поете, у римах твоїх могутність,
Що проявляє нашу сутність.
Художник наших душ і совісті Провісник.
Ти в світлі правди – в натхненні наступник.

Не згасне дух свободи нашого народу,
Коли українець має нагороду, читати Кобзаря.
Слова твої, то ключ до коду,
Про України вроду, яскраво так горить, мов та зоря.

Ворушило Микола

здобувач освіти 5 класу

Новгород-Сіверський державний

ліцей імені К.Д. Ушинського,

Чернігівська область

Керівник: Жук І.О.

учитель української мови

та літератури вищої категорії,

старший вчитель

Я ВІРЮ В МАЙБУТНЄ ТВОЄ, УКРАЇНО, ЯК ВІРИВ ТАРАС

Сьогодні вночі знову вила сирена. Здавалося, зовсім над моїм будинком пролітали БПЛА. Було якось сумно, тривожно на душі, довго не міг заснути. У голові роїлися думки, скручувалися якимось сірим незрозумілим комом.

Нарешті ранок... Тепер вони такі схожі один на одного. Біжу до ліцею. Радію спілкуванню з однокласниками та вчителями. У цьому навчальному році ми, слава Богу, відвідуємо «живі» уроки, а не онлайн. У класі з доброзичливою посмішкою чекає вчителька української літератури. З екрана мультимедійної дошки на нас дивиться замислений молодий чоловік. Упізнаю в ньому національного героя – Тараса Григоровича. Тихим, лагідним голосом вчителька розпочинає :

Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть...

Я мимоволі заплющую очі й ніби провалююся в інший світ. Переді мною затишне українське село. Воно схоже на те, у якому живе моя бабуся. А ось біля хати й вишневий садок, у повітрі пахне весною. Чую українську пісню, відчуваю тепло родинного вогнища. Уявляю, як ми босоніж бігаємо по траві, хапаючи останні промені сонця:

За сонцем хмаронька пливе,

Червоні поли розстилає...

Я ніби біжу тією стежкою, де колись бігав малий Тарас. Тоді він ще не знав, що попереду буде неволя і його серце розриватиметься від туги за Україною. Зараз він просто хлопчик – із великими очима, що дивляться в небо та мріють...

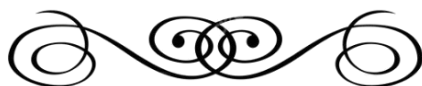
Я відчуваю, як вітерець лагідно торкається мого волосся, а вечірня прохолода огортає плечі. Тут так добре, так спокійно...

Аж раптом – різкий пронизливий звук. Сирена. Я розплющую очі – і весь той чарівний світ Тарасика розбивається на друзки. Чую голос вчительки: «Діти, тривога! Усі в укриття!». Біжу сходами, але перед очима ще з'являються той садок, та хата...

В укритті – тихо. Хтось молиться, хтось нервово стискає телефон, хтось просто сидить, схрестивши руки на грудях. Я думаю про Тараса. Його теж виганяли з рідного дому. Він теж відчував цей біль, цю несправедливість.

Чи думав Шевченко, що моє покоління читатиме його вірші між сиренами?

Тривога закінчується. Ми повертаємося до класу. Я знову беру до рук книжку, проводжу пальцями по рядках. І знаю: поки ми читаємо Тараса Шевченка, поки ми пам'ятаємо, поки ми віримо – ми переможемо. І Україна буде жити!

Гейко Дар'я

*здобувачка освіти I курсу агістратури
спеціальності 014.01 Середня освіта*

(Українська мова і література)

Центральноукраїнський

державний університет

імені Володимира Винниченка

Керівник: Ковтюх С.Л.

к.філол.н., професор кафедри

української філології та журналістики

К.У.Л.Ь.Т.У.Р.Н.И.Й. К.О.Д.: П.О.Ч.А.Т.О.К.

Уявіть.

Закинута територія. Темне приміщення, де тільки ти. Чи не тільки ти? Від цієї думки пробирає мороз. Лишатися на місці не можна, тому треба йти далі. Наступна кімната ледь освітлена. Поодинокі ліхтарі блимають, від чого тіні на стінах тремтять.

Відчуття не зраджують, і ти бачиш, що в кімнаті стоїть велика ємність із рідиною. Усередині зарухався ембріон. Звідки він тут? Хто це зробив? І ким він стане? Коливання, вібрації цього спотвореного тільця нагадують рухи птаха в клітці. Однак краще йому все-таки лишатися там, де є. Сяйво внизу ємності підсвічує вигравіювані на склі слова. Рядки віддзеркалені, наче написані зсередини:

Не слухала Катерина

Ні батька, ні неньки,

Полюбила москалика,

Як знало серденько.

Полюбила молодого,

В садочок ходила,

Поки себе, свою долю

Там занастила.

Ємність з ембріоном на території Чорнобильської зони відчуження в комп'ютерній грі «S.T.A.L.K.E.R. 2» має «пасхалку» з відомими рядками поеми Тараса Шевченка. І здавалося б, культова розробка українських айтівців, із

сотнями вітчизняних пісень, з нашою територією та артефактами... Але стільки галасу нарobili ці рядки на російських болотах! Тарас Григорович через століття навіть завдяки мережевій грі не дає спокою москалям і нас «научає».

«S.T.A.L.K.E.R. 2» переповнений українськими культурними кодами, тому слова Шевченка на інкубаторі із зародком цілком логічні. Те маленьке тіло навіть у віртуальній реальності формується з Тарасовим словом. Хіба це не про всіх нас?

Складно знайти царину життя українців, у якій немає батька нації. Шевченко скрізь: у дитсадку, у школі, в університеті, на телебаченні, у коміксах, на картинах, на муралах, на футболках, у фільмах, у сільській хаті біля ікони й у Верховній Раді, у географічних назвах і в космосі, на українських грошах і на щитах учасників Революції гідності... Тарасові слова на Майдані промовляє Сергій Нігоян за місяць до власної загибелі. Шевченко вижив в окупованій Балаклії. Коли ворогам не вдалося здерти плакат із зображенням поета на білборді, то зверху причепили ідеологічний рашистський мотлох. Таке собі маленьке втілення великого російського шовінізму: принизити чи спаплюжити важливе для захопленого українського міста й нав'язати своє недалуге. Національний геній на військових шевронах. Він у піснях – від класики до року. Навіть на «Євробаченні-2021» нагадав про себе: одного з учасників гурту «Go-A» звали Тарас Шевченко. Про Кобзаря говорить доктор Хаус в однойменному серіалі, Тарасові рядки англійською викарбувані в крипті собору Святого Павла в Лондоні...

«Володар у царстві духа», як нарік його Іван Франко, наче розпався на трильйони атомів і залишився скрізь. Він вийшов за межі часу і простору, ставши чимось імпліцитним, трансцендентним, космічним. Одна людина – мільйони життів наступних поколінь. Доки про митця згадують, доти він і живе.

У цьому інформаційно-культурно-цивілізаційному вирі складно знайти своє бачення постаті Тараса Шевченка. Один досі вірить в ідеологічні радянські стереотипи про поета, другий шукає вигадані таємниці його життя й продає це, як гарячі плітки голодним до сенсацій індивідам, однак є ті, хто студіює глибше й торує власний шлях до пізнання генія («У всякого своя доля І свій шлях широкий, Той мурує, той руйнує...»), як писав сам поет). Якщо мислити логічно, то, перш ніж шукати унікальний погляд на генія, варто пригадати, із чого все почалося.

Здається, Шевченко був у моєму житті завжди. Я довго розплутувала

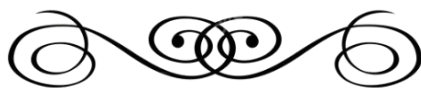
клубок дитячих спогадів, щоб нарешті повернутися в коротку мить холодного ранку, куди й вас запрошую.

Дощ переїздив по великих вікнах ігрової кімнати дитячого садка. Ранок був сірим і холодним. Нас у садочку п'ятеро. Ми мляво гралися, очікуючи інших однолітків. Моя подруга не прийшла, ще й светр коловся. День уже не обіцяв бути вдалим.

Вихователька зібрала нас біля синьо-жовтого плаката на стіні. Вона розповідала про Прапор, Гімн, Герб, калину, а потім показала портрет якогось серйозного чоловіка з вусами й прочитала його вірш. Я не пам'ятаю ні рядка тієї поезії, тільки ритм, який збігався з моїм серцебиттям, бо зачаровано дивилася в глибокі темні очі на портреті. Пам'ятаю те тепло, яке наповнило моє маленьке тіло. Це відчуття об'єднало мене із чимось більшим за нашу кімнату... Більшим за саме існування... Той день я провела без приятельки, але знайшла друга на все життя.

Мій шлях пізнання багатогранної, як діамант, постаті Тараса Григоровича Шевченка не має кінця. Я досі, як той ембріон, що зростає з його словом. І в щасливі миті, і в часи печалі беру до рук «Кобзар», саме там знаходжу правильні, доречні, відповідні до моменту рядки. Навчання в університеті дало досвід наукового прочитання творчості пророка нації, однак у душі з дитинства залишилося тепло на рівні емоцій, що це, з одного боку, авторитет на зразок батька, а з іншого – друг, який завжди підтримає.

Мої відчуття найкраще ілюструють слова письменника Мирослава Дочинця: «Знову читаю «Кобзар». Здається, Шевченко з кожним роком пише все краще».

Гончаренко Олег

здобувач освіти II курсу

спеціальності «Сільське господарство»

*ДПТНЗ «Путивльський професійний
ліцей», Сумська обл.*

Керівник: Суховєєва Л.О.

викладач української мови

та літератури, вища категорія,

старший викладач

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Сила слова, яка здатна не тільки передавати думки, але й змінювати серця, безсумнівно, належить до найбільших дарів людства. Багато хто з нас може пам'ятати моменти, коли одне речення або рядок з книжки справляли глибоке враження, що залишалось у серці на все життя. Одним із таких слів для багатьох українців є «Кобзар» Тараса Шевченка. Цей поетичний символ української боротьби за свободу, гідність, правду став духовним вождем багатьох поколінь. І сьогодні, в часи важких випробувань, його слово знову звучить у серцях українців, допомагаючи вистояти в найскладніші хвилини.

Здається, що Шевченко відчував свою країну, її дух, навіть за багато років до того, як Україна стала такою, якою ми її знаємо зараз. У часи війни його вірші, які стали безсмертними, набувають особливого значення для тих, хто зараз бореться за нашу незалежність.

Сьогодні я тримаю в руках поживклий «Кобзар», який належав ще моєму дідусеві. На його сторінках – плями від сліз трьох поколінь нашої родини. Тепер до них додаються і мої, коли читаю повідомлення від друга Ярослава з фронту. Він пише, що часто перечитує вірші Шевченка у бліндажі при тьмяному світлі ліхтарика, і кожне слово Кобзаря пропікає душу.

Мені однаково, чи буду

Я жити в Україні, чи ні.

Чи хто згадає, чи забуде

Мене в снігу на чужині –

Однаковісінько мені.

Ці рядки Ярослав прочитав уперше, на передовій, коли ховав свого найкращого побратима. Писав мені, що плакав, як мала дитина, бо зрозумів – неправда це. Не однаково. Ні Шевченкові не було однаково, ні нам сьогодні не може бути однаково, за що гинуть наші найкращі сини.

Я часто згадую слова Тараса, які вже давно стали символом боротьби й мужності нашого народу. Це слова не просто для читання – це маніфест, це заклик до дії, це заповіт для кожного, хто любить Україну.

Ярослав розповідав, як одного разу, після важкого бою, молодий воїн читав побратимам напам'ять:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.*

Голос його зривався, а брудними від кіптяви щоками котилися сльози. За дві години цей хлопчина закрив собою від ворожого снаряду трьох товаришів. Його останніми словами були: «Борітеся – поборете...».

А вчора Ярослав написав із фронту, що їхній підрозділ тримає оборону в напівзруйнованому селі. Місцева бабуся, яка відмовилася евакуюватися, щовечора читає їм вірші Шевченка. Каже, що її син теж воює, десь в іншій частині фронту. І коли вона читає тремтячим голосом:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі...*

Бійці плачуть, не соромлячись сліз. Бо кожен бачить у цій старенькій свою матір, яка чекає вдома.

Ярослав пише, що тепер по-новому розуміє слова:

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Друг каже, що коли доводиться бігти в атаку, ці рядки самі виникають у пам'яті, і страх відступає, бо розумієш: за тобою вся Україна, всі покоління борців за волю, і сам Тарас дивиться з небес.

Нещодавно, під час короткого перепочинку, Ярослав з товаришами знайшли в напівзруйнованій сільській школі портрет Шевченка. Скло було розбите, але сам портрет дивом уцілів. Тепер цей портрет – у їхньому бліндажі, і здається, що очі Кобзаря теж вологі від сліз, коли він дивиться на своїх нащадків, що виборюють омріяну ним волю.

Ярослав пише мені: «Не плач за мною, друже. Плач за тими, хто не дожив до нашої перемоги. Але знай: коли ми переможемо, це буде перемога не лише наша, це буде перемога Шевченкової правди й волі».

І я плачу. Плачу від гордості за друга, від болю за загиблими, від любові до України. І розумію: ці сльози очищують, ці сльози дають силу. А десь там, на небесах, разом із нами плаче й радіє наш Кобзар, бо бачить: його слово живе, його мрія здійснюється, хоч і такою страшною ціною.

І ось, коли темрява війни затуманює наші дні, а серце рве біль від утрат, ми завжди пам'ятаємо, що є те, чого не можна зламати: це наша гідність, це наша віра, це те, що живе в кожному з нас, передаючись із покоління в покоління. Я дивлюся на сторінки «Кобзаря» і розумію, що ми є частиною великої нації, яка йшла через історію, сповнену болю та випробувань, але завжди з вірою в майбутнє.

Шевченко у своєму житті пережив багато страждань. Він бачив і відчував, що таке безправ'я, що таке біль, і у своїх творах закликав до боротьби за свободу, за націю, за землю. І ось, через десятиліття, його слова знову звучать на вустах наших воїнів, наших матерів. Вони, як світло в темряві, вказують нам шлях до перемоги. Вони нагадують, що кожна жертва має сенс, і за кожним падінням обов'язково настане підйом. Кожен, хто гине заради України, живе вічно в наших серцях.

Ті воїни, що сьогодні тримають оборону – це не просто бійці, а продовжувачі традицій наших пращурів, вони не просто боронять національні кордони, вони борються за саме існування нашої душі, за право бути самими собою, за гідність українського народу. І саме в цей момент, коли смерть і життя стикаються так близько, слова Шевченка стають особливо сильними, як заклик до боротьби, як молитва за перемогу.

Те, що ми зараз переживаємо – не просто війна. Це війна за нашу ідентичність, за наше право бути собою, вільно розмовляти українською мовою, за право на власну культуру, за право на незалежність.

Викладачі нашого ліцею – справжні патріоти своєї справи: попри повітряні тривоги та перебої зі світлом приходять до ліцею, щоб передати нам свої знання та досвід. Двоє з них добровільно пішли захищати Україну. Особливо закарбувались у пам'яті слова моєї викладачки української літератури, яка часто повторює Шевченкові рядки:

*Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

Я прагну здобути робітничу професію, щоб відбудувати Україну з попелу війни, бо це найменше, що я можу зробити для тих, хто поклав життя за наше майбутнє.

Для мене Тарас Шевченко – це невмирущий дух свободи, який живе в серці кожного українця, це дороговказ у майбутнє, за яке зараз борються наші захисники. Тарас навчив мене бути гордим українцем, підняв моє почуття національної свідомості. Коли я дивлюсь на Шевченка на портреті, він нагадує мені про відповідальність перед майбутнім України, про важливість збереження нашої мови та культури. Хочу звернутися до своїх ровесників:

*І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...*

Вірю в ПЕРЕМОГУ! Все буде Україна!

Гречков Данило

здобувач освіти 9 класу

Розівський ОЗЗСО I-III ступенів

Пологівського району

Запорізької області

Керівник: Носова І.М.

учителька української мови

та літератури

Я НЕ ЗДАМСЯ

Вчора видалася неспокійна ніч. Знову... З вечора було чутно вибухи. Я розумів, що десь здалеку, але заспокоїтися все одно не міг. Намагався заснути і, пригадуючи поради мами, уявляв щось приємне, тепле, рідне, дороге серцю. Відразу згадав дім, рідне село, бабусю та дідуся. У душі починали вирувати одночасно сум і тепло, якась чарівна хвиля обіймала мене, підкидала угору, потім вниз, потім знову в гору. Таке відчуття, мабуть, було в кожного, хто хоча б колись дитиною бував на морі. От і в той час я відчував себе в полоні великої води, яка керувала мною. У якийсь момент я міцно заплющив очі – і ось я вже немов летів. Мені здавалося, що я довго падав з висоти вниз і нарешті зупинився. Побачив перед собою величезне старе дерево, а під деревом – камінь, на якому сидів чоловік. Незнайомець був сумний, замислений, одягнений якимось незвично. Недовго думаючи, я підійшов до нього, щоб привітатися, і зрозумів, що його зовнішність мені дуже знайома.

– Тарасе Григоровичу, чи це справді Ви? Не можу повірити, що маю честь говорити з тим, кого величають Великим Кобзарем, голосом України! – вигукнув я.

– Так, це я. А ти, друже, чому такий схвилюваний? – з виразною усмішкою, що ніби загубилась у вусах, запитав чоловік. – Як ти тут опинився? Хто ти?

– А я Данило, простий український хлопець, навчаюся у школі і, як усі українці, у великому захваті від Вашої творчості! – не стримуючи емоції відповів я і одразу подумав: – Мабуть, це було нещиро, я ж не можу відповідати за всіх українців!

– Це не просто творчість, Данилко, це все моє життя! – зі сумом на обличчі сказав Шевченко та опустив очі. – І як зараз живе моя Україна? – запитав він мене.

– В Україні йде війна, – промовив я, – немає тихого місця тут більше. Російська орда напала на нас і руйнує країну кожного дня, вбиває та катує людей, грабує все те, що набувалось роками, а інколи й століттями. Тарасе Григоровичу, якби Ви знали...

Шевченко поспіхом підняв голову і подивився на мене поглядом пораненого звіра. Поглядом, у якому багато злості та водночас байдужості перед неминучою загибеллю.

– Я знаю, – промовив він, – я все знаю! Кляті москалі... Я знав і попереджав, писав про чорноту, яка задрісно руйнує все, до чого може дотягнутися! А як же ти, хлопчику мій? Як ти живеш? Не страшно тобі?

– Спочатку було страшно, а потім звук, – тихо розповідав я, – страшна війна застала мене й мою сім'ю вдома. Ворожі літаки, які пролітали гучно і низько над нашою хатою, вибухи, темний та вогкий підвал, де моя сім'я пересиджувала небезпеку. 24 лютого 2022 року закарбувалося в пам'яті кожного українця. Страх, невідомість, неприйняття – все це змінилося з часом на зневіру. Довгий час ми не могли повірити, що хтось у світі може піти на таке божевілля! Пів року я бачив чужинців, які прийшли на нашу землю грабувати та вбивати. Часто згадував Ваші слова: *«Поникли голови козачі, / Неначе стоптана трава, / Україна плаче, стогне-плаче! / За головою голова / Додолу пада. Кат лютуює...»* Потім ми з мамою виїхали з окупованої росіянами території, бо не змогли жити серед потворних перевертнів, які з лозунгами про порятунок калічили наше життя та перетворювали українців на мовчазних рабів. Краще бути під обстрілами у вільній рідній країні, ніж там, де тебе не вважають людиною. Вже три роки я не бачив дому, друзів, рідних людей. Це дуже боляче! – я не стримався і заплакав.

Тарас Григорович взяв мене за руку та пригорнув до себе. Я відчув тепло, силу та розуміння – і заспокоївся.

– У всякого своя доля і свій шлях широкий... Пам'ятаєш, Даниле? *Той мурує, той руйнує, той неситим оком за край світа зазирає, чи нема країни, щоб загарбать і з собою взять у домовину.* Це їхня сутність... Це незмінно! Я розумію тебе, синку. Саме у твоєму віці я опинився на чужині, спочатку у мене забрали волю, а потім – мою Батьківщину.

Мені було боляче. Знаєте, це такий нестерпний душевний біль, коли ти відчуваєш невідворотність подій. Я згадав ілюстрації з підручника: малий Тарас пасе ягнят, дяк сварить Тараса, стара батьківська хата Шевченка... Я пригадав розповідь вчительки про тяжку долю хлопчика-кріпака, якого у 14 років вивезли з рідного села. На якусь хвилину мені здалося, що я не можу дихати. Перед очима стояв образ батьківського будинку, стежка, що вела від дороги, стара яблуня біля воріт. *«Садок вишневий коло хати, / Ххруці над вишнями гудуть...»* – одразу виринули у свідомості слова Великого Кобзаря.

– Туга за батьківщиною – то найважче, синку. Де б я не був і що б зі мною не ставалося, моя любов та віра в Україну ніколи не полишали мене ні на мить. Я завжди тривожився за людей, яким жилося тяжко, але я знав завжди, що українці – сильні люди, сміливі та щирі. Я знаю і ти знай! Доля людини — це шлях, на якому зустрічаються радість і біль, злеті й падіння. Іноді ми, як птахи, змушені покинути свої гнізда, шукати прихистку в чужих краях, але серце завжди лишається вдома.

– Як ви гадаєте, Україна зможе колись перемогти та стати справді вільною? – з надією прошепотів я.

– Здавна багато народів, ласих до чужого, намагалися знищити наш народ, нашу мову та культуру. Але Україна вистояла! І якщо в теперішній Україні є такі хлопці та дівчата, такі козаки, як ти, такі сміливі та сильні, які борються та захищають, то в України, я впевнений, є майбутнє! Воно світле, як сонце навесні, та вільне, як краєвид зі славної Хортиці на Дніпро! Пам'ятаєш? *«Наша дума, наша пісня / Не вмре, не загине... / От де, люде, наша слава, / Слава України!»*.

– Героям слава! – вигукнув я і пояснив: – У нас тепер є своє гасло: «Слава Україні! Героям слава!».

– Чудове гасло, Даниле! – Шевченко знову загубив усмішку у вусах. – Мій хлопчику, будь сильним! Бережи Україну... – поет враз замовк, почувши пронизливий нестерпний звук.

– Та як же її берегти, коли щодня то КАБи, то С-300, то ще якась чернь над нашим Запоріжжям! Не лякайтесь, це усього лише звук повітряної тривоги.

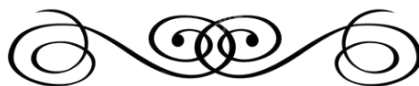
«Повітряної тривоги...» – крізь сон бурмотів я. Враз розплющив очі та зрозумів: мені все наснилось. Я в Запоріжжі, в орендованій квартирі, знову чую сирену. «Ну от, Даниле, ти повернувся в реальний світ, українську буденність під назвою ВІЙНА», – іронічно промовив я сам до себе.

Сьогодні я весь день думав про свій сон. Дивно, що мені наснився сам Шевченко! Але від такого сну в душі моїй був спокій та, звісно, гордість. Я, простий хлопець, говорив з легендою та вічним символом України! Ця зустріч дала багато сил і віри. Згадалися пророчі слова Шевченка на рекламному щиті у звільненій Балаклії: *«Борітеся – поборете, / Вам Бог помагає! / За вас правда, за вас слава / І воля святая!»*. Слово козака, у нашій звільненій Кузнецівці я власноруч напишу такий плакат!

І чому мені наснився Тарас Григорович? Може тому, що долі наші трохи схожі? Шевченко не раз вимушено залишав рідний край. Спочатку – коли з паном Енгельгардтом виїхав до Вільно й Петербурга, потім – відбуваючи покарання у засланні, далеко від України, що була його натхненням. Я теж був змушений залишити свою домівку. Як і він, я сумую за тим, що залишилося в рідному селі: за знайомими голосами, запахом сіро-зеленого полину, блиском ковили, цвітом вишень, теплим вітром, що пестить обличчя в літній вечір... Цей перелік безкінечний і такий необхідний мені тут, у бетонних краєвидах Запоріжжя.

Навіть далеко від дому Тарас Шевченко творив для України, мріяв про її свободу й щасливу долю. Його серце залишалось з народом. І я відчуваю те саме. Хоча мене тепер відділяють кілометри від рідного дому, моя душа там – серед знайомих пейзажів, у кожному куточку, який живе в пам'яті. Я, як і він, мрію повернутися туди, де серце знайде спокій. Мій біль за домом – це водночас і моя сила.

Як і Шевченко, я не здамся, бо попри все моя любов до рідного краю тільки зміцнюється. І, можливо, колись, як і він, я знайду слова, які зможуть розповісти світові про цю тугу, силу й незламну віру в Україну. Ми переможемо, бо на захисті наших людей, наших хоробрих бійців завжди стоятиме міцне слово Шевченка.

Грицько Христіна

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 014.01 Середня освіта

(Українська мова і література)

*ДЗ «Південноукраїнський державний
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»*

Керівник: Павлюк Н.Л.

*к.філол.н., доцент кафедри української
та зарубіжної літератур*

ПЕРЕБЕНДЯ В КОЖНОМУ З НАС

Перебендя – це образ, що бринить струнами кобзи в душі кожного українця. У Тараса Шевченка цей народний співець стає символом поетичного натхнення, невтомного пошуку істини, любові до свого краю та страждання за нього. Читаючи твір «Перебендя», відчуваєш, що автор не просто описує кобзаря, а й вкладає в нього часточку самого себе – свої болі, мрії, надії. Через образ Перебенді він говорить до нас і про нас.

Перебендя – це старий, сліпий кобзар, сіромаха: *«він усюди вештається та на кобзі грає»*. Цей образ – уособлення народного митця, який, хоч сам *«світом нудить»*, дарує людям свої пісні, розганяє їхню тугу. У кожній мелодії – частинка душі. Шевченко наголошує: *«Нема йому в світі хати; / Недоля жартує / Над старою головою, / А йому байдуже...»* – підкреслюючи таким чином смирення й водночас силу митця, який не потребує матеріальних благ, аби творити для народу.

Тарас Григорович, як і Перебендя, теж був співцем свого народу. Його вірші, сповнені любові до рідної землі, боротьби за свободу й болю за людські страждання, стали піснею, яку чують покоління українців. *«Заспіває, засміється, / А на сльози зверне»*, – ця поетична строфа про Перебендю правдиво передає і саму сутність творчості митця, його здатність поєднувати біль і надію в кожному слові.

Цікаво, що через постать старого співця автор неначе запитує нас: а чи є в тобі Перебендя? Чи здатен ти відчуті і передати правду, чи знайдеш мужність не

боятися самотності заради вищої мети? Ми часто закриваємося від світу, боїмося виглядати вразливими чи дивними, але ж саме у цій вразливості й є наша сила.

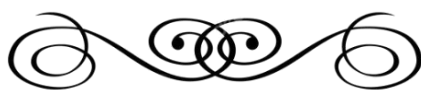
Кожен із нас носить у собі мелодію – свою правду, свої мрії, свої страждання. Але чи наважимося ми заграти її, як це робив Перебендя? Він співає всюди: *«З дівчатами на вигоні – / Гриця та веснянку, / а у шинку з парубками – / Сербина, Шинкарку»*. Перебендя співає для кожного, торкаючись найглибших струн душі. Як і сам автор, він говорить правду, яку не завжди хочуть чути, але яка від цього не втрачає своєї сили.

Образ Перебенді стає символом мистецької свободи та духовної сили. Його мандри, хоч і сповнені болю, несуть у собі глибокий сенс. Кожна його пісня — це протест проти байдужості, проти несправедливості, проти втрати людяності. У кожній мелодії – нагадування, що справжня сила криється у внутрішній свободі й вірності собі.

У часи, коли світ перевантажений інформацією, образ Перебенді нагадує нам про цінність справжнього слова, яке йде від серця. У цьому сенсі Кобзар завжди залишається сучасним. Його твори, як і пісні Перебенді, здатні зцілювати й надихати. *«Добре єси, мій кобзарю, / Добре, батьку, робиш, / Що співати, розмовляти / На могилу ходиш!»* – у цих словах відчувається глибока повага до митця, що лишається вірним своєму покликанню.

Мій Шевченко – це передусім Перебендя. Той, хто не боїться самотності й не тікає від свого покликання. Той, хто знає, що справжнє щастя – це не мовчати. Ми всі – Перебенді, якщо вміємо чути та співати мелодію своєї душі. І кожен із нас може знайти в рядках Шевченкового твору щось глибоко своє, якщо тільки прислухається.

Тож, коли ви відкриєте поезію «Перебендя», то побачите більше, ніж просто історію. Ви відчуєте струни, які торкнуться вашої душі й тоді зрозумієте, що ця пісня – не лише про минуле, а й про нас із вами. І, можливо, вперше почуєте голос, який завжди був поруч, але якого не помічали.

Денисов Ігор

здобувач освіти 5 класу

Спеціалізована школа №71 I-III ступеня

Солом'янської районної адміністрації

м. Кисва

Керівник: Саакова О.І.

учитель української мови

та літератури вищої категорії

МІЙ ШЕВЧЕНКО

У 1814 році, рівно за двісті років до мого народження, у закріпачених Моринцях народився Тарас Шевченко. Тоді Божий світ ще не знав, що то не просто хлопчик-кріпак, а надія для всіх українців, їхня свобода та гордість. Я вперше почув про Кобзаря ще в садочку, коли в березневі дні вчив напам'ять «Сонце гріє, вітер віє...». Так гарно сказано про природу! Ставши школярем, я знову захоплююсь рядками творів «Село! І серце одпочине...», «Садок вишневий коло хати...». Про красу свого рідного краю так щиро й гарно може писати лише людина, яка його любить по-справжньому та має великий талант.

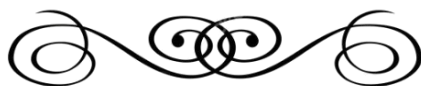
Талант Шевченка для мене – приклад для наслідування, адже він із ранніх літ повірив у свої сили та здобув освіту художника. На його шляху було повно перешкод: жорстокий дяк, раннє сирітство, немилий серцю Петербург. Але любов до правди, до України та її людей була непереборною.

Шевченко – борець, воїн світла. Так каже мій тато, який уже майже 10 років захищає Україну від російського ворога. Воїни світла боронять не лише територію, а й культуру своєї країни, її мову та незалежність. Саме це й робив наш батько Тарас усе своє недовге життя, учив нас, що лише «*в своїй хаті своя й правда, і сила, і воля*». Нещодавно тато надіслав мені фото стіни, де були написані ці пророчі рядки.

Ми проживаємо зараз страшні часи війни. Це випробування, біль, втрати, іспит на людяність та патріотизм, який складуть не всі. Упевнений, що Шевченко ні на мить не вагався б у нашій перемозі! І вкотре став би прикладом борця за свободу – і рядками, і справами, і силою.

А зараз ми, вільні українці, не маємо права втратити духовну міць, передану нам Кобзарем. Він крізь віки застерігає, що ворог поруч, що треба боротися і рвати кайдани.

Маю за честь бути українцем, як мій Шевченко!

Ду Женюе
аспірантка 1 року навчання
ОНП «Освітні (педагогічні) науки»
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
Керівник: Семенов О.М.
д.пед.н., професор

IN TARAS SHEVCHENKO'S WORKS, I FIND MY FREEDOM

Ukraine is a beautiful, free, and courageous country. This country is known worldwide for its national genius and freedom fighter, Taras Shevchenko. I came from another country and studied in the heroic city of Sumy. I was born and had my first higher education in China. Cultural monuments are revered in this country. Now, I am writing a scientific paper on the problems of training future specialists in the design field, so I am interested in educational and artistic information about Ukraine's culture and architectural monuments. I am interested in monuments dedicated to Taras Shevchenko. Chinese artists also have a «live» interest in Taras Shevchenko as a symbol of Ukrainian freedom [2].

As the mass media [1] writes, most of the older generation likens Ukraine to the Soviet Union when they hear about it. Modern Chinese youth receive little information about the Ukraine. My feelings about becoming a designer suggest that a good word about Ukraine and its artists can be well and successfully conveyed through art. In my opinion, art monuments play a significant role in this.

Only a few sculptural compositions are dedicated to the work of Taras Shevchenko in China. In the capital, Beijing, as it is known, there is a monument to Taras Shevchenko in Chaoyang Park. The monument's author is the famous Chinese sculptor and artist Jintang Yuan Xikun [3]. Interestingly, the image of the Ukrainian artist resembles the strong-willed faces of Chinese artists in features.

In 2021, a bronze sculptural composition with the original title «Gate of the Soul. Dialogue between Taras Shevchenko and Du Fu» was opened at the Embassy of Ukraine in China. The second sculptural composition is the work of a famous Chinese sculptor and artist, Yuan Xijun, who is the director of the National Art Museum. What interests me: Taras Shevchenko is the national poet of Ukraine; Du Fu is the national poet of China. Their uniqueness, when I get to know their work more, lies in the

reflection on the fates of the poets of the dramatic history of the nation, in the strength of will, freedom of thought, and great spirit. Therefore, the dialogue of Taras Shevchenko and Du Fu is a dialogue of poets and countries «through time, space, and borders» [4]. In the works of Taras Shevchenko and Du Fu, I also feel each country's original spiritual and family values: respect for family for the older generation. And also inner freedom.

Artists from China who participated in the Ukrainian-Polish project «The Glorious Kobzar through the Eyes of Chinese Artists» 2015 tried to convey inner freedom. The plein air and exhibition were organized in Beijing. Beforehand, the artists visited the Ukrainian cities of Kyiv, Cherkasy, Kaniv, and the village where Taras Shevchenko was born. They carefully read «Kobzar» in Chinese, translated by Ge Baoquan I, and carefully studied the paintings by Taras Shevchenko. So, «...were exposed to Taras Shevchenko's work in the form of his portraits, «The Ukrainian Hut in the Village of Moryntsi, «illustrations for «Kobzar», and hieroglyphs» [5].

Chinese artists created their original paintings in the guohua style for a long time. Many artists saw Shevchenko only in a traditional sheepskin coat and hat. However, some artists sought to understand Shevchenko's poetry differently.

I remembered the works of the Chinese artist Wan Hong Wei, «One Shevchenko» and «The Other Shevchenko». These are works of a philosophical nature. The painting «One Shevchenko» is covered with a cold blue colour, which enhances the «feeling of the poet's loneliness». «The Other Shevchenko» shows a thoughtful, internally free, focused Taras Shevchenko [6].

In Taras Shevchenko's works, I find my freedom of thought and creativity.

Sources used

1. Shevchenko O. Shevchenko and the popularisation of Ukrainian culture in the territories China: a literary aspect. *Ukraine–China*. 2017. №№1(7)17. URL: <https://sinologist.com.ua/populyarizatsiya-ukrayinskoyi-kulturi/> [in Ukrainian].

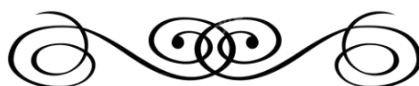
2. Chuyko T.I. The Image and Creativity of Taras Shevchenko in Interpreting Contemporary Chinese Artists. *Culturological Thought*. 2016. №10. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD10_Chuyko.pdf [in Ukrainian].

3. Beijing celebrated the 210th anniversary of Taras Shevchenko's birth. *UkrInform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3837865-u-pekini-vidznacili-210ricca-vid-dna-narodzenna-tarasa-sevcenka.html> [in Ukrainian].

4. In Beijing, a sculptural composition was opened by Wu Weishan, «Gate of the Soul. Dialogue between Taras Shevchenko and Du Fu». 07.09.2021. URL: <https://ukrainian.cri.cn/news/chinaandukrainePic/3442/20210709/686688.html> [in Ukrainian].

5. In Kanivske Taras Shevchenko Museums are open unprecedented exhibition illustrations for the Chinese translation of «Kobzar». *Day*. 2016. №140. URL: <https://day.kyiv.ua/article/kultura/shevchina> [in Ukrainian].

6. Ning Ya., Markhaichuk N. Representation of Shevchenko as an artist in Chinese art history. *Scientific journal Artistic culture. current issues*. 2020. № 16(2). [https://doi.org/10.31500/1992-5514.16\(2\).2020.217742](https://doi.org/10.31500/1992-5514.16(2).2020.217742) [in Ukrainian].

Золотарьова Аліна

здобувачка освіти III курсу

спеціальності 014.01 Середня освіта

(Українська мова і література)

Криворізький державний

педагогічний університет

Керівник: Журба С.С.

к.філол.н., доцент кафедри

української та зарубіжної літератур

ТОЙ, ХТО НАВЧИВ НАС БУТИ НАЦІЄЮ

Нація виникла не лише на основі спільності історичної пам'яті, мови чи території. Вона формується там, де є той, хто здатен пробудити в людях відчуття єдності, гідності та сили. Для України така постать – Тарас Григорович Шевченко. Його слово стало зброєю, яка об'єднує українців у боротьбі, і світлом, що вказує шлях до свободи. Він не просто писав – він формував нашу свідомість, закликаючи любити свою країну, берегти її мову, культуру та суверенність.

Сьогодні, у час російсько-української війни, пророчі рядки поета звучать як ніколи актуально. Вони допомагають усвідомити, хто ми є, за що боремося та якою має стати Україна після перемоги. Саме тому Шевченко не просто поет – він той, хто навчив нас бути нацією.

Коли читаєш його «Кобзар», здається, що це не книга, а молитва. Молитва за нас, за свою землю, за майбутнє українців. «*Свою Україну любить...*» – у цих словах закладена сутність української нації. Бо як можна не любити цю землю, що плаче в піснях і сміється в колосках пшениці? Як можна не цінувати те, за що він страждав, за що боровся, за що жив?

Він говорив про батьківщину, яку любив більше за життя. Його «*садок вишневий коло хати*» – це не просто образ, це символ рідного дому, тепла, затишку та родинної гармонії, яку ми сьогодні так часто згадуємо, коли вона під загрозою. Читаю ці рядки – і перед очима постає не лише минуле, а й сьогоднішня. Наші села, селища, міста й домівки, що палають від ворожих обстрілів, і люди, які залишають рідну землю, тікаючи від війни. Але разом із цим я бачу й силу, яка не дає нам зламатися, змушує боротися далі.

Для мене Шевченко – це образ вічного захисника. Він і досі стоїть поруч із нами. Його очі мовчки дивляться з пам'ятників, його голос звучить у наших серцях. Іноді мені здається, що Тарас сам тримає прапор нашої держави, з яким ми йдемо вперед. Він серед наших воїнів, які боронять Україну від російської орди, матерів, що чекають своїх синів додому. Великий Українець у кожному, хто вірить, що ця земля гідна свободи.

Тарас Григорович Шевченко – це ще й символ свободи. *«Коли ми діждемося Вашингтона з новим і праведним законом? А діждемось-таки колись»*. Ці відомі рядки з незакінченої поеми «Юродивий», викарбувані на монументі Українському Генієві у центрі столиці Сполучених Штатів Америки, неподалік від пам'ятника Джорджу Вашингтону і всього за п'ять кварталів від Білого дому. Ці слова можна потрактувати як мрію, як заклик до дії. І сьогодні, коли наша країна знову бореться за право бути вільною, цей вислів звучить із новою силою. Ми стоїмо на порозі великих змін, і Шевченко, як і завжди, залишається тим, хто веде нас крізь темряву до світла.

Слова Великого Кобзаря не втратили сили. Вони проростають у нас, як зерна. *«Борітеся – поборете!»* – чуємо їх, коли йдемо на мітинги, організуємо благодійні збори, заходи тощо. Шевченко знав, що свобода не дається легко. Він це відчув на собі, але вірив, що за неї варто боротися до кінця.

Коли я думаю про Тараса Шевченка, переді мною постає мальовнича картина: українське поле, вкрите золотим житом, безкрає небо, а посеред нього – фігура Пророка. Його міцна статура, зморшки на чолі, що говорять про біль і досвід, очі, в яких горить вічна туга за правдою. Він дивиться вперед, на нас. І я розумію, що його мрія – це не просто Україна, а країна вільна, сильна, горда.

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі –*

слова, які звучать у бліндажах, на барикадах, у домівках тих, хто вимушено став емігрантом, покинувши рідний край. Тарас Григорович став голосом нашої нескореності. Він є тим, хто ніколи не дозволить упасти духом, адже українці – це сильна нація, здатна вистояти, перемогти, навіть якщо боротьба здається безнадійною.

Шевченко вчив нас бути гордими за свою мову. У час, коли її забороняли, називаючи «малоросійським наріччям», він показав, що українська мова є однією

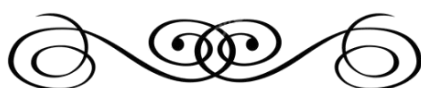
з наймилозвучніших. Послання «І мертвим, і живим, і ненарожденним...» – звернення до тих, хто був, до тих, хто є, і до тих, хто буде. Митець нагадував, що без мови, без культури ми ніхто.

У сучасному світі, де глобалізація та інформаційні війни змушують народи переосмислювати власну ідентичність, Тарас Григорович залишається творцем ідентичності українського народу, основоположником нової української літератури і мови, гордістю і славою України. «Він був сином мужика – і став володарем в царстві духа. Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури...», – з величчю і гордістю сказав про нього Іван Франко. Слова Кобзаря надихають мене кожного дня. У них я бачу не лише минуле, але й майбутнє. «Заповіт» – не просто ліричний вірш поета, це своєрідний дороговказ, що допомагає усвідомити хто ми є, звідки походить наша культура та які цінності маємо відстоювати.

Часом я запитую в себе: чи знав він, як важко буде нам? Чи міг уявити, як болітиме його Україна? Я думаю, що знав, та український народ усе витримає. Він вірив у нас більше, ніж, можливо, ми самі. І ця незламна впевненість дає сили кожному йти вперед.

Тарас Шевченко – це не просто літературний геній чи знакова постать національної історії. Це уособлення незламного духу, що надихає боротися за правду, залишатися вірним своїм ідеалам та любити свою Батьківщину. Його образ часто використовують в сучасному мистецтві, а також у громадському житті. Згадаймо графіті із зображенням Пророка-майданівця з гаслом: «*Ніхто на світі не втече! Огонь запеклих не пече...*» під час Революції Гідності, або плакат із портретом Шевченка, одягненого в бронежилет й тактичний шолом, з написом: «Шевченко мобілізує» на початку російського збройного вторгнення в Україну. Слова, написані ним, палають в нашій крові, його мрії живуть у вчинках кожного патріота своєї країни. І я впевнена: доки українство пам'ятає Великого Кобзаря, ми будемо непереможними!

Тарасе, ти навчив нас бути нацією. І ми не забудемо цього ніколи! Доведемо, що ти мав рацію, коли вірив у свій народ. Українці доведуть, що твої слова живі, що твоя мрія здійсненна, що Україна – вічна.

Іванова Олександра

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 013 Початкова освіта

*Кам'янець Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

Керівник: Гудима Н.

к.філол.н., доцент кафедри теорії

та методик початкової освіти,

керівник навчально-методичного відділу

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Слова Тараса Шевченка: *«Борітеся – поборете, / Вам Бог помагає!»* – стали символом сучасної української боротьби за незалежність і свободу. У них, як у дзеркалі, відображається незламний дух українців, які щодня доводять свою готовність захищати рідну землю. Їхня боротьба – це не лише фронтові бої, а й глибока віра в краще майбутнє для наступних поколінь. ЗСУ, як і герої шевченківських творів, є уособленням незламності духу та готовності віддати життя за рідну землю, за майбутнє покоління. Шевченко, як і сучасні військові, боровся за національну ідентичність, свободу та незалежність. Його образ може слугувати натхненням для підтримки духу ЗСУ та цивільних.

Україна сьогодні переживає найважчі часи у своїй новітній історії. Ця боротьба є викликом національній єдності, а водночас – випробуванням на міцність духу. У складних обставинах слова Шевченка, сповнені віри, надії та любові до рідного краю, стали дороговказом для мільйонів. Ця боротьба об'єднує всіх: військових, їхніх дітей, батьків і жінок, лікарів, учителів, волонтерів, енергетиків, школярів, студентів і тих, хто втратив усе. Кожен із них – частина великої боротьби за майбутнє. Як і в поемі «Кавказ», Шевченко засуджував несправедливість та жорстокість імперій, які пригнічували народи, і ми сьогодні протистоїмо новітньому імперському злу.

Його слова: *«І на оновленій землі / Врага не буде, супостата...»* – стали символом нашої надії. Вони нагадують, що боротьба за свободу не є даремною, і кожен крок до перемоги наближає час, коли добро й справедливість переможуть.

Серед випробувань і тривоги, український народ не втрачає віри у себе. Саме ця незламна сила духу, про яку так натхненно писав Шевченко, зберігає нашу націю. І ми віримо, що *«І оживе добра слава, / Слава України»*.

Це не просто рядки поезії, а настанова для українців. ЗСУ, стоячи на передовій, утілюють шевченківський ідеал борця за свободу. Їхня мужність і жертвність стали символом національного духу. Але кожен солдат потребує підтримки. Цю роль виконують їхні сім'ї: дружини, які зберігають домівку та чекають на повернення чоловіка; діти, що чекають повернення батька, надсилаючи листи й малюнки, які часто стають оберегами для воїнів, я сама з сім'ї, де тато є військовим, тому я, як ніхто інший, розумію дітей, у яких батько на фронті, і ти кожного дня переймаєшся за нього і чекаєш на його дзвінок; батьки, які, попри біль і страх, підтримують своїх синів у їхньому виборі, та виглядають їх.

У кожному з нас живуть слова Кобзаря:

Мені однаково, чи буду

Я жити в Україні, чи ні...

<...>

Та не однаково мені,

Як Україну злії люди

Присплять, лукаві, і в огні

Її окрадену збудять...

Ця любов до України, яка передається від покоління до покоління, є тим, що не дозволяє ворогу зламати нашу державу.

Поки воїни ЗСУ тримають оборону на фронті, в тилу триває не менш важлива боротьба. Лікарі, які рятують життя поранених, працюють у неймовірно складних умовах.

«Караюсь, мучуся... але не каюсь!» – ця цитата добре описує самовідданість медиків, які працюють у складних умовах, не звертаючи уваги на труднощі. Їхня праця – це також форма боротьби, адже кожен урятований солдат – це ще один крок до перемоги. В умовах війни медики нерідко працюють у критичних ситуаціях, коли кожна секунда має вирішальне значення. Вони оперують у польових госпіталях, евакуюють поранених під обстрілами, надають першу медичну допомогу в умовах, що часто межують із неможливими. Їхні знання, спритність і рішучість допомагають зберегти життя тим, хто захищає нашу землю від ворога. Особливе місце займають військові хірурги, які щодня

зіштовхуються з найскладнішими пораненнями: мінно-вибуховими травмами, переломами, опіками. Вони роблять усе можливе й неможливе, щоб повернути бійців до життя, даруючи надію їхнім сім'ям і всій Україні. Лікарі, які рятують воїнів ЗСУ, – це не лише висококваліфіковані фахівці, а й люди з великим серцем. Їхня відданість професії, патріотизм і готовність жертвувати власною безпекою заради інших надихають усіх нас і є прикладом для майбутніх поколінь.

Так само, як лікарі захищають життя на полі бою, вчителі відстоюють наші цінності та культуру в класах. Їхній внесок у формування майбутнього України є фундаментальним, адже вони навчають і виховують тих, хто стане новими героями, лікарями, воїнами й ученими. Освіта, як джерело знань і світла, також не зупиняється навіть у найважчі часи. Педагоги, які продовжують навчати дітей в укриттях або через онлайн-заняття, виконують важливу місію. Вони передають знання, які формують покоління майбутніх українців, свідомих і відповідальних. У цьому вони втілюють шевченківське прагнення просвіти, його віру в силу знань і освіти. Саме Шевченко закликав усіх до навчання:

*Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

А й справді, саме вчителі початкових класів дають нам найпершу базу знань, навчають читати, писати, рахувати, саме тому і я обрала цю професію, але вона, нажаль, не є вже такою пріоритетною в нас час, як раніше, але я ще з дитинства мріяла бути вчителем, і ось я йду прямо до своєї цілі та мрії, адже це так круто давати знання майбутньому поколінню, яке замінить мене, та подякує мені за те, чого я їх навчила. Вчителі старших класів відкривають нові світи, розповідають історію нашої країни, яка завжди бореться за свободу, вивчають літературу. Викладачі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які працюють з нами та навчають нас за спеціальністю Початкова освіта, яку кожен із нас вибрав особисто. Тому ці професії є і будуть дуже важливими завжди.

Також не менш важливими в наш час є енергетики, які відновлюють електропостачання після обстрілів, працюють цілодобово, забезпечуючи країну теплом і світлом навіть у найтемніші моменти. Їхня праця – це тихий, не помітний, але неймовірно важливий подвиг.

«Раз добром нагріте серце вік не прохолоне», – ці слова Кобзаря ніби написані про них, простих людей із надлюдською витримкою. Під ворожими ракетами, у холоді та темряві, вони піднімаються на пошкоджені опори, ремонтують лінії електропередач, розчищають завали. Кожна їхня дія – це не лише ремонтні роботи, а й акт спротиву, відчайдушна боротьба за життя, яке ворог намагається знищити. Енергетики – це символ незламності. Вони долають темряву, яку несе ворог, нагадуючи нам, що світло – це не лише електрика. Це віра у майбутнє, це любов до рідної землі, це запал людського духу, який неможливо знищити.

Особливо важливу роль у сучасній боротьбі відіграють волонтери. Їхня самовідданість та небайдужість стають тим містком, що поєднує тил із фронтом, надаючи незамінну підтримку нашим героям. Саме вони забезпечують воїнів одягом, спорядженням, їжею та медикаментами. Їхня невтомна праця – це приклад того, як звичайні люди можуть змінити хід історії. Тому вони є великою підтримкою для ЗСУ, адже саме завдяки волонтерам військові мають необхідні речі та моральну підтримку.

Кожна людина, яка долучилася до волонтерства, – це символ віри в Україну. Вони допомагають нам зрозуміти, що країна – це не просто територія, це люди. Ті, хто готовий поділитися останнім, щоб допомогти ближньому. Волонтери – це Шевченкові герої нашого часу, які не словами, а вчинками творять нову, сильну Україну.

Особливо варто згадати звичайних людей, які готують їжу для військових, плетуть маскувальні сітки, роблять окопні свічки, допомагають переселенцям. Ці люди – приклад того, як навіть найменші зусилля стають частиною великої перемоги. Адже якщо ми всі згуртовані, то й легше буде нам здобути перемогу, тому й потрібно всіх закликати до допомоги нашим військовим, переселенцям, цивільним людям, які втратили домівку.

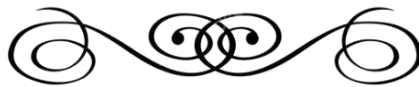
Сьогодні, на жаль, багато українців втратили свої домівки, роботу, рідних. Проте навіть вони знаходять у собі сили продовжувати боротися. Їхня незламність є доказом того, що дух українського народу неможливо послабити, адже українці це найсильніший народ, який постійно хочуть знищити, але ніколи та ні в кого це не вийде. У нас живе надія, про яку писав Шевченко:

*І буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.*

Сучасна Україна – це країна героїв, які продовжують шевченківську боротьбу за волю. Від воїнів ЗСУ до волонтерів, від лікарів до дітей – кожен робить свій внесок у перемогу. Шевченкові ідеали, його віра в справедливість і правда живуть дотепер у серцях кожного українця. І хоча ворог намагається зруйнувати нашу країну, ми зберігаємо нашу силу, єдність і нашу любов до Батьківщини, адже Тарас казав:

*Свою Україну любіть,
Любіть її... во врем'я люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Поки живі українці, наша мова, доти жива й Україна, її історія та пам'ять про письменників, зокрема й Тараса Шевченка.

Гльницька Анна

здобувачка освіти III курсу

спеціальності 014 Середня освіта.

Українська мова і література

(мова і література англійська)

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

Керівник: Йовенко Л.І.

д.пед.н., професор кафедри української

літератури, українознавства та

методик їх навчання

«ЙОГО СЛОВА ІДУТЬ ЧЕРЕЗ ВІКИ, ЄДНАЮЧИ СЕРЦЯ І ДУШІ УКРАЇНЦІВ»

Тарас Григорович Шевченко був частиною мого дитинства, шкільних років та став духовним провідником на сучасному етапі життя. Його образ завжди був поряд: на портретах у класах, на обкладинках підручників, у завчених напам'ять віршах. Але, чесно кажучи, я не розуміла, ким він був насправді. Його поезії здавалися мені надто складними, його образ – дуже далеким. Ми вивчали напам'ять «Заповіт», «Садок вишневий коло хати», але я сприймала їх лише як чергову домашню роботу, як вимогу шкільної програми. Шевченко для мене був радше обов'язком, а не натхненням.

Усе змінилося раптово, коли 24 лютого 2022 року світ для кожного українця розколовся на «до» та «після». Ранок почався з вибухів, які виривали нас із теплих ліжок і кидали в реальність, сповнену страху й хаосу. Під звуки сирен я разом із родиною зібрала кілька речей, які вважала найважливішими, і ми вирушили до укриття. На вулиці панував хаос: сусіди, які ніколи навіть не віталися між собою, тепер обмінювалися короткими фразами підтримки, допомагали одне одному. Хтось ніс документи, хтось – воду чи домашніх улюбленців. У цьому натовпі я побачила бабусю, яка тримала в руках лише одну річ – вишитий портрет Кобзаря.

Її вибір вразив мене до глибини душі. Я не стрималася й запитала: «Чому саме він? Хіба це те, що найважливіше зараз?». Бабуся подивилася на мене спокійно й відповіла: «Шевченко завжди був із нами. Він наш голос, наша душа.

Якщо ми збережемо його, збережемо й себе». Ці слова назавжди змінили моє сприйняття митця.

В укритті бабуся читала його вірші. Вона читала напам'ять, так, ніби ці слова були частиною самого її єства. Її голос лунав, як заклик, як молитва:

*Борітеся – поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Мені здається, що в той момент кожен, хто був поруч, відчув, як зникає страх, як на його місце приходить щось інше – впевненість, що ми вистоїмо. Ці рядки більше не були для мене просто словами. Вони стали дороговказом, маніфестом боротьби й незламності.

Бабуся продовжувала читати, розповідаючи нам про те, як наші предки століттями боролися за свободу. Вона нагадала нам, що всі біди, які випали на долю нашого народу, ми пережили, бо вірили й боролися. І зараз буде так само. Я пам'ятаю, як вона прочитала:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.*

Її голос лунав, як пророцтво, як обіцянка. У цей момент я вперше відчула, що Шевченко – це не просто частина нашого минулого. Він із нами тут і зараз. Його поезія – це наша зброя, яка зміцнює дух, дає віру в те, що ми переможемо, бо так було завжди.

Тепер, коли читаю поезії Тараса Григоровича, я відчуваю в ньому не тільки біль і заклик до боротьби, а й віру в майбутнє:

*Встане Україна,
Світ правди засвітить...*

Ці слова перестали бути просто текстом для аналізу чи декламації. Вони стали живими. Вони говорять про нас, про тих, хто зараз бореться за свою землю, волю, за право бути українцем.

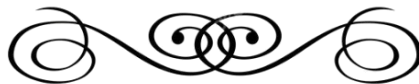
Тарас Шевченко більше не здається мені далеким. Натхненно сприймаю нині слова Куліша: «Тарасе! Хто тебе не прославляє? ... «Нехай мене, – (речеш), – той вихваляє, / Хто сам у серці Божу іскру має...». Його портрет, що висів у класах, тепер асоціюється у мене з тією бабусею, яка взяла його в укриття замість

чогось матеріального. Він – символ незламності, сили й віри, що наш народ здатний пережити будь-які випробування.

Сьогодні, коли ми живемо в найскладніші часи, слова митця звучать із новою силою. Вони об'єднують нас, як об'єднували наших пращурів. Вони нагадують українцям, що поки ми боремося – ми живемо і маємо неодмінно перемогти!

Великий Кобзар був і залишається незгасним світлом нашого народу: «Ти розумом на небесах витаєш, / Питаєш Духа Божим совершенством...», – писав П. Куліш про Кобзаря.

Спадок Пророка – це код нашої нації, пам'ять, гордість та надія українського народу. У мене вже нема страху, бо тепер я точно знаю: поки Шевченко з нами, ми обов'язково переможемо!

Іскра Поліна

*здобувачка освіти I курсу
спеціальності «Туризм і рекреація»
Київський фаховий коледж туризму
та готельного господарства
Керівник: Юша Н.М.
викладачка української мови
і літератури та зарубіжної
літератури, викладач-методист*

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Тарас Шевченко... Ім'я, яке знають мільйони. Ім'я, яке звучить по всьому світові. Ім'я, що стало символом України. Символом боротьби за незалежність і волю, уособленням відродження країни.

Тарас Шевченко – це не просто поет, художник, пророк. Він – це яскрава зоря, яка освічує шлях кожному поколінню українців. Тарас Григорович – це могутня сила слова, яка надихає на нові звершення і вселяє віру у світле майбутнє. Шевченко – це велич духу, яка об'єднує нас у незламний народ. Для кожного Кобзар свій і водночас різний, але для всіх він один – мудрий, всевидячий, непохитний.

Тарас Шевченко в усьому: у весняному подиху, пташиному щебеті, неквапливому плині Дніпра, теплому літньому вечорі. Він є скрізь: у мудрому слові батька й теплій посмішці матері, у бабусиній казці, розказаній перед сном, і мудрій настанові дідуся. Тарас Григорович незримо присутній у слові, що піднімає на боротьбу, зброї, що нищить ворога, заклику до єдності.

Мабуть, не було й не буде у світі поета, який обожнював би свою Батьківщину так сильно, як Тарас Шевченко. Надзвичайні ніжність і любов, хвилювання й невичерпний жаль за долю України відчуваються в усіх його творах...

Теплий весняний вечір. Проходжу вулицею, наповненою п'янким вишневим ароматом. Цвітуть вишні. А на думку приходять слова, відомі змалечку: «Садок вишневий коло хати, / Хрущі над вишнями гудуть...». Піднімаю догори очі: а небо яке! І відчувається спів дівчат біля річки. І заклопотана

матір поспіхом готує вечерю, розставляє миски на столі під вишнею і кличе всю сім'ю до столу.

А на завтра просинаєшся удосвіта, підхоплюєшся з ліжка, біжиш до відчиненого вікна:

*Край неба палає
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.*

А вдень сідаєш на свій новенький ровер і гайда на околицю! А там:

*Чималий у яру ставок
Зелений по горі садок
І верби і тополі
І вітряки на полі...*

Потрапила на очі цікава статистика: дослідники творчості Т. Шевченка підраховали, що слово «Україна» ми зустрічаємо у його творах 168 разів, «гай» – 72, «Дніпро» – 68, «садок (садочок)» – 41, «калина» – 32, «верба» – 27. Вражає! Дивує! Захоплює! Не в змозі охопити розумом цю велич! І знову спливає в думках:

*Неначе диво. А кругом
Широколистії тополі
А там і ліс, і ліс і поле,
І сині гори за Дніпром
Сам Бог витає над селом ...*

Поезія Т. Шевченка – осередок невичерпної мудрості. Його думки про долю України, про відсіч агресорам-москалям та ненависть до загарбників-московитів, як ніколи актуальні:

*...Не втечете
І не сховаєтеся; всюди
Вас найде правда-мста; а люде
Підстережуть вас на тоте ж,
Уловлять і судить не будуть,
В кайдани туго окують...
І на хресті отім без ката
<...> вас, біснுவатих,
Розтнуть, розірвуть, розіпнуть,..*

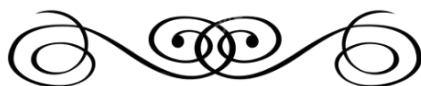
Сьогодні, майже через три роки війни, ці рядки перечитуєш з гордістю, адже ці слова відображають глибокий патріотизм, непереборне бажання вигнати ворогів і тиранів з нашої землі, впевненість у нашій перемозі, захопленні мужністю наших воїнів-героїв.

Країні потрібен мир. Достатньо віддано душ, щоб спокутувати гріхи наші. Рано чи пізно будь-яка війна закінчується. Я вірю, що Україна відновиться після неї. Вірю в український народ, який є сильним і непохитним. Вірю в українську армію, яка захищає свою країну з такою мужністю. І гаслом звучать слова Тараса Шевченка:

*Борітеся – поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Частіше потрібно нам гортати сторінки «Кобзаря» та уважно вчитуватися та перечитувати рядки Шевченкових поезій. Впевнена, що серед них ми віднайдемо відповіді на питання, що нас хвилюють. А поки що, як сподівання на краще, як добра порада звучать для мене рядки Шевченка: *«Здається – кращого немає / Нічого в Бога, як Дніпро / Та наша славная країна...»*, *«Учітьсь, читайте, / І чужому научайтесь, / Й свого не цурайтесь»*; *«Свою Україну любіть. / Любіть її... Во врем'я люте. / В останню тяжкую минуту / За неї Господа моліть»*.

Мій Шевченко – не розвага, не насолода, не прохолодний напій для нахабних і байдужих. Мій Шевченко – це роздуми, це тяжкі й тривожні думи про долю народу. Мій Шевченко – це зоряна ніч і сонячний день. Мій Шевченко – це кремезний дуб, що своїми могутніми вітами підтримує нас і не дає занепасти духом.

Каїка Інна

здобувачка освіти III курсу

спеціальності 035 Філологія

(Германські мови та література

(переклад включно) – перша англійська)

*Державний торговельно-економічний
університет*

Керівник: Тесленко Н.О.

к.філол.н., доцент кафедри

сучасних європейських мов

НАЦІЯ, НАПИСАНА ПЕРОМ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

*Він росте й розвивається в часі, в історії, і нам ще йти і йти
до його осягнення. Ми на вічному шляху до Шевченка...*

Іван Дзюба

Подібно людині, яка шукає своє істинне начало в Біблії, кожна нація формується ідеями власної Книги Буття, що гартована часом і написана поступом. Українці є чи не найщасливішими за таких обставин – ми приймаємо причастя істиною з такої Книги в ранньому віці, навіть не усвідомлюючи того. На цьому моменті спогади вже повертають у той час, коли Ви ухопили поглядом якусь дивовижну книгу, назву якої згодом скажуть батьки, сестри, брати або вчителі. У той момент маленькі хлопчики й дівчатка ще не здогадуються, як часто вони перетинатимуться з книгою надалі, бо найцікавіша подорож пізнання чекає попереду. Так, ідеться про «Кобзар», що не припав пилом часу, а озивається до кожного з нас: до кріпака в минулому, до вільного українця зараз. Прислухаймось до неї прямо зараз!

Ця Книга, що, безумовно, заслуговує на написання з великої літери, випестувала наше відчуття українства змалечку. Саме тому в моїй уяві з 6-річного віку «калинонька» завжди «*пишається над водою*», а «*хлюпочуться качаточка помеж осокою*»; саме тому образ «*хмароньки*», що «*сонце спатоньки зове*», такий теплий для мене. Поділившись цими спостереженнями зі своїми однолітками та знайомими різного віку, я почула безліч «*І в мене!*», «*Досі пам'ятаю ці вірші!*». Це вкотре підтверджує: ми виховані Тарасом Шевченком. Дійсно, Україна має починатися з любові, що й доводив творами письменник,

ніби промовляючи: «Дитино, це ж твій рідний дім і твоя країна!» Виростаючи, ми переосмислювали ці образи: хмароньку, качаток і садочок треба ще й захищати.

Концепція віковичної битви за «своє» розкриває неозорий простір сенсів слова «українець», що вміщує відвагу, величну історію та правду. За змістом «Кобзар» дорівнюється чи не до шкільного підручника історії – настільки широко й деталізовано висвітлена картина подій минувшини та уявлень народу. Це високо оцінював історик М. Костомаров, назвавши «Тарасовою музою» майстерність поета зірвати завісу народного життя (з книги «Герої і знаменитості української культури», ред. О. Гриценко, 1999 р. С. 105–106). Головним засобом, який робить зображення української панорами унікальними, є сміливе висвітлення подій та непоборна правда. Нехай вона й гірка, однак Тарас Шевченко був свідомий того, що лише радикальність змусить рабів отверезіти та пробудитись:

*Чого ж ви чванитеся, ви!
Сини сердешної України!
Що добре ходите в ярмі,
Ще лучше, як батьки ходили.
Не чваньтесь, з вас деруть реміні,
А з їх, бувало, й лій топили.*

(«І мертвим, і живим, і ненародженим...»)

Загалом «Кобзар» висвітлює історію України як таку, що має право на величне самостійне існування з-поміж інших. Навіть тенденція всеохопного слов'янофільства оминає палку лірику митця, бо автор усвідомлює, що ці наративи є троянським конем, що зрештою окупує українців і фізично, і духовно. Щиро захоплююся, наскільки непохитним був Шевченко у своїй святій місії:

*Возвеличу
Малих отих рабов німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.*

(«Подражаніє 11 псалму»).

Складно повірити, що такі пророчі рядки Шевченко писав аж два століття тому, а не зараз. Як влучно підмітила Оксана Забужко: «...розгоргаєш на будь-якій сторінці і хапаєшся за голову. Всі оці сюжети – «І мертвим, і живими, і ненародженим...» і «Кавказ» – вони актуальні» (з інтерв'ю ВВС Україна з

Оксаною Забужко). Це ще один потужний знак – аби побороти ці проблеми, нам конче необхідно рухатися в бік патріотизму й правди, бо саме ці стовпи, за думкою Пророка, підпирають наше щасливе майбутнє:

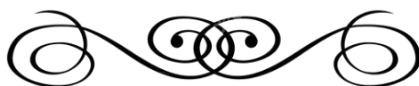
*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

(«Кавказ»).

Ми боремося-таки! Мене надихає, що патріотизм під впливом Шевченка набуває широкої популярності: українці носять колекцію «Хто ми є?» за мотивами його творчості від «БуМе», захоплюються муралами з Кобзарем у Харкові, Ірпені, Львові, Кривому Розі й купують повсякденні речі з цитатами митця. Слова Тараса Григоровича органічно влітаються в музичне мистецтво, надихаючи сучасних виконавців. Так, гурт «Сестри Тельнюк» виконує пісню «Встань, Господи» за мотивами «Псалмів» Шевченка, «Kozak System» представляють «Гайдамацьку», а рок-група «Кому Вниз» неодноразово виконувала «Суботів» на різних фестивалях. Артем Пивоваров, DOROFEEVA та інші українські артисти також звертаються до поезії Кобзаря у своїй творчості. Це лише частина масштабного культурного процесу, що сприяє художньому переосмисленню постаті Шевченка й передає його ідейну спадщину новим поколінням. Навіть на бронжилетах бійці пишуть пророчі слова Кобзаря – такий наш сучасний одяг. Саме ми знаходимося на найважливішому етапі боротьби за своє, викоренення усього, що несе розруху літерами Z і V, аби ці слова більше ніколи не були актуальними: «*Москалі і світ Божий / В путо закували...*» («Невольник»).

Отож, виростаючи на таких потужних ідеях єдності Тараса Шевченка, чи можемо ми їх зрадити? Чим далі ми заглиблюємося й шукаємо унікальні концепти національної ідеї митця, що перегукуються із сучасністю, тим ефективніше пробуджуємо в собі все рідне. Хіба ж не цього хотів Шевченко? Хіба ж не цим мотивом палає душа нашого народу?

На теренах історії в українській Книзі Буття щохвилини з'являються нові розділи – зараз ми пишемо історію Шевченковим пером. Пишаюсь, що пліч-о-пліч зі співвітчизниками пишу її і я.

Карабаза Олександра
здобувачка освіти 6 класу
Семенівський ліцей №1
імені М.М. Хорунжого
Семенівської селищної ради
Кременчуцького району
Полтавської області
Керівник: Заложчик З.В.
учитель української мови
та літератури, вища категорія,
учитель-методист

МІЙ ШЕВЧЕНКО. МОЯ РОЗРАДА...

*Я ввечері посумую,
А вранці поплачу.
Зійде сонце – утру сльози, –
Ніхто й не побачить.*

Мені було дуже страшно... Дорога в обласну лікарню запам'ятеється надовго: тривожно стукотіло серденько, лиш теплі мамині обійми вселяли віру, що все буде добре...

...Мій Шевченко – особливий... З раннього дитинства полюбила його творчість, а з часом дізнавалася все більше й більше про улюбленого митця. Читала, декламувала, занотовувала афоризми... Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка став для мене не просто черговим випробуванням, а чимось надзвичайно близьким, чого з нетерпінням чекала. Пишаюся, що мала честь представляти ліцей у II етапі конкурсу.

По дорозі додому – коротка розмова з Тарасом біля його погруддя в центрі селища. На кілька хвилин зупиняюся й подумки звітую Кобзареві про успіхи й невдачі шкільного дня. Згодом помічаю, що знаходжу відповіді на питання, які виникали під час моєї сповіді поету. Не вірю, що це якась дивина, упевнена: прочитані рядки віршів зринають у пам'яті, коли найбільше цього потребуєш. Це та магія, якою оповита творчість Шевченка!

Улітку приходжу на автобусну зупинку, що через дорогу навпроти пам'ятника поета, сідаю на лавку, розгортаю свій улюблений блокнот із вишивкою. Коли обирала його, ще не знала, що «вишиватиму» у ньому свої думки – основу для власних творів. Цього літа було багато питань до Тараса. Усі записала (гул і сигнали авто, гомін людей мені не завадили, навпаки – оживляли наше спілкування!), а потім зайшла в читальний зал бібліотеки, щоб у цій загадковій тиші знайти такі бажані відповіді на них у величній книзі – «Кобзарі»... Зупинка й книгозбірня – це моє таємне місце сили власної творчості...

Полтавська лікарня тепла, затишна. Лікар порадив надувати три повітряні кульки в день. Їх назбиралося багато, та радості від них мало. Мій неврит лицьового нерва ніяк не хотів «усміхатися». З вікна палати хоч трішки підбадьорював краєвид: магазини з живими квітами, дуже гарний парк, у кінці якого стояв пам'ятник Іванові Котляревському – українському соловейкові. Почала декламувати подрузі:

*Сонце гріє, вітер віє
З поля на долину,
Над водою гне з вербою
Червону калину...*

І закінчила:

*Прилини до мене хоч на одно слово
Та про Україну мені заспівай!*

– Аню, цей вірш я вивчила ще в другому класі, думала, що він про пташку. – намагалася усміхнутися. – Тепер дорослішаю – й дорослішає моє розуміння творів Шевченка...

Узяла свою «вишиванку»-блокнот, олівчик: «Що ти, Тарасе, робив, коли тобі було тяжко?». І миттєво відповідь свою дала:

*За вікном палати – квіти й парк,
А у душі вселилась туга.
Кобзарю, ти б не відступав!
Я також зможу! Буде біла смуга!*

Відволіктися в думках було важко. Мама намагалася якось мене розважити, а я все виглядала в рятівне вікно. Там дітки йдуть зі школи, а можливо, хтось із них задоволений успіхами шкільного етапу конкурсу Шевченка. Цікаво, які там були завдання?..

Розговорилися з Анею. «Сьогодні я б писала шкільний етап конкурсу Тараса Шевченка, так ця зловісна хвороба порушила всі плани. Ти таким не цікавишся?» – пожалкувала ровесниця. А в мене на лиці засяяла усмішка, і на мить мені здалося, що й права щічка змогла поворухитися...

– Аню, у Шевченка всі рядочки пророчі... Ось «Молитва» наче про нас із тобою:

*А чистих серцем? Коло їх
Постав ти ангели свої,
Щоб чистоту їх соблюли.
Мені ж, о господи, подай
Любити правду на землі
І друга щирого пошли!...*

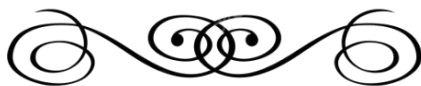
Ми зможемо все здолати! А з творами Тараса Григоровича це зробити легше, бо сповнені вони сили боротися й не здаватися, тож і стали мені розрадою та дали натхнення...

Згодом зрозуміла: треба не боятися хвороби, а подружитися з нею. Уже охоче надувала повітряні кульки й дарувала на радість тим, хто поряд...

Одного дня на прогулянці зайшли з мамою до міської книгарні. З кожної полицки від книг віяло загадковістю... І раптом побачила Його! Це був мій «Кобзар»! Я зразу це відчула! Удома є чудовий «Кобзар» моєї прабабусі – сімейна реліквія, та цей буде мій власний, а в майбутньому стане духовним спадком для моїх онуків і правнуків!

Увесь вечір ми з Анею по-новому відкривали для себе поета...

Цей нелегкий період життя став не тільки своєрідним випробуванням для мене, а й усвідомленням великої власної сили не здаватися, а боротися. У кожного своя розрада, у мене – мій Шевченко. І нехай якісь заплановані події не відбулися, нехай була у відчаї, але сила духу, сила віри не згасла. Стала сильнішою для нових звершень. Надія, віра в себе, підтримка рідних – усе, що потрібно мені для подолання труднощів, а ще... новенький «Кобзар», який з любов'ю пригортаю до серця...

Карась Вікторія

здобувачка освіти 5 класу

Кролевецька гімназія №6

Кролевецької міської ради

Керівник: Сенченко Т.П.

учитель української мови

та літератури, вища категорія

Я ВДЯЧНА ТАРАСУ ЗА СИЛУ СЛОВА

Шанувати творчість Т. Г. Шевченка – це читати його твори. Так, не слухати аудіо, а відчувати мелодію проникливих слів. У поезіях митця мудрість віків, таємниці тисячоліть, історична правда про український народ, мальовничі краєвиди нашої Батьківщини. Кожне покоління розкриває нові обрії пророчого слова.

Щорічно в нашому місті проходить районний конкурс читців поезій Т.Г. Шевченка. Звісно, дуже багато охочих продекламувати вірші генія. Торік я була учасницею цього заходу. Для конкурсної програми обрала вірш «Розрита могила» – і стала призером. Болем стискалося серце, сум огортав душу під час прочитання поезії. У творі зображено важке становище українців під російським гнітом. Під час декламування намагалася передати розпач українців через втрату свободи та незалежності. Нещасна моя Батьківщино, сплюндрована й зневажена, потоптана та розрита... На хвилинку навіть здалося, що читаю про трагічне сьогодення. Не дарма ж Шевченка називають «пророком».

Я слухала, як інші діти емоційно декламували такі рідні поезії й розуміла, що мій Кобзар – це не просто поет, а неймовірна сила, міцна, як криця, дух, що продовжує життя, дає прозріння, дарує розуміння свободи. Відчувала гордість за те, що належу до нації, яка з діда-прадіда бореться за волю, цінує звичаї та традиції, береже мову попри тотальні заборони та знуцання.

Мій Тарас – це не просто літературна постать, це голос нашого народу, що лунає крізь століття, нагадуючи про те, що ми міцні, як козацька шабля, вільні, як стрімкий птах, стожильні, як Микита Кожум'яка. Я вдячна Шевченку за силу слова, за мужність сказати правду, за те, що його поезія сприяла розкриттю мого таланту як декламатора.

Ключка Мілена

здобувачка освіти 5 класу

КЗ «Яковлівський ліцей»

Мереф'янської міської ради

Харківської області

Керівник: Ключка О.М.

вчитель української мови

та літератури, вища категорія

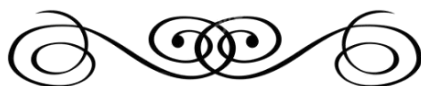
МІЙ ШЕВЧЕНКО

Уже третій рік триває повномасштабна війна... Страх, хвилювання та відчай стирають із пам'яті все хороше, що було до цього.

Я любила ходити до школи лише тому, що після уроків могла сидіти в бібліотеці та чекати там, доки закінчаться уроки в моєї мами-вчительки, і ми разом підемо додому. Бібліотека – це найтепліший кабінет у школі, там ніколи не було шумно, хоч і завжди були читачі, там пахло сухоцвітом, печивом, свіжими газетами. Я давно вже передивилась усі комікси, які лежали на нижніх полицях, перечитала надписи книжкових виставок (за два роки я вже знала їх напам'ять), і лише одне місце в книгозбірні залишалось для мене до кінця не дослідженим. Це поличка з творами Тараса Шевченка. Для когось ця історія може здатися звичною: ну полиця, ну підбірка книг письменника, ну звичайно портрет самого Шевченка, вишитий рушник, надруковані цитати автора великими буквами типу: *«Борітеся – поборете, вам Бог помагає»*... Але ні, щось-таки незвичне там було... Портрет Тараса Григоровича був вишитий бісером, він вигравав на сонці. Мені часом здавалось, що коли я встигала зробити все домашнє завдання до приходу мами, він навіть мені усміхався. Бібліотекарка, побачивши моє зацікавлення виставкою, одного разу сказала: *«Міло, а хочеш, я тебе з ним познайомлю?»*. Я схвально кивнула головою. Так розпочалося моє знайомство із творчістю Тараса Шевченка... а за ним – і початок повномасштабної.

Третього березня 2022 року наше село на Харківщині зазнало масованого авіаудару. Загинули люди, багато будинків було зруйновано, сильно пошкоджена школа. Ми ходили розбирати завали закладу, вимітали скло, виносити вцілілі речі... Крізь розбиті вікна нападав сніг, і колись тепле приміщення бібліотеки проймав холод, накриті ковдрами стелажі нагадували мерців, яких готують до

відправлення. Я підняла очі, переповнені страхом і слізьми, і побачила, що на стіні зовсім непохитний висить портрет Шевченка... По-іншому тепер читався напис: «*Борітеся – поборете!*»... Ці слова стали для мене свого роду мантрою, яку я промовляю, коли мені страшно... Я вірю в силу слів мого Шевченка!!!

Кондратюк Марія

здобувачка освіти 10 класу

Лицей «Наукова зміна» м. Києва

Керівник: Шкаровська Т.В.

учитель української мови

та літератури вищої категорії

ЖИТТЯ. ВІЙНА. ШЕВЧЕНКО

Мій сон перервав сильний вибух, я здригнулася: тривоги не було, або ж я її не чула. Мама намагалася розбудити мене, щоб вивести в коридор між двох стін, а потім – телефонний дзвінок. Схопивши слухавку, мама швидко стала збиратися: «Зараз, зараз, Іро, ти тільки не хвилюйся, вже їдемо, ми допоможемо».

Сьогодні 13 грудня, близько третьої, Київ знову під обстрілом балістики. Я не хочу залишатися вдома і, незважаючи на комендантську годину, їду з батьками. Біля пошкодженого будинку курява, яка досі не осіла, величезна вирва, купа людей під дев'ятиповерхівкою, хтось намагається обробити рани, хтось заспокоює, старенька мама пані Ірини налякана, але майже ціла, вона плаче й кличе кота, який кудись з переляку забіг. Усюди навколо бите скло, потрощені меблі, рами й велика тріщина, що утворилася в стіні. Дорослі намагаються змести скло та якнайшвидше затулити плівкою вікна, бо за вікном, хоч і європейський, але грудень. Я уважно розглядаю все довкола й бачу ікону, що впала з шафи, але залишилася цілою, двері, що розломалися навпіл, згорнуті штори, які частково стримали скло. Все попадало, понівечилося, і ось мій погляд зупинився на вишитому портреті Тараса Григоровича Шевченка на стіні: серед усього хаосу він залишився непорушним, таким, що дозволяв відчувати впевненість. Так, це не сон – такою зараз є наша реальність.

Вдивляюся пильніше в очі на портреті. На мить, як у віддаленому сні, губиться час – і знову я в передмісті Києва на початку повномасштабного вторгнення російських окупантів. Ми всією родиною намагаємося виїхати з міста. Кільцева дорога забита фурами, і ми долаємо 40-хвилинний шлях до дачі, що знаходиться під Бучею, впродовж восьми годин...

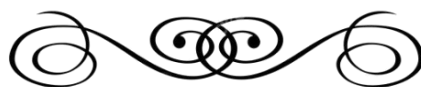
Сірі очі з портрета відгукуються в мені туманними спогадами жорстокої окупації, складним випробуванням на людяність та героїзм дорослих людей, де хтось останні крихти їжі віддавав чужій дитині, а інший за тепло й можливість

зварити останню жменю гречки міг безсовісно обібрати сусіда... І хоч які страшні ті спогади, але є в них світлий промінчик, коли в повній темряві моя старенька 87-річна бабуся читала напам'ять маленькому сусідському хлопчику твої, Тарасе, рядки, коли мама й тато повторювали як мантру: «*Борітеся – поборете, / Вам Бог помагає!*», вислів, що додавав сил, переконував, що боротись, аби вистояти, можливо, бо на своїй землі з українцями завжди Бог і правда святая! Ці слова надихали навіть у безнадійній ситуації, коли жодних зелених коридорів, коли відтворена шматками олівця карта місцевості допомогла вийти з окупації, не здатися та жити й боротись за своє.

Вдивляюся в портрет і розумію, що в трагічні моменти мого життя дивовижним чином виринає моє особливе відчуття Шевченк, як символа, янгола, оберіга. Це знаково, ніби напівміфічно, але це так. Можливо, я потребую його присутності, вловлюю як опору та підтримку в надважкій ситуації, мій зір ніби вихоплює образ пророка з-поміж біди й руїн....

Водогін перебитий, ракета розірвалася внизу. Старенька бабуся, пані Ірина, мама – всі плачуть. Потім гладять портрет і сміються: «Ну хіба можна нас знищити?», бо дев'ятиповерхівка тріснула, а портрет Шевченка так і залишився на стіні, Тарас дивиться з-під чорних густих брів, у очах – уся палітра емоцій: від смутку до гніву, від радості до гіркої надії. Погляд світло-сірих зіниць проникає в душу, в ньому – біль і несправедливість світу, ці очі стають своєрідними провідниками гіркої правди. Цей погляд не боїться темряви, в ньому віддзеркалюються спогади, прірва між ідеалами й реальністю, в якій живе і страждає людина. Мій Шевченко – це безкрайні степи, де невидимі, але відчутні тіні предків народжуються й зникають, як вогник на горизонті, що навіть у найглибшу ніч не дає нам забути про можливість нового світанку...

Такий звичний і зрозумілий Шевченко завжди з нами, завжди в кожному з нас, у найскрутніші й найвеселіші часи. Він не ідол, якому молиться Україна, він – просто її душа та уста, голос нації, її розрада та оберіг. Мій Шевченко – символ життя!

Коротенко Христина

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 061 Журналістика

Галицький фаховий коледж

імені В'ячеслава Чорновола

Керівник: Гапон Л.О.

к.філол.н., викладач

української мови та літератури

НЕ ПІДВЛАДНИЙ ЧАСУ

Шевченко не підвладний часу,

Хоч мало на землі прожив,

Та болі українські наші

Для світу цілого відкрив.

Тож пам'ятаймо в час лихих незгод,

Коли за булаву війна ведеться,

Що ми – цивілізований народ

І слово генія у нашім серці б'ється!

Світлана Назарик

Нас просто не існує без Шевченка. У ньому – вся історія наша, все буття і всі наші мрії. Кому невідомо: Україна – це Шевченко, Шевченко – це Україна. Уявити себе без Шевченка українцем – це все одно, що без неба над головою. Він – вершина нашого родового дерева. Навіть тіло його вознесене на вершину. Іншої такої могили на планеті немає. Вона – немов козацька вежа, де за наближення небезпеки запалювали сторожовий вогонь, який не згасав ніколи. Той вогонь – народна пам'ять про нього.

Коли б волею якоїсь казкової сили наш народ повстав перед необхідністю з-поміж усіх людських книг вибрати дві, то мав би взяти Біблію і «Кобзар». Без першої він був би неповноцінний морально, без другої – немислимий, як народ.

Шевченко універсальний. Нема такої події в недавній і новітній нашій історії, де б він не був на місці. Згадаємо голодомор тридцять третього, і моторошно війнє від Кобзарєвого рядка – «*гробоконателі ходили*». Сахнешся тридцять сьомого – і почувеш прокляття: «*Бодай кати їх постинали, / Отих царів, катів людських!*». Замислишся над екологічними бідами – і спливе в пам'яті

синівське вболівання Тараса Шевченка: *«Світе тихий, краю милий, / Моя Україно, / За що тебе сплюндровано, / За що, мамо, гинеш?»*. Дивлячись на деяких «землячків», думаєш Шевченковими словами: *«За шмат гнилої ковбаси / У вас хоч матір попроси, / То оддасте...»*. Усе й про все сказав поет. Він не тільки розвінчує гнобителів. Він рятує, дає опору надії: *«І неситий не виоре / На дні моря поле. / Не скує душі живої / І слова живого»*.

Перегортаючи сторінки історії та спостерігаючи за подіями сьогодення, мимоволі звертаюся до постаті нашого геніального поета й пророка Тараса Шевченка. Переконаюся, що найкращі сини й доньки України, які ставали на захист її незалежності, обрали своїм духовним наставником Тараса Григоровича.

Новітніми лицарями Вітчизни, яким судилося відродити славу предків, стали герої, що ввійшли в історію як учасники збройних формувань ОУН-УПА. Саме вони, будучи фанатично відданими українській національній ідеї – створення Української самостійної соборної держави, поклали свої голови на вівтар свободи за те, щоб ми сьогодні могли жити в незалежній Українській державі, про яку мріяли та за яку боролися вони. Серед них наш земляк Дмитро Перешлюга – видатний громадський просвітянський діяч, провідник ОУН-УПА. Дмитро своїм духовним отцем називав Тараса Шевченка. Малесенький томик «Кобзаря» всюди був із ним, а коло невеличкого образка – малесеньке фото нашого Пророка.

Згадався іще один факт із новітньої історії – Революція гідності, героїзм воїнів Небесної сотні. Самвела (Сергія) Нігояна розстріляли з Шевченковими словами на вустах: *«Борітеся – поборете! / Вам Бог помагає! / За вас правда, за вас сила / І воля святая»*. Його, вірменина з Дніпропетровщини, родина якого переїхала від війни в Нагорному Карабасі, прошила куля бандита.

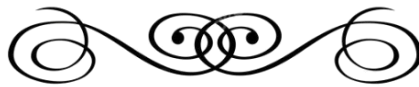
Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну в лютому 2022 року перекреслило мрії багатьох молодих українців. Кращі юнаки й дівчата пішли добровольцями до війська, щоб зі зброєю в руках захищати свою країну від російської агресії, багато хто вступив до лав територіальної оборони, навчився надавати першу медичну допомогу пораненим, долучився до волонтерського руху.

Однак ми на своїй землі, ми витримаємо все. Ворог думав, що війною роз'єднає Україну, але йому це не вдалося. Мирні жителі, як можуть, допомагають військовим. Вони відкрито демонструють ворогу, що він прийшов туди, де його буде знищено. Ми належимо до того народу, який більше любив,

ніж ненавидів, а якщо й ненавидів, то вивищував себе цією ненавистю над скорботою історичної долі. І тут знову на думку спадають слова Пророка: «Смійся, лютий враже! / Та не дуже, бо все гине, – / Слава не поляже».

Не важко уявити собі поетову долю, якби він зі своїм бунтівним характером, незалежною блискучою думкою та гострим язиком жив серед нашого суспільства:

*Простіть, Тарасе... Нам би осягти
Прозріння вашого хоча би соту долю,
Щоб випрямити скривлені хребти,
Коріння мати й ними пити волю,
Щоб стерти страх з усміхнених облич,
Відчути гордо – ми велика нація,
Яку не вб'є ні глум, ні «братній» бич,
Ані страхіття чорне – «руська нація»!
(Світлана Назарик).*

Костюніна Єлизавета

здобувачка освіти I курсу

спеціальності «Хореографія»

КЗ «Херсонський фаховий коледж

культури і мистецтв»

Херсонської обласної ради

Керівник: Колеснікова В.К.

викладач-методист вищої категорії

ШЕВЧЕНКО. ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ ЕПОХ

Згадка про Тараса Шевченка викликає низку звичних асоціацій – геніальний поет із нелегкою долею, символ боротьби, митець, що пережив і кріпацтво, і заслання. Його образ закарбувався в пам'яті поколінь: проникливий погляд із автопортретів, вусата постать у кожному українському класі, могутнє слово, що закликає до свободи. Але варто поглянути уважніше – і відкриваються нові грані.

Шевченко – це не лише «Заповіт» і не тільки портрет у старовинній рамці. Це також зухвала свобода, бунт проти застарілого, експериментаторство. Це вітер степів і скрип старої палітри, чорнило на папері й мазки пензля на полотні. Шевченко – це голос епохи і водночас наша сучасність. Його ім'я перегукується з боротьбою за права, з правдою, яку не приховаєш. Це сталева воля й ніжність акварельних етюдів. Це сум віршів про Україну й радість відкриття світу. Це боротьба і любов, це грім і тиша. Шевченко – це код нації. І кожне покоління читає його по-своєму, знаходячи у ньому відображення власного часу.

Яким Шевченка бачать українці? І що роблять для того, аби всі поглянули на нього під модерним кутом зору? А що, якби Кобзар жив у нинішній час? Напевно, Шевченко робив би селфі на iPhone та взяв би участь у Євромайдані? І не дивно, його так хочуть бачити у сьогоденні, що навіть створили йому профіль в Instagram.

Уявіть собі: сцена виблискує світлом софітів, натовп вибухає оваціями, баси гупають у грудях. І ось – він виходить. Чорний плащ розвівається за спиною, в руках не перо, а електрогітара або стара добра кобза. Його голос – потужний, хрипливатий, зухвалий – прорізає повітря: «*Борітеся – поборете!*». Сьогодні письменники дедалі частіше стають рок-зірками. Вони збирають зали,

заряджають енергетикою, їхні слова не просто читають – їх співають. Поезія оживає в музиці, змушує серце битися швидше, а думки – горіти. Люди цитують вірші так само, як колись – рядки улюблених пісень. І саме таким – пророчим рокером – показали Шевченка у Вашингтоні. Біля його пам'ятника влаштували перформанс «Шевченко – проРОК свободи», де Тарас Григорович постав у вигляді музиканта з кобзою, символом сили його слова. Це вже не академічний портрет із серйозним поглядом – це бунтівник, який не боїться кидати виклик світові. Український музикант Артем Пивоваров підхопив цю хвилю й у 2023 році запустив проєкт «Твої вірші, мої ноти». Він перетворює вірші українських класиків на сучасні хіти, доводячи: поезія має ритм, биття, музику. І хто знає, можливо, якби Шевченко жив у наш час, він писав би тексти для культових рок-груп. Чи міг би він бути фронтменом гурту – у шкіряній куртці, з розтріпанним волоссям, мотоциклом і невмирущими римами? Чи, може, він би сидів десь у клубі підгітарний перебір, занурюючи нас у глибини свого світу? Але одне точно: його слово – це завжди вибух. Це свобода. Це вогонь. І він звучатиме в будь-якій епосі.

Тарас Григорович Шевченко – не просто символ української літератури, а справжній феномен, який змінюється, перетворюється і живе в кожній новій епосі. Його образ – це місток між минулим і сучасністю, між строгими мазками академічного живопису та яскравими, сміливими кольорами поп-арту.

Шевченка малювали по-різному: величним пророком із проникливим поглядом, бунтівником у шкірянці, урбаністичним хіпстером із кавою в руках. Його цитати – на стінах графіті, його обличчя – у стилі Енді Воргола, його слова – у ритмах сучасного репу. І в цьому немає жодного протиріччя. Навпаки, це доводить, що Кобзар не просто «крізь століття» – він поза ними, вічний і живий.

Шевченко в поп-арті – це не лише гра з кольорами та стилями, це прояв його багатогранності. Його могутнє слово колись будило націю з рабського сну, а тепер воно влучно влітається в сьогоднішня, резонує з протестами, боротьбою за свободу, пошуком себе. Він продовжує надихати художників, поетів, музикантів – кожного, хто відчуває в собі той вогонь, що горів у його серці.

Шарм у цьому очевидний: справжні генії не старіють. Вони змінюють маски, стиль, форму, але їхня суть залишається незмінною. І якби сам Шевченко побачив свої сучасні образи – на футболках, в коміксах, у цифрових колажах – чи здивувався б? Мабуть, ні. Бо хто-хто, а він знав, що мистецтво – це живий організм, а правда завжди знаходить нові шляхи бути почутою.

Люди поспішають, двері вагонів відчиняються та зачиняються, а поруч із синьо-жовтими табличками нависає суворий погляд Кобзаря. Але ось – несподіванка! Тут, у підземці, він не тільки в традиційному образі, а й... із червоним оком, ніби Термінатор. Або в кругленьких окулярах із блискавкою на чолі – Гаррі Поттер! Чи навіть синій, лисий і з сережкою – справжнісінький Джин.

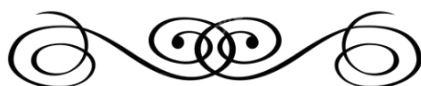
Це виставка «Квантовий стрибок Шевченка», яку в лютому 2019 року відкрили на станції метро «Тараса Шевченка». Автор проекту – художник Олександр Грехов – вирішив не просто переосмислити образ поета, а буквально відправити його в мандрівку культурним всесвітом.

Ось, наприклад, «Шевченко-Колумб». Христофор Колумб – людина, що відкрила Америку для Європи. А Шевченко? Він, створюючи свій альбом офортів «Живописна Україна», прагнув відкрити Європі свою країну – її історію, побут, традиції. Його місія була не менш революційною, аніж подорож у невідомі землі. Або «Шевченко-Бетмен». Темний Лицар у плащі бореться зі злом і несправедливістю. А Тарас? Він також мав особливий плащ. Коли навчався в Петербурзі, купив скандально модний макінтош і дуже ним пишався. А пізніше, уже на засланні, малював себе в саморобному плащі, накинутому просто на голе тіло. Його боротьба зі злом була іншою, але так само безкомпромісною. І, звісно, «Шевченко-Гаррі Поттер». Обоє об'єднують не тільки круглі окуляри. І Гаррі, і Тарас рано втратили батьків, пережили складне дитинство, але зрештою отримали можливість реалізувати свої таланти в найпрестижніших навчальних закладах — Гогвортсі та Імператорській академії мистецтв.

«Квантовий стрибок Шевченка» — це не просто виставка. Це експеримент, що показує: поет, який заповідав *«і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь»*, і сам легко подорожує між культурами та епохами. Він змінює форми, але ніколи не втрачає суті.

Наостанок хочу сказати, що Шевченко – це не просто пам'ятник, не лише бронзова постать на п'єдесталі. Це його полум'яне слово, що й досі пече серця. Це його боротьба, що крізь століття відгукується в наших душах. Це наш біль, наша гордість і наша незламність. Він живий. Він звучить у піснях, проростає в графіті на стінах, з'являється в неочікуваних образах і щоразу знаходить шлях до сердець нових поколінь. Його слово – це не відгомін минулого, а пульс сьогодення. Можливо, він і справді міг би сьогодні сидіти в кав'ярні з ноутбуком, писати пост у Facebook чи знімати відео для TikTok. Але головне не в тому, як би

він виглядав, а в тому, що його думки й досі прорізають епохи, як блискавка в нічному небі. Шевченко – це той, хто завжди поруч, коли мені потрібно згадати, хто я. Він не старіє, не стирається з пам'яті, не розчиняється в часі. Він змінює форму, але не зміст. Його голос – це мій голос. Його боротьба – це моя боротьба. І поки звучать його слова, поки вони палають у серцях – є я, є Україна! Ми стоїмо, ми боремося!

Кравчуновська Еліна

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 013 Початкова освіта

Дніпровський фаховий педагогічний

коледж КЗВО «Дніпровська

академія неперервної освіти»

Дніпропетровської обласної ради

Керівник: Кравчуновська І.Г.

викладач філологічних дисциплін,

вища категорія, викладач-методист

ДВІ ДОЛІ, ЯК ДВА КРИЛА: ШЕВЧЕНКО Й УКРАЇНА

Пролітають століття, відходять у вічність роки... А ми пам'ятаємо, бо живемо і передаємо цей скарб тисячоліть прийдешнім поколінням. Він є неоціненним, бо писав його вічно живий Тарас Григорович Шевченко. Творчість митця передається з покоління в покоління, надихаючи мільйони читачів. Адже в його творах відобразилася не лише доля одного генія, а й цілого народу України.

Хто він? Наш Шевченко, незабутній Пророк, історія життя українського народу, ціла епоха... Розгортаємо сторінки його «Кобзаря» – і оживають картини долі України, в якій зараз ми живемо. Україна тоді й Україна тепер – це згорьована доля минулого й сучасного життя нашої нації. Відомий поет, письменник, драматург, художник із нелегким дитинством залишив нам безцінний дар своїх напрацювань, де картини минулого яскраво переплітаються з нашою сучасністю. З його творів постають герої, які боролися, як і він сам, за краще майбутнє, відстоювали своє право на життя. І зараз ми схожі на тих героїв-борців, де на полі бою в кривавому й жорстокому сьогодні наші незламні Герої, Герої-Захисники зі зброєю в руках виборюють нам самостійність і незалежність. Коли лунає сигнал тривоги, кожен із нас благає Бога й ЗСУ, щоб ота страшна ракета чи шахед не долетів, а був збитий без трагічних наслідків.

Чи міг Шевченко, який жив і творив дуже давно, передбачити оцю війну ще тоді? Так, я впевнено можу стверджувати, бо ворог залишився той самий, який знищував Україну тоді та який тероризує її тепер. У кожному слові Шевченка звучать біль, сум, печаль, але ж не розпач, а надія на краще і, безумовно, спокійне й мирне життя кожного українця у своїй незламній країні. Недарма стверджував

Пророк: *«В своїй хаті своя й правда, / І воля святая»*. Шевченко-борець був схожий на схилену, але не зламану, гілочку калини, яка є символом України. Бо животворне джерело дзюрчало й зараз наповнює кожне слово його поезії, випромінювало тоді й зараз підносить незламний дух українського народу. Головне – не розчаруватися, не впасти, не підкоритися, а жити й боротися. І це підтверджують його слова з поеми «Кавказ»: *«Борітеся – поборете! / Вам Бог помагає! / За вас правда, за вас слава / І воля святая!»*.

Перед моїми очима завжди постає його портрет: проникливий погляд, можливо, трішки суворий, засмучені й далекоглядні очі, вираз обличчя незламного українця... Він тут, він поряд із нами, він на передовій із воїнами-козаками. Його «Кобзар» облетів увесь світ, і у грізному 2014 році, під час Революції Гідності поезія з нього декламував на сповненому героїзмі Майдані Герой Небесної Сотні Сергій Нігоян. І сьогодні в окопах і бліндажах бійці читають його рядочки, бо дух Шевченка не згасає, а допомагає жити, воювати й виборювати Перемогу України. Дві долі: доля Шевченка і доля України – такі різні й такі схожі, такі далекі й близькі водночас... Пишаюся, захоплююся й вірю, що Україна перемаже, як перемаг Тарас Григорович, у жорстокій боротьбі.

Шевченко – це не просто митець, а ціла епоха в історії України. Його поезія – це дзеркало, в якому відбивається душа нашого народу. У кожному рядку його творів ми бачимо боротьбу за свободу, прагнення до справедливості, любов до рідної землі. Шевченко був не лише художником слова, а й Пророком, який передбачив багато історичних подій. Його поезія стала своєрідним духовним орієнтиром для українців протягом століть.

Сьогодні, коли Україна знову веде боротьбу за свою незалежність, твори Шевченка набувають особливої актуальності. Його слова надихають нас на битву, вселяють віру в перемогу. Вони є незмінним джерелом сили й натхнення для кожного українця. Не було легкої долі у нашого народу тоді, немає і тепер. Не було легким і життя в Шевченка, бо доля України боліла йому завжди. Кріпосництво, трагічна жіноча доля, вікова історія протистояння російському самодержавству, боротьба за волю і свободу, національна свідомість – це не зовсім повний перелік тем, які охопив Шевченко у своїх творах. Але ці теми актуальні й у наш час, бо мають універсальне значення. Мій Шевченко вистояв, витримав тоді, вистояв і тепер, коли в Бородянці на пам'ятнику ворог прострелив йому чоло. Та не прострелив душу, бо вона живе в його творах, і цим допомагає боротися прийдешнім поколінням.

Страшний ворог на своєму шляху знищує все: стирає з лиця землі міста й села, гинуть люди, страждає флора й фауна, плодюча земля. На окупованих територіях спалюють книги, руйнують пам'ятники, музеї, викорінюють будь-яку пам'ять про історію нашого народу, про палке слово титана духу – Тараса Шевченка. Та пам'ять – незнищенна, на неї не впливає руйнівна сила клятого ворога! Вона пломеніє в душах українців, вона живе в усній народній творчості, лунає в українських піснях, у віршах Великого Кобзаря, твори якого читають наші воїни в перервах між жорстокими боями. Неодноразово доводилося бачити по відео, чути в живому спілкуванні зі знайомими та під час розмови з вітчизном-захисником, як мужні воїни-герої йдуть у бій і промовляють слова:

Свою Україну любіть.

Любіть її... во врем'я люте.

В останню, тяжкую минуту

За неї Господа моліть.

Наш Шевченко, мій Шевченко – це так милозвучно перегукується зі словами «наша Україна» – одна-єдина, «моя Україна» – неповторна та незборима! Шлях до вершини в Кобзаря був надзвичайно тернистим і складним, але він виправдав і свої сподівання, і сподівання свого народу. Він – Геній, він – неординарна Особистість, він – Пророк, хоча доля йому відміряла, на жаль, усього тільки сорок сім років... Та ця Людина встигла все, щоб читали, знали й пам'ятали про ту неосяжну силу його творчості, що здійснює справжні справи й досягає вершин. Бо доля України в наших руках – у руках справжніх українців, прийдешніх поколінь, у яких ми самі виховаємо національну свідомість.

На згадку мені спадають слова вчительки, яка ще задовго до війни часто повторювала рядочки із послання «І мертвим, і живим...»: «*І чужому научайтесь, / Й свого не цурайтесь*», – бо це дійсно потужно. З дитинства спілкуюся українською мовою, дуже люблю читати книги лише нею, бо вона моя, вона рідна, вона жива й мелодійна, материнська, солов'їна... За неї проливається зараз кров, за неї гинуть люди, за неї бореться мій Герой! Шевченко знав, і я впевнена, що пророчі слова великого українського митця із поезії «І Архімед, І Галілей...» уже зараз здійснюються:

І на оновленій землі

Врага не буде, супостата,

А буде син, і буде мати,

І будуть люде на землі...

Справді, це – про українське сьогодні. Завдяки мужнім воїнам і силі народу моя Україна бореться й вистоїть у боротьбі з росією!

І оживе добра слава,

Слава України.

Шевченко і Україна – слова надзвичайно рідні й украй близькі, бо як митець свого часу прагнув волі для країни, так і незламні українці у ХХІ столітті виборюють її незалежність. Поет уособлює нескорений дух українського народу – дух незламності, стійкості й мужності. Ми не впали на коліна, не «розсипалися», а лише об'єдналися, бо ми нескорені й уболіваємо за долю України, за Шевченка, пишемо власну історію для майбутніх поколінь. Україна перемаже із синьо-жовтою символікою та безсмертними словами: «Все буде Україна!». Пишаюся бути українкою, пишаюся нашим Генієм, мрію, щоб якнайшвидше настало переможне завтра, бо світло завжди перемагає темряву!

І знов розквітне Україна,

Бо в нас вона одна-єдина,

На жаль, із ранами, страшно пошкоджена,

Але нескорена і не розтоптана!

І знов лунатимуть слова Шевченка,

В сльозах згорьоване плаче серденько...

Героям дякуєм за мир і захист,

Щоб наші діти не знали страху.

Бажання зараз для всіх єдині,

Щоб не лилися сльози вдовині.

Війна в країні щоб зупинилась,

І Україна лиш відновилась.

«Кобзар» тоді я візьму у руки

Й промовлю лунко на всії груди:

«Тарас Шевченко, почуй слова ці,

Мир в Україні – кінець війні!»

І знов лунатимуть слова Шевченка,

На портрет дивиться дружина й ненька.

Героям слава за мир в країні,

За незалежність, нарешті – вільні!

(Із власного доробку)

Кузьмін Данило

здобувач освіти 5 класу

КЗ «Русько-Лозівський ліцей»

Дергачівської міської ради,

Харківська область

Керівник: Павленко О.О.

учитель української мови

та літератури

ЯКБИ Я ЗУСТРІВ ШЕВЧЕНКА СЬОГОДНІ...

Уявіть, якби Тарас Шевченко опинився в нашому світі! Якби я зустрів його сьогодні, то обов'язково запросив би його на прогулянку нашим Харковом. Показав би йому сучасні будинки, автомобілі та новенькі гаджети. Думаю, поет був би здивований, наскільки змінилося життя за стільки років.

Я б розповів йому, що українці зараз — незалежний народ, який продовжує боротися за свою свободу. Шевченко напевно хотів би знати, що його мрія про вільну Україну частково здійснилася. Я впевнений, що його надихнули б люди, які люблять свою країну так само, як і він. Ми б сіли десь у затишному парку, і я запитав би:

– Тарасе Григоровичу, як Вам наш сучасний світ?

Шевченко, можливо, сказав би, що пишається тим, що українська мова живе й розвивається. Він би згадав свої вірші про рідну землю та, напевно, процитував:

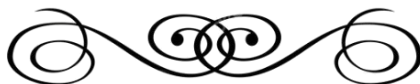
*Свою Україну любіть,
Любіть її... во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Мені б дуже хотілося почути від нього поради – як стати сміливішим і справедливішим. Я впевнений, що його слова надихнули б мене так само, як вони надихають усіх українців уже понад 200 років.

Наприкінці нашої зустрічі я подякував би йому за те, що його творчість і сьогодні залишається джерелом сили для кожного з нас. Шевченко, усміхнувшись, сказав би:

– Любіть Україну та пам'ятайте: «Борітеся – поборете!»

Ця зустріч залишилася б у моєму серці назавжди. Шевченко став би не просто гостем із минулого, а мудрим другом, який навчив мене ніколи не втрачати любові до Батьківщини.

Курмачова Євгенія

здобувачка освіти I курсу

спеціальності «Візажист, перукар

(перукар-модельєр)»

ДПТНЗ «Сумське вище професійне

училище будівництва і дизайну»

Керівник: Дарницька О.В.

викладач української мови

та літератури, вища категорія,

старший викладач

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Хочу запитати у вас: чи уявляєте ви Україну без народу, працьовитого, здібного, обдарованого, щедрого на таланти?! Чи уявляєте ви Україну без мови, солов'їної, милозвучної, співучої, калинової?! Чи уявляєте ви Україну без землі, багатой, благословенної, родючої, квітучої?! Чи уявляєте ви Україну без пісні, материнської колискової, ніжної пісні кохання, весільної співанки чи жартівливої?!

Прийнято вважати, що кожному народові Бог дає долю відповідно до його талантів. Що ж дав Господь нам – народові з мелодійним словом і пісенною душею? А дав те, що музиканти називають опорною нотою «ля», від якої відраховуються всі інші тональності. Такою опорою для нас стала нота, яка бринить у Шевченковому «Кобзарі». Її навіть не треба описувати. Прислухайтесь до мелодики Шевченкового вірша – і почуєте її серцем:

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос – більш нічого.

А серце б'ється – ожива,

Як їх почує!..

І зверніть увагу! На відміну від небесних світил, які вдалечині дають нам менше світла, світила духу людського, віддаляючись роками, виростають і посиляють все більше й більше променів. Саме таким є Тарас Шевченко. Підтвердженням цього є факт, що не має аналога у світовому письменстві: на 240 творів, які становлять його «Кобзар», композиторами складено понад 500

музичних творів. Згодьтесь, що Тарас Григорович був і залишається зі своїм народом, з Україною, він навічно оселився у серці кожного з нас.

Не вмре твоє святе ім'я!

Йому, як сонцю, вічно пломеніти!

(В. Гапріндашвілі)

Ви запитаете мене: чи такою уявлялась йому Україна, якою є зараз?

Тарас Шевченко – це більше, ніж просто видатний поет і художник. Це голос української душі, яка століттями прагнула свободи, справедливості та духовного відродження. Його слово пробуджувало народ від сну, надихало на боротьбу за волю та єдність.

Мої дорогі юні друзі! Що ж значить – мати Шевченка в серці? Це означає прийняти його любов до народу та рідної землі, його невтомну боротьбу за справедливість. У його вірші «Мені однаково...» звучить болюча відданість Україні:

Та не однаково мені,

Як Україну злії люди

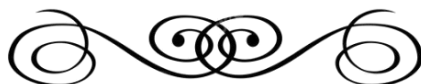
Присплять, лукаві, і в огні

Її, окраденую, збудять...

Ці рядки демонструють, що Шевченкові була небайдужа доля України, навіть якщо він особисто вже не зможе її побачити. Так само й ми повинні перейматися майбутнім нашої держави.

Отже, закликаю всіх: не залишайте Кобзаря лише в книгах чи музеях! Читайте його вірші, обговорюйте їх у родинях, знаходьте в них відповіді на виклики сучасності. Власне, шанування Шевченка в повсякденному житті – це і є запорука формування української нації, яка береже своє минуле та гідно буде майбутнє.

Не уявляємо ми Україну без мови, без землі, без пісні, без Шевченка!

Левицька Маргарита

здобувачка освіти 8 класу

КЗ «Лицей №7

Козятинської міської ради

Вінницької області»

Керівник: Гусаківська Т.В.

вчитель української мови і літератури

вищої категорії, вчитель-методист

ЯКБИ Я ЗУСТРІЛА ШЕВЧЕНКА...

Гортаючи сторінки «Кобзаря», я часто замислювалася над тим, а що було б, якби я зустріла Тараса Шевченка? Що сказала б тоді йому? Про що хотіла б дізнатись і чим би хотіла поділитись?

Знаю точно: поет зрадів би тому, як я гарно розмовляю українською мовою, такою милозвучною, дзвінкоголосою, солов'їною... А я подякувала б йому за те, що він став справжнім учителем любові до рідного слова. Саме завдяки його віршам я зрозуміла, наскільки багата, сильна та красива наша мова.

Гадаю, поетові було б приємно почути, що українські пісні звучать на різних міжнародних сценах, перемагають у Євробаченні, очолюють світові чарти.

Я розповіла б Тарасові Григоровичу про те, як у «...*сем'ї великій, / В сем'ї вольній, новій*» його ім'я стало символом свободи; як пророчі слова «*Борітеся – поборете*» об'єднували людей на майдані Незалежності; як його вірші досі надихають українців боротися за власну гідність та Батьківщину.

– То боретесь? – запитав би він мене, і я розказала б, що ворог прийшов на нашу землю, топче її, спалює міста й села, руйнує все на своєму шляху.

Страшний біль, спричинений війною, пронизує нині серце, викликаючи переживання за долю рідної країни та народу. Проте є віддані сини та доньки, які не забули поетові заповіді. Українці борються сьогодні за майбутнє держави, її мову, культуру, звичаї, обряди, а сил їм додає його, Шевченкова, творчість.

«Кайдани порвіте...», – ці слова стали дороговказом для багатьох сучасників. Тільки свобода, така бажана й омріяна, веде вперед до гідного та справедливого життя. Коли ми замислюємося над значенням цього гасла

Шевченка, стає зрозуміло: йдеться не лише про фізичне звільнення. Це заклик до духовного пробудження. Це життєва настанова для всіх поколінь українців.

Окрім того, я поділилася б із Тарасом Григоровичем своїми мріями, бо теж хочу стати поетесою, щоб писати такі самі неповторні вірші про красу рідної землі, про *«садок вишневий»*, про *«вечірню зіроньку»*, про те, як *«за сонцем хмаронька пливе»* і як *«реве та стогне Дніпр широкий»*...

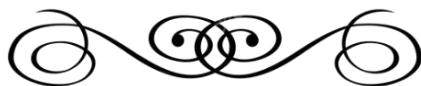
– А що потрібно, аби писати так щиро, як ви? – запитала б я в Шевченка наостанок.

Гадаю, поет задумався б і порадив дослухатися до себе й пам'ятати про рідні корені.

– Пиши про свою землю, своїх людей, про те, що болить і радує. Якщо слова йтимуть від душі, то їх почує кожен, – сказав би він.

Я пообіцяла б йому писати правду про Україну так само, як він – без прикрас, але з безмежною любов'ю.

І хоча ця зустріч була лише уявною, я відчуваю, що Шевченко залишився зі мною, став ближчим, зрозумілішим. У моєму серці з'явилося переконання: якщо пишеш щиро, любиш свою землю й народ, твоє слово ніколи не зникне. Воно завжди буде лунати піснею над рідними полями, стане мудрою порадою для майбутніх поколінь. Бо як казав сам Шевченко, *«нема на світі України, / Немає другого Дніпра»*. А значить, є за що жити, боротися й перемагати.

Лещенко Ульяна

здобувачка освіти 8 класу

Андріївський ліцей №1

Донецької селищної ради

Ізюмського району Харківської області

Керівник: Бутко О.С.

вчитель українознавства, II категорія

ВОЛЕЛЮБНИЙ ШЕВЧЕНКО

Істина – захована в плині часу, і єдиний спосіб знайти її – це вийти за його межі або дозволити цьому процесові стати непомітним у часовому вимірі.

Ця думка переслідує мене від 24 лютого 2022 року, зовсім недавньої (але дуже далекої) дати. Це був час трагедії, відчаю, тривоги, паніки та надзвичайних людських страждань. Ми, українці, проживаємо все це день за днем, мить за миттю. Нашу найбільшу боротьбу на цей момент не можна описати словами, не можна побачити чи почути. Її можна відчутти лише через сльози матерів, які чекають своїх синів з поля бою.

Ця війна та Шевченко... Хтось скаже, що між ними немає нічого спільного. Інші скажуть, що саме волелюбність Шевченка наблизила його до перемоги. Зараз наше майбутнє під загрозою. Ми не можемо допомогти на полі бою. У нас немає грошей на армію. Але в наших серцях є чиста, вільна й праведна пристрасть, яку запалив у нас своїм духом Шевченко. Ми вивчаємо твори поета та вдосконалюємо свої оборонні навички.

Небо нашої Батьківщини, України, сьогодні є найбільш вразливим місцем. Тому в XXI столітті Шевченко є тим невидимим, але духовно реальним куполом над землею болю і сліз, над нескореною силою.

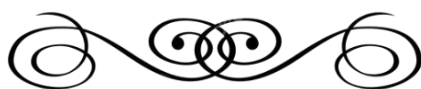
Багато хто звинувачує сучасну молодь у тому, що вона бездіяльна, не має ідеалів та мрій. Але це зовсім не так. Бо Шевченко вищий за всіх нас, вищий за дорослих і дітей, вищий за грішників і за праведників. Шевченко – це голуб миру для всього світу. Звільніть свої очі від щоденних турбот. Подивіться на небо. Там білі хмари, а крила цього ясного голуба ось-ось вдарять ракети расистських яструбів. Боязкий, холодний, приходить друга весна. Голуб летить у небі з променистою піснею і думає про поля, зранені лютими ворожими гарматами. І серце його починає тремтіти від сліз і туги.

Так наш птах стає жайворонком зі ста серцями і мільйоном облич. Він літає над Україною, звиває гніздо на колючій тополі в сільському парку і слухає, як горобці цвірінькають на вишнях. Коли потеплішає, в його саду з'являються шевченківські соловейки. Їхнє щебетання супроводжується сльозами пари, так по-весняному, і тоне у витті сирен. Сонце будить світ: «Увага. Починається операція протиповітряної оборони». І починається новий день війни.

Солов'ї полюють на комах, Шевченко полює на невдах. Безхмарного сонячного дня, з гуркотом грому і спалахом блискавки, рівнинний лісостеп перетинає орел. Тут орел не живе й не оселяється. Його ареалом і домівкою є гори. Орли Шевченка – це не горобці-самці, що харчуються пташиним м'ясом. Орлу потрібна «кривава» їжа. І тепер він наситився. Хто з мечем прийде, той від меча й загине. Збирай свою їжу, орле, і смокчи кров своїх ворогів. Тоді нащадки ворога не зможуть прийти в Україну навіки.

З покоління в покоління озимина несе життя на далекі поля. Над ними ніжно і дбайливо ходять шевченківські лелеки. Вони перевіряють, чи мають хрещені українці їжу, чи є чим поділитися з усім світом. Очі лелек сповнені смутку. Але на допомогу лелекам прилітає Шевченкова ластівка-стріла. Вона летить туди, де ворожі ракети, і викликає дощ, щоб зібрати врожай. Яка прекрасна музика. Який прекрасний день.

І так проходять дні. Мирні, войовничі... Річка часу тече нескінченно. Доля Шевченка – у веслах. Зозуля голосом Шевченка рахує роки миру. Скільки років? Пророцтво птаха не має кінця.

Луговий Арсен

здобувач освіти II класу

Заболотівський ліцей

імені Мирослава Попадюка

Заболотівської територіальної громади

Коломийського району

Івано-Франківської області

Керівник: Вакалюк Р.М.

учитель української мови

та літератури

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – СЕРЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

«Малярство – це німа поезія, а поезія – промовисте малярство».

Леонардо да Вінчі

Ім'я Тараса Шевченка в історії українського народу увічнилось назавжди та пов'язано найбільше з літературою. Та хіба тільки за це його цінуємо?! Безперечно, що ні. Якщо вдатись до глибшого дослідження його біографії, а це зробило багато вчених, то бачимо, що дуже вагомим є внесок Кобзаря в культуру України.

Ім'я Шевченка ще за життя було оточено ореолом, хоч культ його почався безпосередньо по його смерті, а висока могила над Дніпром одразу стала всеукраїнським символом. Таке глибоке непорозуміння можна зрозуміти лише в історичній перспективі.

Пригадаймо його перші невдалі спроби доторкнутись до прекрасного, до живопису...Маляр, до якого вперше за наукою побіг малий Тарас, відвернувся від нього, мотивуючи непридатністю його рук до творчості. Та й батько малого не дуже вірив у перспективу, і не тільки в мистецтві: «Він не буде людиною абиякою, з його вийде або щось дуже добре, або велике ледащо». Але Тараса це не зупинило, а навпаки – дало поштовх до постійної праці над собою.

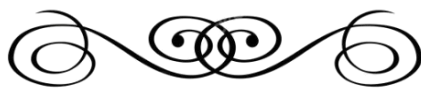
Переважно нам доводиться чути думку про Шевченка як про художника не останнього гатунку, або принаймні як про молодого майстра, що подавав великі надії. Такої думки, наприклад, тримався його товариш з Академії, що був пізніше учителем Київської другої гімназії, Іван Максимович Сошенко, який запевняв, ніби захоплення «Наймичкою», «Катериною», «Гайдамаками» тощо відтягло

Шевченка від справжнього його шляху й зіпсувало йому шляхи артиста-маляра. І от, побачивши мистецьку красу малярської творчості Шевченка, сучасні критики намагаються нещасливо й без потреби «реабілітувати» Шевченка з академізму. Це тільки перешкоджає дивитись на творчість Шевченка-художника неупередженим оком і точно окреслити його місце в історії українського образотворчого мистецтва. Варто зауважити, що треба було півстоліття після смерті Шевченка, щоб значення Шевченка-маляра почало висвітлюватися, і міне, мабуть, друге півстоліття, поки значення Шевченка-рисувальника, Шевченка-гравера, Шевченка-живописця буде належно висвітлено й загально усвідомлено.

Майстерним Тарас Григорович був і в гравюрі. У 1844 році Тарас Шевченко видає цілу серію гравюрних робіт під назвою «Мальовнича Україна». А після заслання він вирішив цілком присвятити себе цьому мистецтву. Спочатку створив гравюру з ескіза Бартоломе-Естебана Мурильйо «Свята родина». Пізніше – з картини Рембрандта «Притча про робітників на винограднику»... І з часом утвердився як видатний майстер гравюри.

Сьогодні ми нарешті здатні поцінувати Шевченка-рисувальника, адже його рисунки олівцем, тушшю, сепією, аквареллю є унікальним явищем у європейському малярстві.

Тарас Шевченко – це фантастична особистість, яка поєднувала в собі чимало творчих граней. Він залишив для нас у спадок «свої дорогоцінні перли» як в літературі, так і в мистецтві. Шевченко – Україна! Шевченко – наша культура! Шевченко – наше світле майбутнє!

Лушня Яна

здобувачка освіти 7 класу

Чорноморський ліцей

Чорноморської селищної ради

Одеського району Одеської області

Керівник: Тарабанчук О.В.

вчитель української мови

та літератури

ЗВУЧАННЯ ШЕВЧЕНКОВОГО СЛОВА

Сьогодні, 1 лютого, розпочався останній місяць зими, та за вікном – справжня весна! Раптом небо затягнуло темними хмарами, пішов дощ із градом. Згодом, як часто буває навесні, небо швидко прояснилося, заграли промені на моєму вікні. Я відчула, що зараз стану свідком прекрасного явища, яке зачаровує і дорослих, і дітей, – на небі заграла веселка! І чогось так любо стало на душі, так ніжно й радісно, по-родинному затишно та спокійно.

Такі спонтанні емоції викликають у мене спогади про перше знайомство з Тарасом Шевченком. Це була поезія «Мені тринадцятий минало...». Почула ці рядки від старшого брата, зацікавилася, прочитала. І запали в душу рядки:

Чи то так сонечко сіяло,

Чи так мені чого було?

Мені так любо, любо стало,

Неначе в Бога...

З того часу неочікувані позитивні емоції відгукуються в моєму серці цими словами, а перед очима – маленький щасливий хлопчик, який насолоджується життям тут і зараз. Яке це щастя – мати таку можливість! І творчість Кобзаря дарує мені таке відчуття!

Кожне слово Генія – це спектр емоцій, кольорів, фактів, музики – самого життя. Пориньте в гаму звучання Шевченкового слова зі мною!

III – поезія вирує, розриває душу й тіло. Це музика шаблі, яка рубає ворога на полі бою. Це вир Дніпра, який століттями спостерігає боротьбу українців за незалежність і право бути українцями на своїй землі. Це три шляхи, які ведуть у пошуках кращої долі. Це шелест листя вишні біля сільської хатини...

Реве та стогне Дніпр широкий...

*Ой три шляхи широкії
Докупи зійшлися.
На чужину з України
Брати розійшлися...*

*Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть...*

Е – це заборона. Не пиши, не малюй, не говори про Україну, українською, про народ, його біль і відчай. Не борись, не кричи, лише мовчи! І сьогодні бачимо наслідки сотень років замовчування і мовчазної згоди та покори...

*Якби ви знали, паничі,
Де люди плачуть, живучи,
То ви б елегій не творили
Та марне Бога б не хвалили...*

В – це вірність, це віра в Бога і краще майбутнє. А ще – відчай, зневіра і вир подій, у якому губилися людські долі.

*По діброві вітер виє,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю
До самого долу...*

Ч – звучання цієї літери навіює питання: чому «на нашій – не своїй землі»? Чому досі ми доводимо світу своє право бути українцями? Чому лише зараз дізнаємося, якими жертвами вимощувалася дорога до незалежності? Чому мої однокласники, знайомі втрачають батьків, друзів, рідних на полі бою? У ХХІ столітті, у серці Європи...

*В неволі виріс між чужими,
І, неоплаканий своїми,
В неволі, плачучи, умру...*

А ще – чари, чудо, чарівність.... Сімейний затишок і тепло. Тихі розмови про майбутнє – вільне, мирне, незалежне.

*Сім'я вечерея коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати...*

Також це чужина, куди гонить українців важка доля, війна, страждання. І сьогодні родини розкидані по світу, втікаючи від ракет сусіда-терориста...

*Сини мої на чужині,
На чужій роботі*

Е – чую протистояння, непокору, незгоду; бачу гордо підняті козацькі голови; відчуваю тремтіння і гордість. Наша історія боротьби ще пишеться. Ми всі пам'ятаємо звільнення Херсона, Харківщини. Наш голос свободи лунає на всю Європу.

*Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля.
Й неситий не виоре
На дні моря поле...*

Н – так звучить національна пам'ять. Це наша культура, історія, наші предки, які творили для нас майбутнє. Так звучить бій під Крутами, а ще походи Богдана Хмельницького, події Коліївщини. Це міцний живий ланцюг, який щороку нагадує про Акт Злуки УНР та ЗУНР.

*...І мене в сем'ї великій,
В сем'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.*

К – це краса української природи. Моря, річки, лимани та озера. Це гори, ліси, поля... Милі серцю красюди, моє Чорне море, моя Одеса.

*За сонцем хмаронька пливе,
Червоні поли розстилає
І сонце спатоньки зове
У синє море...*

А ще кров, пролита у незліченних протистояннях

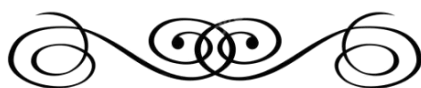
*...Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте...*

О – отчий дім, моя Батьківщина. Скільки спроб знищити тебе, підкорити, роз'єднати, стерти самотність та ідентичність.

Світе тихий, краю милий,

*Моя Україно,
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?*

Такий він, мій Шевченко. У кожній літері є код, і кожен звук – це історія. Гортаючи сторінки «Кобзаря», кожен по-своєму розшифрує цей код. Але спільним буде одне – ця поезія пройде з українським народом крізь віки. Вона вестиме воїнів до перемоги, поетів до нових літературних висот, а мене – до дослідження Шевченкового слова, його сили, неповторності та багатогранності.

Мартинко Каміла

здобувачка освіти 10 класу

КЗ «ОЗЗСО «Сузір'я»

Оріхівської міської ради,

Запорізька обл.

Керівник: Яремчук Н.І.

вчитель української мови

та літератури, вища категорія,

старший вчитель

СЛОВО КОБЗАРЯ – НАЙЦІННІША ЗБРОЯ

Добрий день, дорогий воїне-захиснику!

Хочу тобі висловити безмежну вдячність за мужність та героїзм. Ти зараз борониш наші кордони, наші душі, наші мрії про мирне та вільне майбутнє. Своєю щоденною боротьбою ти доводиш світові, що Україна буде існувати, незважаючи на труднощі. Я знаю, що ти й твої побратими робите можливе й неможливе, а ваші сила, наполегливість і відвага – це те, що тримає нас у тилу, змушує вірити в перемогу.

У ці важкі часи війни ми, хто залишився дома, переживаємо свої труднощі. Коли я намагаюся підтримати себе, знайти розраду, особливо в моменти розпачу та страху, я завжди повертаюся до творчості Тараса Григоровича Шевченка. Його сміливо можна назвати символом української нації, його поезія присвячена боротьбі нашого народу за свободу, рівність та проти поневолення.

Я часто згадую твори Кобзаря. Вони завжди дають мені силу й надію. Адже в кожному слові Шевченка закладені велика мудрість і біль, що єднає нас, українців, через століття. Його вірші наче проганяють темряву й дають світло для душі. Вони нагадують, що кожен із нас – частина великої нації, що наші прагнення і боротьба за свободу мають сенс, і що не можна опускати руки, навіть коли здається, що все втрачено.

Сьогодні для українців слово Тараса Шевченка залишається найціннішою зброєю проти російських загарбників. За часів Кобзаря ворог в українців був той самий, що і зараз – москалі. Тож вірші нашого видатного поета в часи війни з росією звучать по-особливому й набувають нових сенсів.

У своїй творчості Тарас Шевченко сформулював і обґрунтував національну ідею – звільнення людини від будь-якого гніту та неволі, здобуття Україною незалежності, реалізація нею свого власного шляху розвитку й призначення.

Одним із таких творів, який підтримує мене у дні війни, є вірш «Заповіт». Коли я його читаю, розумію, що Шевченко говорить не просто про особисту боротьбу, а про битву цілої нації, яка прагне свободи й гідності. Поезія мене надихає, щоб не здаватися, адже перед нами стоїть велика мета, і ми повинні йти до неї, незважаючи на всі труднощі. Тарас Шевченко зумів передати у своїх словах таку незламну віру в майбутнє, що навіть у найтемніші часи вона може бути для нас промінчиком світла.

Мені здається, що звернення до рідної землі, до матері України, до її нащадків – це те, що робить нас єдиною силою. Адже в той час, коли ми намагаємося вижити, коли війна забирає все, що нам дорого, ми маємо пам'ятати, що наше майбутнє – безцінне, і воно залежить від нас.

Ще один твір, що здається мені особливо актуальним – це поема «Кавказ». Вона написана в контексті останніх подій. Це не дає нам змоги засумніватись у правдивості пророцтв Кобзаря. «Кавказ» Шевченка – це історія боротьби проти поневолення і зла, і попри те, що це відображення історичних подій, поема містить глибокий заклик до всіх тих, хто бореться за свою свободу, гідність і свою землю. Вона нагадує нам, що боротьба за правду та волю – це не просто мрія, а велика необхідність, і кожен із нас може стати її частиною. Ми не можемо змиритися з підкоренням, ми повинні бути вільними.

Слово Шевченка живе, грає новими барвами. Воно надихає та піднімає нас до бою. Я вірю, що «Кобзар» може стати нашим духовним наставником, яким він став для багатьох поколінь до нас.

Воїне-захиснику, у твоїй боротьбі, у твоєму щоденному подвигу важливо не втратити зв'язок із тим, що дає сили. І якщо ти матимеш можливість відкрити славнозвісний «Кобзар» і прочитати кілька рядків, це дасть тобі внутрішньої стійкості, нагадає про велич нашого народу.

Я хочу порекомендувати тобі та твоїм побратимам прочитати твори Шевченка, бо поетичне слово Кобзаря є нашим оберегом. Вірю, що кожен твір – це ніби промінь надії для тебе, що в нас усе буде добре.

З найкращими побажаннями та молитвами за твою безпеку та швидку перемогу. Ти не один, воїне! Ми разом, і перемога буде за нами.

З повагою та вдячністю за твій героїзм.

Михайлюк Анастасія

здобувачка освіти 9 класу

Кам'янська гімназія із структурним

підрозділом початкової школи

Вигодянської сільської ради

Керівник: Пахомова Л.В.

учитель української мови

та літератури вищої категорії

МІЙ ШЕВЧЕНКО – ЗРАНЕНА ОДЕСА

Мій Шевченко... Вкотре переосмислюючи цю фразу, я ловлю себе на думці, що все більше захоплююся його пророцтвами, відображеними в поезіях.

Цього року ми повернулись до школи після трьох років дистанційного навчання і попри тривоги й обстріли, перебування в укритті ми навчаємось. Яке це щастя – сісти знову за парту, бачити своїх однокласників, учителів, звичні інтер'єри класних кімнат. Першого вересня заходимо в кабінет української мови й бачимо на стіні новий портрет Поета. Хтось із колишніх учнів нашої вчительки вишив і подарував їй портрет Кобзаря в кожусі й шапці. На нас дивився Шевченко, але якийсь оновлений, наче живий, бо вишитий у сірих і білих кольорах на домотканому полотні. Погляд Тараса сповнений рішучості та жаги до вільного, щасливого життя. І згадалися слова:

*Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!*

Саме з цієї любові виросла не тільки яскрава, правдива й пророча поезія Кобзаря, а й наш дух бунтарства, протесту, неприйняття чужинської моралі. Поет співає гімн свободі, уславлює її, адже свобода – це поступ, добробут, щастя.

Встане правда! Встане воля!

*І тобі одному
Помоляться всі язики*

Вовіки і віки....

Силу його могутнього й пророчого слова ми відчули під час повномасштабної війни із агресором-росією. Три роки ми захищаємо свою Україну від нелюдів, що

колись руйнували козацькі могили, намагаючись позбавити нас історичної пам'яті. Ворогів дратує все: назви наших міст, містечок, сіл, пам'ятники, музеї, театри. Все, до чого дотягнувся «руський мир», понівечено, зруйновано.

Одеса... Прекрасні бульвари, парки, музеї, театри, море. Проспект Шевченка... Вишукана архітектура, парк Перемоги з прекрасними алеями, ставками, фонтанами, Національний університет «Одеська політехніка», Палац спорту, Музей Науки, медичний центр «Тарус», житлові комплекси. Це ті місця, куди прилетіли рашистські «подарунки». Зруйновано, знищено. Але одразу після обстрілів одесити збиралися на місцях трагедій, допомагали постраждалим, розбирали завали, вивозили сміття й одразу починали відбудовувати зруйноване! Музей Науки було знищено російською ракетою. Там зберігалося багато експонатів, які дозволяли відвідувачам ставати учасниками експериментів. Я теж була там кілька разів. Він не закрився, а відновлюється і відкриває нові філії.

Не смійтеся, чужі люде!

Церков – домовина

Розвалиться... і з-під неї

Встане Україна.

І розвіє тьму неволі,

Світ правди засвітить,

І помоляться на волі

Невольничі діти!

Вже валиться церков-домовина Росія. Неймовірними зусиллями наш народ боронить свою Батьківщину. Я думаю, якби Тарас Шевченко жив сьогодні, він, без сумніву, захищав би свою Україну з автоматом в руках і Словом. Наскрізною темою його поезій є тяжіння до волі і свободи.

Там родилась, гарцювала

Козацькая воля...

Ми переможемо! Відбудуємо проспект Шевченка, всі міста й села, вишиємо тисячі нових портретів, де Тарас з оптимізмом дивитиметься в майбутнє.

Михайлюкова Анастасія

здобувачка освіти 10 класу

Глухівська ЗОШ I-III ступенів №2

Глухівської міської ради

Сумської області

Керівник: Бандурова І.О.

учитель української мови і літератури

СЛОВО КОБЗАРЯ: ВІДЛУННЯ СВОБОДИ

Літній погожий день... Прямою вулицею незнайомого міста, незнайомої країни. Розглядаюсь навкруги – інколи дивуюсь. Я вперше так далеко від України, рідних. І щось раптом потягнуло мене в невеличкий парк. Мабуть, він здався мені схожим на парк мого рідного міста.

Зайшовши – остовпіла... Де я? Це ж наше, українське: і Тарас Шевченко на постаменті, й алегоричний рельєф поряд, на якому – українці у звичному національному вбранні.

Підійшла ближче, щоб прочитати напис на п'єдесталі. Великими літерами написано: Тарас Шевченко, роки життя... А далі все іспанською мовою... Нахилилася, почала розбирати напис за допомогою перекладача, добре, що живу у століття новітніх технологій:

*Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти.*

Сльози з'явилися на очах. Він живий, наш Тарас, у всьому світі: він веде вперед, допомагає.

Піднімаю очі – і вже забуваю, де я, тільки бачу широкий поступ Тараса, неначе заклик: ідіть уперед, за мною... А рука, прикладена до серця, ніби говорить: я не зраджу, я з вами, на віки...

Але ж головне в людині – очі... В них усе: і віра, і надія, і любов, і сила, і боротьба. Що ж бачу я у погляді Кобзаря? Скажете – нічого, він вже з бронзи, з металу. Ні! У ньому сила, міць, заклик. Я це бачу, серцем відчуваю. А ще

національна гідність у постаті поета, заклик до недругів: не смійтеся з України, бо прийде час її могутності й розквіту.

А погляд?! Упертий, спрямований тільки вперед, погляд сильної людини.

Великий син своєї Батьківщини наче побачив майбутнє України, а скульптор так вдало зумів це відобразити.

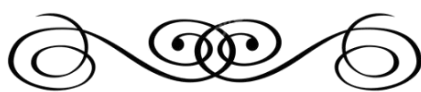
І сьогодні, в час горя і страждань, поряд з Україною і Аргентина, і Америка, і Європа... І ми вистоїмо, бо так заповідав нам великий Кобзар. А ворог нехай сміється, нехай стріляє, вбиває, але не здолає, не переможе український народ, на боці якого весь світ.

Крізь зелене листя дерев проглядає блакитне небо, що символізує вільне, світле майбутнє України, бо блакить – частинка нашого прапора, нашої душі. Алегоричний рельєф – це не просто окрема частина пам'ятника, це його логічне продовження, що містить сенс, нашу історію. Українці, борці за незалежність різних часів, – на цьому рельєфі. Про це свідчать і одяг, і знаряддя боротьби. Бо тільки українці голіруч, з вилами, сокирами, з палицями здатні захищати своє, і сьогодні, й тоді. І не зупинити їх, бо кожен з них на цьому рельєфі зображений у русі: вперед і тільки вперед. Бо є за що... За землю рідну, за свободу.

Забула все: де я, з ким. Знову говорила з Кобзарем. Тут, далеко від України, він живий, вселяє віру в українців, що проживають за кордоном, у всіх, хто з Україною, з її народом у цей нелегкий час.

Світліше стало на душі, повірила, що скоро закінчиться війна, мир і спокій запанують на українських розгромлених, понівечених сьогодні землях. Аргентинці теж боролися за свою незалежність і вибороли її. Вони вільні, щасливі... Я бачу це по їхніх усміхнених, радісних обличчях. І вірю: такі щасливі будемо й ми, бо є на кого рівнятися, і в нашій історії, й у світі.

І сьогодні цей пам'ятник – це не лише подяка перших емігрантів-українців, це подяка від усіх нас за підтримку, дружбу, єдність у боротьбі з ворогом. Поклонилася й зі світлими думками продовжила свій шлях, відчуваючи підтримку Тараса.

Міняйло Ксенія

здобувачка освіти 10 класу

Краматорський ЗЗСО №22

з профільним навчанням

імені Миколи Миколайовича Крупченка

Краматорської міської ради

Донецької області

Керівник: Горбач М.О.

учитель української мови

та літератури, польської мови,

вища категорія, учитель-методист

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ЛЮДИНА

Про Тараса Шевченка багато говорять. Геній, український Пророк, Кобзар, борець, символ невгамовної боротьби нашого народу – це він, Кобзар, нащадок козаків і світоч України.

Чи цей поет і прозаїк – геній? Немає сумнівів, що так. У його словах – цілий всесвіт. У одному лише творі (зокрема, в моєму улюбленому «І мертвим, і живим, і ненародженим...») можна знайти безліч, здавалося б, протилежних понять, які майстерно вплетені в цілісний витвір мистецтва: розпач і заклик до боротьби; пихатість і ніжність; гнів і любов; рідне й чуже; минуле та разючо точне майбутнє. Дійсно, Шевченко – пророк.

А наскільки гарні картини були написані рукою цього художника! Неймовірної краси «Катерина» з кожним роком набуває більшого визнання й популярності серед українців. Останнім часом, коли наша нація нарешті почала цінувати своє, на вулиці зустрінеш не одну дівчину з мотивами цієї картини на одязі. Тож Творчість Тараса Григоровича витримана й випробувана часом. Вона – справжній символ незламності українців.

Внесок Шевченка в культуру неймовірно значущий і цінний, проте надзвичайно важливою була і його діяльність у Кирило-Мефодіївському братстві. Як кажуть, не лише словом, а й ділом треба свої наміри доводити. І Тарас робив самовіддано, чесно, щиро.

Але, на мою думку, іноді ми занадто жорстокі, коли вішаємо на Тараса Шевченка безліч ярликів і забуваємо, ким він був насправді. Окрім дифірамбів, у

бiк поета можна почути безлiч образ, зокрема вiд школярiв. «Чому ми маємо вчити саме його творчiсть на уроках української лiтератури щороку? Невже не могли зробити бiльш рiзноманiтною програму? Я вже втомився вiд того Шевченка», – десь у класi так сьомому-восьмому сказав мiй сусiд по партi. Iз ним погодилася бiльшiсть. Не всi хотiли заглиблюватися в бiографiю, щоби зрозумiти, наскiльки важливою постаттю був Кобзар в iсторiї нашої нацiї. А хiба можна ображатися на дiтей, якi бачили в ньому лише поета?

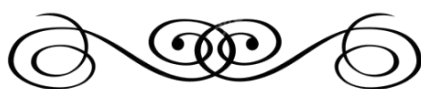
I прикро, що часом для нашого суспiльства Шевченко – лише образ, збiрник гучних цитат.

Однак це не так. Тарас Григорович Шевченко – не бренд, вiн був людиною. Живою, з емоцiями й слабкостями, з сумнiвами, переживаннями та мрiями. Я б хотiла, щоб кожен розумiв складнiсть його життя. Українець, який виборив свiй шлях власними розумом i дiями, зi своiх сорока семи рокiв тридцять чотири провiв у неволi. Йому було боляче, коли друзi зраджували. Йому було самотньо, коли кiлометри спогадiв, мрiй i чекань упродовж довгих рокiв вiддаляли вiд України, вiд радостi, вiд щастя – родини, затишної домiвки, рiдної землi.

Але й цей образ менi не подобається. Це знову ярлик – ярлик крiпака з важкою долею. Коли я була меншою, уявляла Шевченка дорослим чоловiком з глибокими зморшками, довгими вусами, втомленими очима й вустами, на яких нiколи не було й слiду вiд посмiшки. Утiм, це ж неправда. Я не впевнена, чи сподобався б Тарасовi його такий сьогонiшнiй образ.

Ми бачимо його очима чужих iнтерпретацiй, але чи дозволяли ми собi коли-небудь поглянути на нього як на людину? Не як на крiпака, не як на великого письменника, а просто як на когось, хто мiг би сiсти поруч, говорити про життя, смiятися з жартiв або мовчати, насолоджуючись красою широкополих ланiв?

Можливо, iнодi таки треба уявляти чоловiка, який читає свої новi вiршi в колi друзiв, розповiдає їм, яку красиву дiвчину сьогондi побачив. Можливо, тодi вiн стане нам ближчим. Не пам'ятником, не рядком у пiдручнику, а живою людиною, чия душа прагнула свободи й любовi так само, як кожний та кожна з нас.

Мкртчян Ангеліна
здобувачка освіти I курсу
спеціальності «Архітектура
та містобудування»
Дніпровський фаховий коледж
будівельно-монтажних технологій
та архітектури
Керівник: Ніколаєнко Н.Г.
викладач української мови
та літератури, вища категорія,
викладач-методист

«Я ВОСКРЕС, БО ЗАРАЗ Я ПОТРІБЕН БАТЬКІВЩИНІ...»

Я прокидаюся не в холодному казематі Петербурзької каторги й не серед безкраїх степів далекого заслання. Я прокидаюся тут, у моїй рідній Україні, яка знову бореться за свою свободу.

Від вибухів тремтять вікна, від сирен здригається повітря, а я стою посеред цього буревію й відчуваю, як крізь мене проходить історія. Я бачу тих, хто сьогодні став новими козаками, гайдамаками, січовими стрільцями, холодноярцями. Я бачу жінок, які не плачуть, бо знають: зараз немає часу на сльози. Я бачу дітей, що народжуються під звуки війни, але вже знають, що таке сила духу. Я воскрес, бо моя країна знову на роздоріжжі між волею та неволею, між світлом і темрявою. І я не можу спокійно спочивати, поки вона бореться.

Я – Тарас Шевченко. І якщо мій народ знову кличе мене, то я піду з ним до кінця. А ви готові йти зі мною до кінця?

По-перше, якби я був воїном ЗСУ... Я б стояв на передовій серед тих, хто не відступає, хто прикриває своїх, хто бореться за кожен клаптик рідної землі.

– Тарасе, а ти раніше тримав у руках зброю? – спитав би мене побратим.

– Я завжди тримав зброю. Тільки вона була іншою – слово. Але зараз час брати до рук меч, – відповів би я, стискаючи автомат.

Я б не сидів у штабах, не командував би з тилу. Я був би там, де гаряче, де вирішується доля держави. Я знав би, що не кожен із нас повернеться додому, але знав би й інше: ми не маємо права програти.

Я писав би нові рядки прямо в окопах, писав кров'ю і землею, бо війна змушує творити по-іншому. І як колись мої слова палали гнівом проти імперії, так і зараз вони б стали молотом для ворога.

– *Борітеся – поборете!* — казав би я кожному, хто засумнівався у своїх силах, бо знаю: немає такої сили, яка може здолати народ, що бореться за свою свободу.

Це доводить, що боротьба за свободу буває різною – словом, учинками чи зброєю, але головне в ній – незламність духу. Прикладом можуть слугувати воїни на Запорізькому та Донецькому напрямках, ті, які захищають Покровськ. У ці вирішальні часи справжні воїни не ховаються за спинами інших, а стають на захист своєї землі. Віра в перемогу, рішучість і відданість своєму народу роблять націю непереможною.

По-друге, якби я був волонтером... Я б їздив по розбитих дорогах, везучи допомогу туди, де її чекають найбільше. Я б знав, як об'їхати блокпости, щоб швидше дістатися до хлопців, я б ночував у холодних складах, сортував гуманітарку, збивав дерев'яні ящики для окопних свічок. Я б не міг дивитися, як діти лишаються без їжі, як старенькі мерзнуть у підвалах, як лікарі оперують при світлі ліхтариків.

– Шевченку, тобі не страшно? – спитали б мене.

– Мені страшно лише одне: що я зроблю недостатньо, – відповів би я, вкладаючи в руки військового пакунок із теплими речами, бо волонтер — це той, хто не питає «чому?» і «за що?». Це той, хто просто робить те, що потрібно, тому що справжній волонтер керується не страхом чи сумнівами, а прагненням допомогти тим, хто цього найбільше потребує. Доказом цього може слугувати моя мати, яка є волонтеркою, відповідальною і небайдужою до чужого болю. Вона – справжня героїня, яка не шукає виправдань, а просто діє, змінюючи світ навколо себе на краще.

По-третє, якби я був блогером... Я не чекав би, поки мене запросять на ток-шоу. Я б говорив тут і зараз, у прямому ефірі, у чат-рулетці, у соцмережах, у відеозверненнях. Я б ламав ворогів словами, як колись ламав імперію своїми віршами.

– Ви кажете, що нас нема? Що нас треба «звільнити»? Але ж саме ві прийшли на нашу землю! Саме ві нищите наші міста, вбиваєте наших дітей, крадете нашу культуру! Ви – імперія зла, і вам не сховатися від правди!

Я б не давав брехні розповзатися, я б не дозволяв історії перекручуватися.
Я б не мовчав.

По-четверте, якби я був лікарем... Я б стояв у зруйнованій лікарні, перев'язуючи рани хлопцям, що прийшли з передової. Я б не відходив від операційного столу, поки ще є, кого рятувати. Я б працював без сну й відпочинку, бо знав би: кожне врятоване життя – це ще один шанс для України.

– Докторе, ви ж не зобов'язані так працювати?

– Я не можу інакше, – відповів би я, витираючи піт з чола.

Не можу не згадати справжніх лікарів-воїнів нашої громади, які не думали про те, що мають робити, вони просто рятували.

Відданість і самопожертва проявляються у вчинках людей, які діють не через обов'язок, а за покликом серця. Героїзм не потребує примусу – він народжується з внутрішнього переконання та бажання допомогти іншим, навіть у найважчих умовах.

По-п'яте, якби я був партизаном... Я писав би листівки й розкидав їх уночі. Я створював би підпільні організації, я би мстився за зруйновані міста й загиблих дітей. Я б пам'ятав кожне ім'я, кожен будинок, кожен злочин ворога.

Я б не давав їм спокою, бо кожен, хто прийшов на нашу землю зі зброєю, має її залишити тут. Раз і назавжди.

Боротьба за свободу може тривати в різних формах, навіть коли ворог тимчасово має перевагу. Партизанський рух – це прояв незламності народу, його прагнення до справедливості та помсти за скоєні злочини. Той, хто бореться за свою землю, ніколи не змириться з окупацією й робитиме все, щоб ворог не почувався в безпеці.

Отже, я не просто воїн, не просто волонтер, не просто лікар чи партизан. Я – Україна.

Я воскрес у кожному, хто бореться.

Я в серці солдата, що бере до рук зброю.

Я в руках волонтера, що несе гуманітарку.

Я в голосі блогера, що викриває брехню.

в очах лікаря, що рятує життя.

Я в душі матері, що чекає сина з війни.

Я в дитячих малюнках, що відправляють на фронт.

Я воскрес, бо моя країна бореться.

І поки битиметься серце України, я стоятиму поруч.

Ощинський Владислав
здобувач освіти 5 класу
Пирятинський ліцей
Пирятинської міської ради
Полтавської області
Керівник: Ткаченко А.С.
вчителька української мови
та літератури

ДО КОБЗАРЯ

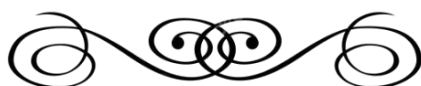
Якою пророчою стала твоя творчість для України. Твої поезії, написані понад століття тому, актуальні і досі, їх знає кожен. Оспівані тобою людські цінності, такі як любов і вірність, вірність і дружба, відданість рідній землі й народові – ті, без яких не уявити людського життя й нашої країни, нині живуть у серці кожного українця. Написані тобою заповіді стали для нас символами, нашим осмисленням майбутнього України, адже зовсім недавно світ не знав, хто ми такі як нація. Де знаходиться ця Україна? Про нас почув весь світ. І тепер всі небайдужі до долі нашого народу й країни допомагають нам. Ми змусили світ вивчити українську, повторюючи слова-символи «паляниця», «укрзалізниця», напам'ять співаючи рядки «Стефанія мамо, мамо Стефанія...». Тарасе, ти знав, що світ обов'язково почує про Україну – і ось це сталося.

Ми хочемо, щоб наш народ жив у вільній і розвинутій країні, «в сім'ї вольній, новій...», як мріяв ти, Кобзарю. Україна буде завжди, тому що її народ не дасть стерти з землі. Віримо: хто сіє лихо на нашій землі, отримає його на своїй.

Ми боремося за волю, а ворог боїться вільних. Ворог зневажає свободу, а ми нею живемо. Більше ніхто і ніколи не поставить нас на коліна. Ми будемо довго плакати за загиблими земляками, вшановувати вічно їх пам'ять. Ось уже кілька років поспіль ранок кожного українця починається загальнонаціональною хвилиною мовчання. Щодня оркестр голосів під час першого уроку в моїй школі переривається оголошенням цього тихого реквієму за загиблими. Що я бачу протягом цієї хвилини в очах своїх однокласників, вчительки? Я бачу сум, біль, німий плач і водночас незламну віру. За кожним із нас стоїть Україна-мати, яка заслужила жити в мирі. Тож обіцяємо гідно піднімати свою країну, зростати її

патріотами, пам'ятаючи, якою ціною нам дісталася наша воля. Ми сильні! Ми вільні! Ми незалежні!

Хай вічно живе Україна! Нехай вічно крізь віки лине слава про її Героїв, про видатних людей, про синів і дочок! Слава Україні і слава нашим Воїнам!

Перекупка Тетяна

здобувачка освіти 8 класу

Лицей №13 «Успіх»

Полтавської міської ради

Керівник: Боцула О.М.

учитель української мови

та літератури, спеціаліст II категорії

ЦВІТ НАЦІЇ

Ранок. Напруження. Тремчу. Стою мовчки на розі вулиці й дивлюся. Рятувальники розбирають завали багатоповерхівки, в яку влучила проклята русня. Зруйнований під'їзд із 1 по 5 поверх. У ньому жила моя хороша подруга. Загинула... У цей момент згадую живе й вічне слово Тараса

Шевченка, яке він посилав синам свого народу:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава,
І воля святая!*

Думаю, чи Бог все це бачить? Точно бачить! По-іншому бути не може!

Який же прекрасний ґрунт, благодатна земля – Україна! Житниця Європи. Спадкоємиця могутньої Київської Русі. Невичерпна скарбниця земних надр. Всевишній створив її у хвилини натхнення. Саме на цій Богом даній' землі народився наш Тарас Григорович. Український поет, прозаїк, художник, хранитель народної пам'яті, герой і символ України, цвіт нації крізь віки. Його унікальна постать відбиває наше минуле і надію на майбутнє. Він символізує

душу українського народу, втілює гідність, дух і пам'ять. Шевченко для нас більше, ніж великий поет. Він

національний пророк і мученик, розіп'ятий і воскреслий.

Кожні його думки, слова, творчість, народжені в ті часи, актуальні й нині. Шевченко справедливо викривав тих, хто й зараз вдерся на нашу землю. Усе його життя – це боротьба за волю і правду! А ще він був великим патріотом, адже понад усе любив Україну *«во врем'я люте»*. У своїх творах поет глибоко переживав за її долю, відстоював ідею свободи, боротьби за справедливість. Тогочасна Україна бачилася Шевченкові *«Руїною Трої»*. І таке порівняння не було безпідставним, просто пустими словами. Україна залишається *«бездітною вдовицею»*, бо *«сини... на чужині, на чужій роботі»*.

У сучасному світі Шевченко, найімовірніше, був би скандальним блогером чи журналістом, який не боявся говорити правду. Він активно писав гострі статті та поезію. Його творчість могла б з'являтися у вигляді протестних реп-пісень або потужних постів у соцмережах. Мій Шевченко – цвіт нації крізь віки. Боротьба за оновлену землю триває досі. Слова великого поета завжди з нами. Його безмежна любов до України, незламний дух – у наших серцях. Мій Шевченко разом із усіма нами обороняє українську землю. Він був разом з українцями на Майдані. Сьогодні Кобзар знову мобілізує і об'єднує всіх нас – до Перемоги.

Нав'язана російськими окупантами війна забрала тисячі життів українців. Вони були кращим цвітом нації. Їм би творити Україну, продовжувати рід

український, бути нашим майбутнім. Натомість ці люди стають нашою історією, героїчною пам'яттю. Інакше вони просто не можуть, бо сьогодні їм болить Україна так, як колись боліла Тарасові Григоровичу.

«Зажурилась Україна – така її доля!» Гине цвіт нації, наші Янголи, щоденні, болючі втрати клятої війни. Молоді, красиві, талановиті, сміливі, із

цілями на майбутнє... Можливо, серед них був би геніальний поет чи художник...

Пам'ятаймо, що росія – держава-терорист, яка вбиває український цвіт нації не одного століття. А разом із тим – нашу культуру, зупиняючи її розвиток.

Минають віки, тільки обличчя зла незмінне: стали жорстокішими його методи, смертоноснішою – зброя, ще більш необґрунтованою – його ненависть... Виростає й лють українців. Наш народ перетворився на гранітний кулак, і він б'є. А хочеться – в ідилію, *«садок вишневий...»*, у світанки тихі, серед полів у колосі, *«жить би, жить, хвалити Бога»*. Мир обходиться нам високою ціною, вочевидь, найвищою за історію людства.

Пінчук Юлія

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 014.01 Середня освіта

(Українська мова і література)

Центральноукраїнський

державний університет

імені Володимира Винниченка

Керівник: Ковтюх С.Л.

к.філол.н., професор кафедри

української філології та журналістики

ВІД СПІВЦЯ-КОБЗАРЯ ДО СУЧАСНОГО СИМВОЛУ СПРОТИВУ

Коли я познайомилась із Тарасом Шевченком? Ще в ранньому дитинстві, адже однією з перших прочитаних книжок був «Кобзар». З пояснення Оксани Забужко в уже дорослому віці дізналася, що для тодішньої бездержавної України кобзарі були «три в одному»: і культурною інституцією, і засобами масової інформації, й Інститутом національної пам'яті.

Досі не до кінця розумію, чому з полиць сімейної шафи, які рясніли барвистими палітурками дитячої літератури, збірок казок, загадок, дитині захотілося прочитати саме «Кобзар» – сірий, грубезний фоліант, схожий на Біблію... Я вважаю, що моїм одноліткам пощастило знати вірші та факти біографії Тараса Шевченка ще з дитячого садка. Наприклад, у моєї бабусі як почалося знайомство з Кобзарем у школі, так швидко й закінчилося, бо через низку радянських стереотипів його постать не викликала зацікавленості. Далєбі, старші люди можуть просто позаздрити сучасній молоді, для якої життя та творчість Тараса Шевченка – це не просто шкільна програма, а щось близьке, рідне, те, до чого привчали з дитинства.

Нині вічного пророка нашого народу російсько-українська війна перетворила на потужний символ боротьби за свободу та незалежність, на грізну зброю в битві за ідентичність. Його поезія стала гімном українського спротиву. Мій улюблений рядок незламності «*Огонь запеклих не пече*» з поеми «Гамалія» засвідчує військову звитязну тяглість героїзму від козаків до нинішніх українських військових. Як і в ті давні часи, уже сучасні «козаки-сердеги» в російському полоні «*по-своєму Бога в кайданах благають*»: «*О милий Боже*

України! / Не дай пропасти на чужині, / В неволі вольним козакам!» А їхні дружини, матері, сестри, діти чекають своїх рідних із фронту чи з полону.

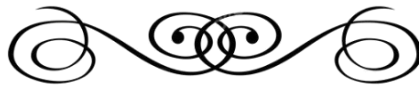
Образ Кобзаря, знайомий з автопортретів та полотен відомих художників, сьогодні активно змінюється в цифровому просторі. Ця трансформація, хоч і викликає неоднозначні реакції, є яскравим свідченням того, як сучасне суспільство сприймає та переосмислює постать Тараса Григоровича. Соціальні мережі відіграли в цьому процесі першорядну роль. Мільйони українців, об'єднані спільним горем та прагненням до перемоги, почали активно використовувати образ Шевченка в постах, мемах та відео. Наприклад, моя тітка, яка емігрувала до Канади, обожає підписувати власні світлини цитатами з творів Великого Кобзаря й популяризує це серед знайомих. Ба більше, її чоловік, родом із Туреччини, захоплено декламує вірші нашого класика. Тож можна констатувати, що українізація пройшла успішно.

Сучасні митці створюють нові образи українського генія в камуфляжі: графіті, мурали – усе це стало невід'ємною частиною українських міських пейзажів. Чому це все з новою силою вибухнуло у 2022 році? По-перше, Шевченко став оберегом, який надає сили та віри в перемогу, об'єднує людей. По-друге, завдяки використанню образу Шевченка в сьогочасному інтернет-гуморі («Тарас не здавався. Будь, як Тарас», «Як прийдуть, то закопайте...», «Гомоніла Україна, довго гомоніла, всіх лукавих воріженьків били “Джавеліни”» тощо) стабілізується нервова система, зникає депресивно-тривожний стан, з'являється оптимізм. Переважно молодь, яка часто творить згаданий контент і насолоджується ним, таким чином демонструє своє знання класики й водночас намагається адаптувати її до сучасних реалій. Крім того, українізує русифікованих однолітків та старше покоління, яке ще не відійшло від радянщини.

Під час війни ми не лише переосмислили поезію Тараса Шевченка, але й відкрили нові можливості для її інтерпретації в сучасній українській музиці. Творчість основоположника нової української літератури – це безмежне джерело натхнення. Використовуючи вірші Кобзаря, композитори та виконавці експериментують, генерують нову музичну історію, прагнуть зберегти та розвивати українське. Вони знаходять у відомих творах нові сенси, інтерпретуючи їх у різних музичних стилях: від фольку до року, від поп-музики до електроніки. Наприклад, один із найпопулярніших хітів на початку повномасштабного вторгнення на вірш Шевченка «Думи мої, думи...» Артема

Пивоварова та Надії Дорофєєвої почули мільйони українців та й увесь світ. Цей твір знову нагадав про велич та неповторність нашого пророка, про його любов до неньки України. Думаю, ми почуємо ще багато гарних композицій, адже, виконуючи пісні на вірші Кобзаря, музиканти звертаються не лише до молодій аудиторії, а й до старшого покоління, об'єднуючи всю українську громаду, зшиваючи її спільними цінностями, тому що саме це сприяє перемозі.

Отже, образ Тараса Шевченка у XXI столітті в часи нової рашистської навали набув нового, глибокого змісту. Його творчість надихає і військових, і цивільних. Великий Кобзар – це класика, яка ніколи не виходить із моди, це код української культури, який розуміють і цінують люди різних поколінь, це символ того, що ми були, є і будемо.

Подолінний Володимир

здобувач освіти 8 класу

Вороньківський ліцей

Вороньківської сільської ради

Бориспільського району

Київської області

Керівник: Черкунова В.О.

учитель української мови

та літератури I категорії

ПРОРОЧІ СЛОВА КОБЗАРЯ

Мій дядько до війни був учителем української мови та літератури. Він завжди говорив, що кожна людина може знайти слова підтримки у віршах Тараса Шевченка. Але, будучи малим, я не розумів, як поет, якого не стало більше, ніж два століття тому, може комусь допомогти. Не розумів до того моменту, поки не дізнався деталі воєнного життя мого дядька Данила.

Вечір 23 лютого 2022 року був буденним для молодого сільського учителя. Він готувався до завтрашніх уроків: розмірковував, як краще подати творчість Тараса Шевченка дев'ятикласникам, які не розуміли, навіщо потрібно вивчати творчість давніх митців.

Але цей урок не судилося провести. Світанок 24 лютого змінив плани всіх українців. Місцеві чоловіки відразу почали гуртуватися біля магазину: вирішували, як будуть обороняти село. До цього зібрання підійшов і Данило, там він побачив своїх учнів-халамидників, які, озброївшись палицями, втекли з дому, щоб захищати рідний народ. Дядько подумав: якщо хлопчак не боється подивитися у вічі ворогу, то він теж мусить довести на ділі те, чого навчав своїх дітей кожен урок – любити й захищати Батьківщину! Вже по обіді недосвідчений боєць був біля військкомату. Захисник, який жодного разу не тримав жодної зброї в руках, усі конфлікти вирішував тихими розмовами. Раптом біля черги оборонців з'явився старенький дідусь з патерицею. Дивлячись зі сльозами на очах на ще вчорашніх школярів, молодих чоловіків та досвідчених військових у запасі, невдовзі він мовив:

Борітеся – поборете!

Вам Бог помагає!

За вас правда, за вас слава.

І воля святая!

Для Данила це був знак, що він правильно вчинив. Спочатку Лисичанськ, потім оборона Бахмута. Воєнне життя помилок не пробачає, а наш учитель умів швидко навчатися; віра в слова діда Шевченка додавала сили.

Лютий продовжувався не тільки в його душі, а й надворі. Черговий бій на цей раз не приніс дядьковому загону перемоги. Данило не раз перебував під обстрілами й бачив, як гинули його побратими, з якими ще вранці ділився гарячим чаєм. Цього разу його загін поспішав на допомогу, але не встиг: машина підірвалася на міні. Мій дядько отримав серйозне поранення – дуже пошкодив спину, але лише він зі своїм командиром залишилися живими. Вони вирішили чекати до ранку в розбитій кабіні серед криваво засніженого замінованого поля. Коли вранці Данило прокинувся, то зрозумів, що залишився один, – командир помер. І тоді впродовж трьох діб захисник залишався в кабіні розбитої машини. Втратив багато крові, часто непритомнів, потім знову прокидався і шукав якусь їжу. Їв сніг, гриз зубами суху кашу. Але щось шукати руками ставало сутужно, коли вже були відморожені кінцівки.

Десь на четверту добу, коли Данило знову виліз із кабінки поїсти снігу, його знайшли чужі розвідники. Один із них вже наставив гвинтівку та хотів забрати коротке, але гідне вчительське життя. В останні секунди, як тоді здалося захиснику, йому чомусь згадався буденний вечір перед початком вторгнення, коли він спокійно готувався до уроків, і з його спраглих уст вивалилися захриплі, але горді слова:

Смійся, лютий враже!

Та не дуже, бо все гине, –

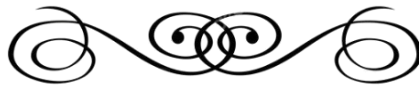
Слава не поляже.

Що трапилося далі, дядько дізнався лише через декілька днів, коли отямився. Виявилось, що командир орків вирішив обміняти його на свого брата, бо наш захисник мав хоч якісь ознаки життя серед замерзлих тіл на полі бою. На жаль, зберегти Данилові кінцівки лікарям не вдалося, бо вже почалася гангрена. Зробили операцію. Через два місяці – протезування ніг та рук. Рік реабілітації допоміг героєві поступово майже повернутися до колишнього життя.

Нині мій дядько Данило знову учителює і власним прикладом під неависний сигнал сирени показує, що справжня «слава не поляже», а тільки примножиться в допитливих і вдячних очах та вчинках його школярів.

Данило Олександрович навчає учнів, що, на жаль, війна ще більше об'єднала людей, як ніколи досі. Всі разом допомагають наблизити перемогу: хтось зі зброєю в руках захищає нас, хтось веде інформаційну війну, а хтось переказує гроші, плете сітки, створює малюнки, старається навчатися, щоб швидше відновити нашу державу. Усі важливі й потрібні.

Тепер Шевченкова поезія не буде складною для мене, бо я побачив і відчув на собі те, про що писав Кобзар!

Поліщук Вероніка

здобувачка освіти III курсу

спеціальності «Журналістика»

Вінницький державний

педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Керівник: Цепкало Т.О.

к.філол.н., доцентка

кафедри журналістики, реклами

та зв'язків з громадськістю

ЛИСТ З МАЙБУТНЬОГО

Люди – страшні егоїсти, думають лише про себе і забувають тих, хто кров'ю чи власною свободою виборів для них, клаптик за клаптиком, шматочки рідної землі.

Тарасе, як багато хочеться вам сказати. Як багато про що хочеться змовчати. Можливо, Ви вчасно пішли з цього прогнилого світу. Як би кралося ваше серце, якби відчуло весь біль, який переживає український народ. Хоча, напевно, Ви щось таки знали. Не дарма ж із першого класу ми частіше, ніж молитви, повторюємо пророчі слова з Ваших невмирущих строф.

«Кругом неправда і неволя, / Народ замучений мовчить. / І на апостольськiм престолі / Чернець годований сидить». Українці мовчали дуже довго. Вірили, сподівалися, надіялися. Обманювали самих себе, вводили в оману інших. Голосували за своїх катів. Так, Тарасе Григоровичу, вибори. Це символ незалежності та демократії (могли б подумати Ви), проте це лише бал негідників. Парад брехні й маячні, де голосів не чути, адже всі вони куплені.

«Та неоднаково мені, / Як Україну злії люде / Присплять, лукаві, і в огні / Її, окраденую, збудять...». Тоді, у лютому 2014 року, через півтора століття по Вашій смерті, люди заговорили. Українцям набридло жити в ярмі підлої брехні та безглузких законопроектів. Загинуло багато молодиків та дівчат. Їм би ще жити, кохати... Та саме молодь стала рушійною силою тих змін. Змін, що принесли разом із собою війну, довжиною в десять років. Та вона зовсім не братовбивча, як казали на початку. Брат не нападає на брата. І росіяни – не брати,

а байстрюки, що відчайдушно намагаються довести всім значущість свого нікчемного існування.

«По закону апостола / Ви любите брата! / Суєслови, лицеміри, / Господом прокляті! / Ви любите на братові / Шкуру, а не душу!». Так, Ви писали і про братів. Та не догледіли, Тарасе Григоровичу. Скільки років ми не помічали «любов брата» до наших шкур (земель), а не до душ (людей), котрих вони завжди, скільки існували, прирівнювали до рабів.

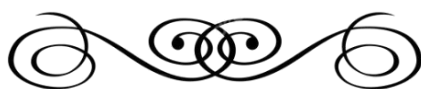
«Кохайтеся, чорнобриві, / Та не з москалями, / Бо москалі – чужі люде, / Роблять лихо з вами». Тарасе, якби Ви тільки знали, що зараз роблять ці чужі (недо)люди! Ви застерігали, повторювали раз за разом, лейтмотив ненависті до цих імперців тягнувся із твору у твір. Та не вберегли Ви нас від дурості пацифізму та ідеї про «мир в усьому світі». Побраталися, посваталися, полюбилися – і отримали ніж у спину, або, кажучи сучасною мовою, балістичну ракету о п'ятій ранку, в Києві.

«Не смійтеся, чужі люде! / Церков-домовина / Розвалиться... і з-під неї / Встане Україна». Крізь непроглядність сірості військових дій, через калюжі крові похованих поетів, проривається паросток надії. Пророк казав, що Україна встане з-під домовини російського імперіалізму.

«Борітеся – поборете, / Вам Бог помагає!». Уже й не злічити, скільки українців зневірилися в усіх існуючих та не існуючих богах. Надію дають не вищі сили, а люди, котрі жертвують усім, захищаючи нас, даючи змогу писати Вам листи.

Знаєте, ми живемо в дивовижний час. У еру війн, голоду, нерівності. В епосі, коли молоді люди воюють не тільки зброєю, а й словом. Хто зна, можливо зараз тому, кого називатиму пророком наші правнуки, лише 20? Не знаю, як закінчувати цей лист, цей крик душі.

Напевно, додам сюди цитату з пісні молодих митців, що вже перевернули уявлення українців про страшний період нашої культурної історії – Розстріляне відродження. Так, Тарасе, були часи, коли українську інтелігенцію катували в Сибіру через... Та через те, що й раніше, катували, як би це прикро не звучало. «У солдата є наказ. Сльози – будуть потім... / І дивиться Донбас, як ти в замерзлій рвоті / Зжався у окопі. І молишся Шевченку».

Потанов Олександр

здобувач освіти 5 класу

КЗ «Харківський ліцей №46

Харківської міської ради»

Керівник: Приймко А.Є.

учитель української мови

та літератури

МІЙ ШЕВЧЕНКО

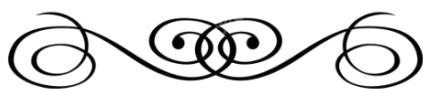
Сьогодні Тарас Григорович Шевченко скрізь: на фронтах, у кожній домівці, а найбільше – у наших серцях! Чи означає це, що він навіть у мені?

Мені подобається вчити його вірші, говорити про них і розуміти їхню мету. Але чому поета заслали далеко від Батьківщини? Боялися, оскільки був кращим із кращих? А може, Російська імперія хотіла позбутися його голосу, адже той був сильним. Та напевно знаю: ще тоді, у ХІХ сторіччі, Російська імперія завдала величезної шкоди Україні гнобленням Кобзаря.

Що мене зачаровує в митцеві? Його характер? Поезія? Чи те, що Шевченкове життя – це легенда? Його доля і поетичний шлях були надзвичайно важкими. Коли молодий Тарас опинився в Санкт-Петербурзі, то хто міг допомогти йому стати на ноги, подбати про побут, навчання, розвиток – про все, що необхідно звичайній людині? Мабуть, тільки сам Бог і власний талант. Роки кріпаччини дали досвід для сильних слів у посланнях та настановах прийдешнім українцям. А заслання до Казахстану стало наступним його випробуванням. Важко збагнути, як він зміг витримати ці довгі роки неволі. Та, здається, Шевченка там могли втішити до болю прості речі, як-от вербичка, посаджена ним. Із захопленням я прочитав цю історію у вірші Богдана Лепкого «Шевченкова верба». Бачу, що в тяжких умовах Шевченко залишався людиною: приходив з казарми, доглядав за деревцем, міг помріяти про свою Батьківщину, відпочиваючи під вітами вербички. Мене спочатку здивувало, навіщо він це робив. Потім зрозумів: поетові потрібні були любов, хвилинки спокою і сенс життя.

Знаю, що Кобзар повернувся в рідну Україну вже після смерті, але скільки людей чекали на це повернення! Ніхто не бачив мертвим поета, а тому не вірили в його кончину. Шевченко назавжди повернувся, щоб стати легендою, яка й

сьогодні надихає мене. Відчуваю, як його сила духу, нескореність, любов до України передалися нам, його онукам, і допомагають щодня зростати українській нації в умовах війни. І мені не страшно, бо я – часточка Шевченкової України.

Рашковська Діана

здобувачка освіти 9 класу

Запорізька гімназія №75

Запорізької міської ради

Керівник: Некіга Л.М.

учитель української мови і літератури

та зарубіжної літератури

вищої категорії, старший вчитель

ОЧИМА ШЕВЧЕНКА: КРІЗЬ РУЇНИ ДО НАДІЇ

Нічого кращого немає,

як тая мати молодая

з своїм дитяточком малим

Т. Шевченко «У нашім раї на землі», 1849

У затишку львівських вуличок, де аромат кави змішується з мелодією мандрівних музикантів, де кам'яні мури зберігають відлуння століть, є місце, яке об'єднує історію, віру та мистецтво. Гарнізонний храм святих апостолів Петра та Павла – місце, де українці моляться за воїнів і загиблих, – має глибокий символізм. Тиша храму й велич його склепінь створюють особливу атмосферу для споглядання: унікальний мистецький проєкт «Молитва за Україну», дванадцять полотен сучасних українських художників із різних регіонів. Але погляд застиг на одному...

«Запорізька мадонна»: Пам'ять і Біль через Призму Мистецтва. 2024 рік. Автор – Роман Дорчинець (м. Київ). Серед мурів храму, де молитви піднімаються до небес, образ матері з дитиною змушує зупинитися й замислитися про те, що по-справжньому важливо.

«Запорізька мадонна» – це не просто мистецький твір, а потужний символ скорботи, віри та незламності українського народу, своєрідна молитва, що закарбувала біль сучасної України через призму сакрального мистецтва. Матір, притискаючи до себе дитину, стоїть серед руїн. Вона ніби зазирає в душу кожному, хто зупиняється перед полотном, змушуючи замислитися: що таке війна, що таке материнська жертва, і як народ продовжує жити попри трагедії. Дитина, яка постраждала від війни, одягнена в білий одяг з червоним поясом, що асоціюється з невинністю та чистотою, вдивляється в кожного дорослим

згорьованим поглядом. Її очі сповнені страху, нерозуміння, болю, але водночас у них ще жевріє надія. Ці очі бачили більше, ніж повинна бачити дитина, – руїни, втрати, сльози. Але ці очі не порожні. І не німі. Вони кричать усьому світові: «А ти пробачив би їх? Скільки має зрости поколінь, щоб не відчувати цей біль? Скільки трансформацій має перейти душа, щоб змогла пробачити вбивства невинних людей? Скільки українських дітей буде ще принесено на жертвник світового миру?!». У цих очах – відображення надії на майбутнє, яке ще можна врятувати, і віри у світло після темряви. Це той самий погляд, про який писав Шевченко, звертаючись до нащадків: *«І оживе добра слава, / Слава України, / І світ ясний, невечірній / Тихо засіяє...»*.

Тарас Шевченко став голосом свого часу, а ця картина – голосом України сьогодення. Його пророчі слова про боротьбу й надію закарбовані в кожному мазку полотна. Так, війна – жахливе слово... Це той страшний день, 22 березня 2024 року, коли російська армія завдала близько двадцяти ракетних ударів по Запоріжжю. Трагічний день для міста: троє людей загинуло, серед них одна дитина, а 29 осіб отримали поранення... Один день із багатьох, що їх проживають українці під час повномасштабної війни.

Руїни на тлі картини нагадують ті історичні катастрофи, про які писав Тарас Шевченко, коли Україна неодноразово зазнавала нападів і руйнувань:

*... Лягло костьми
Людей муштрованих чимало.
А сльоз, а крові? Напоїть
Всіх імператорів би стало
З дітьми і внуками. А я...
Маленький хлопчик... і нічого
Не вмію...*

Так само майже двісті років тому від російських імперців страждав Кавказ. Лилися ріки гірких сліз поневолених народів, біль за знищене життя простих людей, яких імперія використовує у своїх війнах. Особливо боляче усвідомлювати, що нас може спіткати доля кавказьких манкуртів: ще вчора вони виборювали власне право на життя свого народу, а сьогодні прийшли на нашу землю вбивати нас.

У верхньому правому куті картини – герб міста, на якому перехрещені золоті рушниці та чорний лук із трьома стрілами. Він нагадує про силу та рішучість. Це символ честі та гордості захисників Запоріжжя. І знову Кобзареве

слово: «*Поховайте та вставайте, / Кайдани порвіте!*» – резонує із сьогоднішнім, коли українці знову борються за свободу, як і їхні предки.

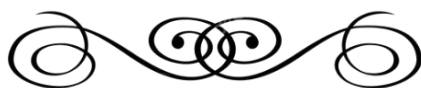
Картина Романа Дорчинця промовляє до нас крізь історію, перегукуючись із Шевченковими мотивами: мати, що захищає дитину, – це Україна, яка береже своє майбутнє. Зруйноване місто – нагадування про те, як імперії нищать життя, але не можуть знищити дух. Погляд жінки – це той самий погляд, що його можна побачити в очах українців, які змушені покидати свої домівки. А що для нас, українців, домівки? То ще зі світлого дитинства «*садок вишневий коло хати, / хрущі над вишнями гудуть. <...> Поклала мати коло хати / маленьких діточок своїх*»...

«Запоріжська мадонна» не лише про біль. Вона – про надію. Там, де є матір із дитиною, там є життя, продовження роду, майбутнє. Так само, як у Шевченкових рядках, упевненість у незнищенності української нації:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.*

«Запоріжська мадонна» – це молитва серцем за Україну. Вона звучить у стінах львівського храму так само потужно, як і Шевченкове слово, як і голос тих, хто бореться за мир і справедливість. І в цій молитві – сила цілого народу. У ХІХ столітті Тарасове слово надихало українців повірити у свою гідність, і сьогодні мистецтво нагадує: наша нація сильна, навіть перед лицем руйнувань і горя:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Рославлева Єлизавета

здобувачка освіти III курсу

спеціальності «Музичне мистецтво»,

відділ «Хорове диригування»

Полтавський фаховий коледж

мистецтв імені М.В. Лисенка

Керівник: Шмиголь О.В.

викладач української мови і літератури

вищої категорії, старший викладач

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В МОЄМУ ЖИТТІ

Мабуть, чи не кожна країна світу може похизуватися знаними науковцями чи політиками, відомими музикантами чи письменниками, популярними художниками чи скульпторами... Моїй рідній Україні теж є ким пишатися. Країну прославили авіаконструктор Ігор Сікорський, композитор і педагог Микола Лисенко, геній медицини Микола Амосов, дисидент і правозахисник Мустафа Джемільєв, легенда українського живопису Іван Марчук... Та на мене найбільший вплив має постать Тараса Григоровича Шевченка. Захоплююся цим безкомпромісним митцем, бо Кобзар пройшов через усі кола пекла, але залишився людиною, щиро відданою Україні.

Яким бачу Тараса? Для мене він – юний чорнявий хлопець із проникливим поглядом, що з дитинства мав потяг до прекрасного. І я маю на увазі не лише образотворче мистецтво чи літературу. Впевнена: краса для Шевченка – не тільки чарівні полотна чи велична поезія. Для нього світло життя – щасливі українці, що мешкають у вільній країні, яку поважають у світі.

Я завжди отримую справжню естетичну насолоду, коли милуюся картинами Тараса Григоровича. Особливо вражають написані Шевченком портрети. Думаю, що досконалості художник досяг не просто завдяки здібностям, якими його нагородив Творець. Тарас невтомно працював, старанно навчався. Тож кожен повинен брати приклад із Кобзаря, бо він вчить нас бути наполегливими в досягненні мети, показує, що треба докласти багато зусиль для отримання високих результатів.

А Шевченко як письменник своєю творчістю не просто показав тяжке становище українського народу, який живе в неволі. Великий Кобзар розповідав

не лише про сльози та відчай людей. Головне – заклик до боротьби за свою свободу, за вільну Україну. Тарас Григорович у поемі «Кавказ» писав:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

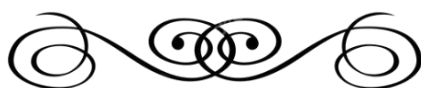
Як і кожному мешканцю України, мені зараз нелегко. На фронті воюють проти російських загарбників мої родичі та знайомі. Щодня повз коледж, в якому я навчаюся, їдуть машини, що везуть після відспівування в соборі тіла наших полеглих воїнів. Мій заклад освіти теж утратив вірного сина України. Загинув Максим Краснокутський, студент коледжу мистецтв. Хлопцеві виповнилося всього 18 років. Він був талановитим саксофоністом, та зі студентської лави Максим пішов добровольцем на фронт, але поліг у липні 2022 року на Донеччині. Душа болить від горя, яке принесла війна. Однак я розумію, що треба зібратися силами й не опускати рук. От і Шевченко своїми творами, життєвим прикладом надихає на боротьбу за свободу країни. Зараз мені Тарас уявляється юним, як і Максим Краснокутський. Цей молодий Шевченко пише вірші, що закликають українців не бути байдужими до долі держави. А ще він теж іде добровольцем на фронт і мужньо тримає в руках автомат або просувається вперед у бронемашині, керує в бою літаком чи розміновує звільнене селище... Так, бачу Тараса молодим воїном, який героїчно захищає нас, українців, від окупантів і паралельно мріє про найкращі часи, виливаючи свої сподівання на папері в поетичних рядках.

Шевченко в неволі сумував за Україною. Перебуваючи на острові, який знаходиться в Аральському морі, він зазначав:

*І знов мені не привезла
Нічого пошта з України...
За грішніі, мабуть, діла
Караюсь я в оцій пустині...*

Велика кількість українців зараз усвідомлює тугу Кобзаря за рідним краєм. І це зрозуміло, бо мільйони жителів України емігрували, рятуючись від війни, яку принесли російські війська на нашу територію. Я теж відчуваю невимовний біль Шевченка в цих рядках, розумію поета, оскільки за межами країни опинилися й деякі мої родичі. Так, їх підтримують європейці, але ніщо не може замінити живого спілкування з близькими, пахоців наших лісів, тепла рідної домівки...

Видатний прозаїк, який студентом брав участь у бойових діях у часи Другої світової війни, Олесь Гончар писав: «Шевченко – це той, хто живе в кожному з нас. Він – як сама душа нашого народу, правдива і щира...». І це так. Шевченко живе в мені. Він увійшов у душу та лишив у ній незнищенну любов до рідної України, силу для боротьби за волю народу. Шкода, що я не маю здібностей до малювання. І вірші мої, мабуть, примітивні й не варті уваги. Але я творча людина, бо обожнюю музику та вважаю її справою свого життя. Саме Тарас надихає мене сумлінно працювати, чимало часу присвячувати навчанню, самовдосконалюватися. Завдяки настановам Шевченка багато в чому сформувалися мої погляди на життя. Я наполеглива й безкомпромісна, люблю свою країну та розумію, що про це почуття не тільки треба говорити, а й діями доводити відданість країні. У цей скрутний для країни час що можемо зробити корисного для держави? Головне – відповідально ставитися до навчання. Адже війна скінчиться. Країні потрібні будуть молоді фахівці. У майбутньому я не збираюся емігрувати. Моє життя тут, в Україні, вільній і незалежній. І завжди поряд зі мною буде Тарас Григорович. Він спрямовуватиме мої дії у правильному напрямку. Шевченко назавжди лишиться моїм мудрим радником!

Руденко Анна

здобувачка освіти 9 класу

Лошкарівський ліцей

Першотравневської сільської ради

Нікопольського району

Дніпропетровської області

Керівник: Курдиновська Т.В.

учитель української мови

та літератури

«КОБЗАР» ШЕВЧЕНКА – ТАЄМНЕ ПОСЛАННЯ УКРАЇНЦЯМ

Моя рідна Україно, моя багатостраждальна ненько, я припадаю до твоєї родючої землі: горілиць вдивляюсь у прозоре небо через біло-зелене суцвіття деревію, вдихаю терпкі його пахощі. Зі мною збірка Шевченкового «Кобзаря», яку я міцно притискаю до себе, щоб вона не випала з моїх обіймів. Боже, як я люблю тебе, моя ненько-Україно, з твоїм безсмертним Шевченком! Замало слів для освідчення, замало дій для порятунку тебе, моя рідна і мій Тарасе. Україно, ти завжди була на межі, та в останню мить тебе рятували. А точніше, тебе ставили перед тою межею: змушували підкоритися, забути свою мову, культуру, традиції. Тебе душили, вбивали, розстрілювали, різали на шмаття. Від несамого болю ти кричала, виривалася, а тебе знову карали та мучили. Здавалось, цьому божевіллю немає кінця... Єдине, що не змогли – вирвати серце, не змогли душу занапастити. А душа твоя, Україно, – це твоя мова: співоча, солов'їна, барвінкова, калинова. Мова нашого Кобзаря! Друга мова у світі за мелодійністю! Вороги нашого народу знали: немає мови – немає нації, української нації. Жодна мова світу не зазнавала стільки утисків та заборон як українська – 134!

Цікаво, чи знав Тарас Шевченко, яке значення має українська мова в тогочасній імперській країні? Гортаючи сторінки «Кобзаря», розумієш, що все ж таки Шевченко знав про магію українського слова: він удосконалив та укорінив українську як літературну мову, не підозрюючи, що цим став Месією для українського народу, відродивши його!

Шевченко не став малоросом: він не підкорився імперській Росії. Плекав свою українську мову. Його теж турбувало «мовне питання»:

...Штовхаюсь я; аж землячок,...

– «Та як же ти

Й говорить не вмієш по-здешньому?»

– «Ба, ні, – кажу, –

Говорить умію,

Та не хочу».

У листі до старшого брата Микити Шевченка від 15 листопада 1839 року Тарас Григорович просив: «...Як тільки получиш моє оце письмо, зараз до мене напиши, щоб я знав. Та, будь ласкав, напиши до мене так, як я до тебе пишу, не по-московському, а по-нашому,

Бо москалі, чужі люди,

Тяжко з ними жити;

Немає з ким поплакати,

Ні поговорити.

Так нехай же я хоч через папір почую рідне слово... Ще раз прошу, напиши мені письмо, та по-своєму, будь ласкав, а не по-московському... Не забудь же, зараз напиши письмо – та по-своєму».

Бідний Тарас, як йому була ненависна та московська мова, якою говорили всі й усюди. Як Шевченкові не вистачало живого спілкування рідною мовою! Лише через листи зі своїм братом він міг її почути, прочитавши.

Перед нами постає національний поет, який усьому світові доведе, що малороси – це українці! – здатні говорити «по-своєму», а не «по-московському». Кобзар не прийняв Московщину, царизм, його вселенської загарбницької суті, ненаситності завидющих очей і загребущих рук москаля.

Саме з «Кобзаря» Шевченка я вивчила історію України: славні козацькі походи, непохитний дух українців. Країна Московія, а її жителі – москалі, так поет називає цих «великоросів», які за все своє ганебне існування були і є ненаситною ордою та навіки залишаються кацапами, які хотіли привласнити історію своєї України. Саме Шевченко визначив історичну роль москаля в долі України, розкрив його ментальну сутність емоційно й глибоко, всебічно й вичерпно, переконливо й правдиво. Слова «москаль» і «москалі» Тарас Шевченко вживав п'ятдесят п'ять разів, а ще понад сорок – «москалеві», «москалевою», «москалеву», «москалика», «москалики», «москалів»... Цієї сотні поетичних визначень було досить, щоб Шевченкове сприйняття москаля

увійшло до цивілізаційного коду нації, стало наснагою до боротьби й оберегом українців.

До речі, Шевченко ніколи не вживав терміну «росіянин», «росія», бо знав, що москалі зазіхнули на питомо український топонім «Русь» – звідси згадки про «москалів» та «кацапів» у його неперевершених творах. Москаль – це мовне вираження етностереотипу, що має негативне сприйняття. Територія (Московщина) та її населення (москалі) набувають недобрих, ворожих ознак. Через твори нашого генія я назавжди закарбувала лють до москалів.

«Німі на панцину ідуть...», – так говорить Шевченко про свій, підкорений москалями, народ. Трагедія народу – це його мовчання. Підкорились, зламались, занепали... Не було поштовху, підтримки та віри в чудове майбутнє. Так було знищено десятки країн світу колонізаторами. Україна стала колонією Московії. Москалі поцупили все, навіть назву країни змінили на «росія». Але змінивши назву країни, вони самі не змінились: такими й залишились – нікчемними, брехливими москалями-кацапами.

Шевченко це знав, бо був освіченою людиною. Малому Тарасові його дід розповідав про повстання, про Коліївщину, козаків. І лише з «Гайдамаків» Шевченка ми дізнались про цих мужніх месників-героїв України.

Історію України москалі замовчували: під забороною були слова *запорозький, козак, Січ*. Немає історії країни – немає й країни. Хотіли залишити українців голодранцями: без роду, без племені. Привласнили нашу українську історію: переписували літописи, тисячі книг було спалено, щоб не було доказів про існування такої держави, як Київська Русь, Гетьманщина, Україна.

З «Кобзаря» лунає голосний сміх над тогочасною Московією, яка згине наче її не було:

*Він до челяді – і челядь,
І челядь пропала;
До москаликів – москалики,
Тільки застогло,
Пішли в землю; диво дивне
Сталося на світі.*

Можливо, ці слова про москалів, що *«пішли в землю»*, є містичними. Але чи не є це передбаченням того, що чекає на російську імперію; того, що ця

імперія врешті-решт розвалиться, а наше перебування в ній буде сприйматися нащадками як страшний і водночас як дивний сон?

Вражає болісний Шевченків плач за Україну, яку він любив більше за своє життя:

*Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!*

Наш любий Тарас зробив неймовірно: він дав виклик царям московським, піднісши до небес свою Україну! Сама назва його поетичної збірки «Кобзар» – це теж виклик! Кобзарі в Україні були шанованими, бо у своїх піснях доносили простому люду про звияги запорозьких козаків, героїзм українських месників, незламність українського духу. Саме їхні пісні давали людям віру в майбутнє. Кобзарі добре знали «Велесову книгу» й переспівували її. Там описується справжня історія слов'ян за три тисячі років до прийняття християнства. Цю реліквію століттями переховували від ворогів українські кобзарі. І це ще один доказ того, що Україна існувала й має свою тисячолітню історію задовго до утворення так званої Московії. Саме це й турбувало москалів. І досі вони переймаються цим питанням, бо не мають власної історії, а лише історію своєї країни-орди, яка ніколи не славилась величчю, а лише ганебними ординськими набігами на інші держави. Саме вони є ті, що не мають ані роду, ні племені. Зі своєю штучною московською мовою фальшиво доводять своє «славне історичне минуле».

Шевченко добре знав про значимість кобзарства й назва його безсмертної збірки «Кобзар» не випадкова! Я переконана в тому, що в самій назві прихований код нашої української нації!

Давні кобзарі були закритою організацією, свого роду таємним Орденом, на кшталт масонської ложі. У кобзарів так само існувало кілька рівнів посвяти. А доступ до таємних знань «Велесової книги» мали лише 12 обраних та голова усього козацького братства. Задовго до князя Володимира українці вже мали свою віру! Цей факт перекреслює всю історію існуванні українців, які начебто не мали віри, а були лише язичниками. Найбільший розквіт кобзарського життя в Україні – XII-XIII століття.

Чи пережив би Тарас Григорович страшну трагедію, коли на початку грудня 1930 році 337 делегатів із різних областей запросили на з'їзд, щоб

залучити народних співців до соціалістичного будівництва, відходу від виконавських традицій і визначення нових ідеологічних пріоритетів. Проте з'їзд не відбувся. Пізно ввечері кобзарів і лірників вивели з вагонів до лісосмуги, де заздалегідь вирили траншеї. Розташували кобзарів в одну шеренгу, загін особливого відділу НКВС УРСР почав розстріл. Тіла розстріляних закидали вапном і присипали землею. Музичні інструменти спалили поряд... Думаю, що цю страту народних мислителів Тарас би не пережив...Його серце розірвалось би від несамовитої втрати та болю...

Безіменні народні співці передавали з покоління в покоління своє мистецтво, яке виховувало патріотизм, почуття національної гордості, високу духовність. Тарас Шевченко зізнався, що як поет зростав на думах та піснях кобзарських, і з поваги до народних співців назвав збірку своїх творів «Кобзар».

Ось чому «Кобзар» Шевченка є таємним посланням українцям. У ньому показана правдива історія нашого незламного українського народу. Кожен рядок шепоче про справжність існування України з її солов'їною мовою та самобутньою культурою й історією.

Рудницька Марина
здобувачка освіти 8 класу
Філія «Випаснянська гімназія №2»
ОЗО «Випаснянський ліцей»
Мологівської сільської ради
Білгород-Дністровського району
Одеської області
Керівник: Тодорова Т.П.
вчитель української мови
та літератури

МИ – НАЩАДКИ КОБЗАРЯ

Моя прабабуся Варвара любила розповідати своїм онукам та правнукам про наш родовід. У цей час в її очах з'являвся особливий блиск та неабияка гордість відчувалася в голосі. Її слова звучали як легенда, що передавалася з покоління в покоління, і єднали нашу сім'ю з Шевченковою родовідною гілкою.

Прабабуся розповідала, що ми є нащадками Йосипа, брата самого Тараса Шевченка. Я завжди залюбки слухала прабабусині розповіді й вірила в їхню достовірність. Особливо, коли вона розповідала про походження нашого роду. Коли Тарасові було сім років, у нього з'явився братик Йосип. Діти кріпака з дитинства працювали на пана, не мали можливості пізнавати науку. Коли умови праці та проживання стали нестерпними, Йосип ухвалив відчайдушне рішення: втік на південь України до Бессарабії.

Харлампію Йосиповичу виповнилося вісім років, коли його сім'я оселилася в селі Монаші Білгород-Дністровського району Одеської області. Потроху обживалися, господарювали. У нелегкій праці спливав час. Важкі випробування випали на долю сина Харлампія – Кирила Шевченка. З дитинства тяжко працював, заробляючи на те, щоб забезпечити найнеобхіднішим свою родину. Пощастило, зустрів гарну дівчину. Ледве встигли побратися, як розпочалася Перша світова. Чоловіка забрали на війну. Додому повернувся після важкого поранення, яке турбувало все життя, не дозволяючи працювати у повну силу. Попри складні часи займалися господарством, народжували та виховували дітей. Моя прабабуся Варвара була десятою донькою в родині Кирила Шевченка.

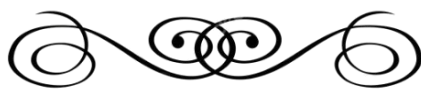
На долю моїх пращурів випали неабиякі випробування: вони пережили Другу світову війну, голодомор 1946-1947 років. Але вони славного українського роду, тому змогли подолати усі труднощі, які трапилися на їхньому шляху.

Після війни життя потроху почало налагоджуватися, Варвара разом із сестрами Марією та Агафією влаштувалися на роботу до Білгород-Дністровської швейної фабрики. Згодом Варвара познайомилася з гарним та працьовитим Петром Бологовим, за якого згодом вийшла заміж. Незабаром у подружжя народився син Ігор, мій дідусь. Батьки добре виховували сина. Він виріс працьовитим, турботливим. Завжди підтримував та допомагав усім. У сім'ї найменшої Ігоревої доньки Тетяни Бологової та Сергія Рудницького народилася я, Марина, – ще один молодий паросток Шевченкового роду, що бере свій початок із далекої Кирилівки на Звенигородщині.

З роками я почала цікавитися історією своєї родини більш детально. Шукала інформацію в інтернеті, але, на жаль, не знайшла жодних офіційних документів, які підтверджували б слова моєї прабабусі. Та я не здавалася. Я вірила й вірю в її слова, в те, що вона казала правду. Я розумію, що моя віра може здаватися наївною або навіть безпідставною. Але для мене це не просто віра – це частина моєї ідентичності, частина моєї родинної історії. Я відчуваю себе нащадком славного українця, і це відчуття наповнює мене гордістю та натхненням.

Я пишаюся тим, що є частиною великої родини Шевченків. Я вірю, що колись зможу знайти документальні підтвердження своєї родинної історії. Але якщо цього не станеться, я буду завжди пам'ятати слова моєї прабабусі Варвари, яка була впевнена, що ми – правнуки Йосипа Шевченка, брата великого Кобзаря.

Для мене Тарас Шевченко – це не лише минуле, а й сучасне. Його слова актуальні й сьогодні, бо вони нагадують нам про важливість мови, культури та незалежності. Він – наш духовний наставник, який продовжує жити в серцях українців.

Рудніцька Анастасія

*здобувачка освіти I курсу магістратури
спеціальності 073 Менеджмент*

Таврійський державний

агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

Керівник: Землянська А.В.

к.філол.наук, доцент кафедри

суспільно-гуманітарних наук

ГОЛОС, ЩО ПРОМОВЛЯЄ ДО КОЖНОГО СЕРЦЯ

Тарасе Григоровичу, сьогодні мені так хочеться звернутись до Вас не як до бронзового монумента чи портрета на стіні, а як до простої, звичайної людини, що колись так само, як і я зараз, дивилася на своє розтерзане війною життя й намагалася знайти в ньому якийсь сенс. Мій дім залишився там, де зараз панує темрява окупації – така ж темрява, яку Ви бачили в кріпацтві та на засланні. І знаєте, прихопивши із собою той єдиний свій екземпляр «Кобзаря» з рідної хати (бо ж за нього могли вбити росіяни, уявляєте?!), я часто перечитую Ваш «Кавказ», і він звучить так, ніби написаний сьогодні, у 21-му столітті.

«За горами гори, хмарою повиті...» – так починається Ваш твір, а я бачу в цих рядках не лише величні кавказькі вершини, але й терикони нашого українського Донбасу, повиті димом від російських обстрілів. Ваш Прометей, прикутий до скелі, – це наші військовополонені, герої «Азовсталі», серед яких є і мої друзі. Я пам'ятаю їхні обличчя, їхні голоси в останніх повідомленнях перед тим, як наш зв'язок обірвався. Вони, як і міфічний титан, відмовились схилити коліна перед загарбником.

«Споконвіку Прометей там орел карає...» – ці рядки тепер читаються як пророцтво. Двоголовий орел досі намагається виклювати наше серце, але воно, як і в Прометей, відроджується знову й знову. Кожного ранку, прокидаючись від звуків повітряної тривоги, я згадую Ваші слова про те, як *«кров'ю вона вливається»*, і розумію – це про нашу землю, яка знову стікає кров'ю своїх захисників.

У «Кавказі» ви писали про *«просвіщенних християн»*, які несуть *«кайдани, шпичаки»* замість любові та милосердя. Хіба не те саме відбувається зараз, коли

окупанти прикриваються «руським миром» та «захистом православ'я», несучи смерть і руйнування? Ваша іронія, Тарасе Григоровичу, виявилася пророчою – вони досі *«не за рай святий воюють»*, а за можливість поневолити вільний народ.

Коли я покидала рідний дім, востаннє зачиняючи двері, в моїй голові звучали Ваші рядки: *«І все то те, вся країна, повита красою...»*. Так, моя маленька батьківщина була повита красою, черешневими садами й широчезними степами, але зараз вона розграбована, повита горем і димом пожеж та вибухів.

Філософія Вашої поезії розкривається мені тепер по-новому. В кожному рядку «Кавказу» я бачу не лише протест проти російської тиранії, а й глибоке розуміння циклічності історії. Ми, як і Ви колись, стоїмо перед вибором: скоритися чи боротися. І як Ви обрали слово своєю зброєю, так ми обираємо різні шляхи спротив: хтось – зі зброєю в руках, хтось – рятуючи життя в лікарнях, хтось – зберігаючи нашу культуру у вигнанні чи в еміграції.

Коли я думаю про Вас у засланні, то уявляю, як Ви малювали домашні українські пейзажі по пам'яті. Я теж часто малюю у своїй уяві рідний дім – кожную тріщинку на стінах, кожную гілочку черешні під вікном, кожен кущик троянди, дбайливо висаджений моєю мамою. Це наш спільний досвід – жити спогадами про дім, перетворюючи біль розлуки на силу духу. Ви знаходили розраду в мистецтві, я – у волонтерстві та допомозі іншим переселенцям та військовим.

У Вашому засланні була самотність, у моєму ж вигнанні – єднання з тисячами таких самих переселенців. Але суть однакова – туга за домом, яка стає рушійною силою для змін. Ви мріяли про вільну Україну в далеких степах Казахстану, я мрію про повернення додому в чужій квартирі на заході країни. Час іде, а людська душа не змінюється – вона так само прагне свободи й дому.

«І все то те, вся країна, повита красою...» – ці слова набувають нового змісту, коли дивишся на фотографії зруйнованих міст. Бо краса України тепер не лише в її природі, а й у незламному дусі народу, який повстав проти неволі. Кожен зруйнований будинок – це рана на тілі країни, але й доказ того, що ми вистоїмо, бо маємо те, чого не мають загарбники, – правду й любов до своєї землі.

І хоча мій дім зараз – як Ваші картини на засланні: існує у спогадах і мріях, все одно, я знаю, що колись, як і Ви, повернуся. І нехай моє повернення, на відміну від Вашого, буде не до кріпацької України, а до звільненої нашими гордими бійцями території, за яку ми зараз боремося. Бо Ваші слова *«наша дума, наша пісня не вмре, не загине»* – це не просто поезія: це заповіт, який ми виконуємо ціною власного спокою, щастя і навіть життя.

Знаєте, іноді я уявляю нашу розмову. Ви б, мабуть, гірко посміхнулися, побачивши, як історія знову й знову повторюється. Але я впевнена – Ви б пишалися тим, як ми боремося. Як тримаємося разом. Як допомагаємо одне одному. Як зберігаємо нашу мову, культуру, ідентичність – усе те, за що Ви боролися словом і духом.

Схожість між тогочасними подіями та сьогодишньою війною очевидна. Російський імперіалізм не зник, лише змінив форму, але дух спротиву нарошого народу залишається таким самим, як і в ХІХ столітті. У словах *«Борітеся – поборете!»* я відчуваю той самий заклик до незламності, який сьогодні звучить у серці кожного українця.

Особливо вражає Ваше звернення до тих, хто страждає: *«Од молдаванина до фіна, / На всіх язиках все мовчить»*. Як болісно це перегукується із сучасністю, коли мовчання міжнародної спільноти стає ще одним випробуванням для нас, і є відчуття, ніби нас ніхто не помічає, ніби ми є розмінною монетою для всього світу. Ви, як ніхто інший, розуміли, що боротьба – не лише фізична, а й моральна. У цьому я бачу й Вашу найбільшу людяність.

Я часто думаю про те, як би Ви описали наш час. Мабуть, знову з'явилися б рядки, сповнені болю за понівечені долі, але й незламної віри в перемогу добра. Бо Ви, Тарасе Григоровичу, як ніхто інший, розуміли: поневолити можна тіло, але не душу народу. Ви б побачили, як Ваші слова про «сім'ю велику», «вольну, нову» стають реальністю – всупереч усьому. Як українці об'єднуються, підтримують одне одного, як діляться останнім із тими, хто цього потребує. Як зберігають людяність навіть у найтемніші часи.

Перечитуючи «Кавказ» сьогодні, я бачу в ньому не лише геніальний твір світової літератури, а й дзеркало нашої сучасності. Кожен рядок відгукується в серці, наче написаний про наші дні. І це, мабуть, найстрашніше – що через майже два століття ми все ще незмінно боремося з тим самим злом, яке Ви описували.

Але є й інше – Ваші віра в перемогу правди, любов до України, незламність духу живуть у кожному з нас. Бо, як ви писали, *«наша дума, наша пісня не вмре, не загине»*.

Дякую вам, Тарасе Григоровичу, за те, що й сьогодні допомагаєте нам знаходити слова для наших почуттів, для нашого болю і нашої надії. Ви – не просто поет з минулого, Ви – голос, що промовляє до кожного українського серця, тут і зараз, нагадуючи: боротьба за свободу – свята, і вона того варта.

Рудь Марія

здобувачка освіти б класу

Бершадський ліцей №1

імені Анатолія Матвієнка,

Вінницька обл.

Керівник: Хмарук Н.О.

вчитель української мови

та літератури

КОЛИСКА МРІЙ ТАРАСА

«...І ось стоїть переді мною наша бідна, стара біла хата, з потемнілою солом'яною стріхою і чорним димарем, біля хати на причілку яблуня з червоними яблуками, а довкола яблуні квітник, улюбленець моєї незабутньої сестри, моєї терплячої, моєї ніжної няньки!...».

Я, хата Тараса Шевченка, є святим місцем, де звучать поезії великого поета, де кожен куток просякнутий духом національної гордості. Вікна відчиняються на безмежні поля, які надихали Тараса на творчість. Стіни сповнені спогадів про життя і боротьбу за волю України.

Тут я є свідком того, як українська поезія б'є від серця кожної людини, навіть у найглибшій безодні. І я знаю, що часом люди приходять сюди, щоб відчутися цю магію, яка пройняла мої стіни і рано чи пізно змусить їх зупинитися, подумати й відчутися себе живими.

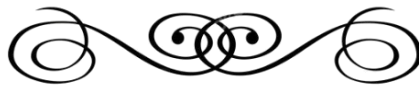
Колись я була молодою хатою з біленькими стінами та солом'яною стріхою, що пишалася на сонці. Але роки минули, і тепер я стара та похилена, стою на краю села, як забута примара. Мої стіни кривобокі, а тріщини по них біжать, мов струмки навесні. Солома на даху давно потемніла, а мох пробився крізь неї. Та попри все, мабуть, я бачила найщасливіші моменти з дитинства Тараса.

Взимку я тремтіла від морозів, тримаючи у своїх стінах маленького Тарасика. Скільки разів він грівся на моїй печі! Часто чула я його голосок, коли він щось бурмотів собі під ніс або читав зачаровані слова з книжок.

Приходила весна – і знову раділа. Під моїми вікнами цвіла пишна яблунька, а десь у садку лунав сміх хлопця, що бігав босоніж. Тарас тоді сидів під нею, вдивляючись у небо, мріяв про щось велике. Часом чула його смуток і тугу, але завжди вірила в його могутню душу. Я завжди знала – це не звичайний хлопчина.

Він був переслідуваний, ув'язнений, але його душа завжди залишалась вільною, міцно зв'язана з вітром і степами, з простими людьми, яких він так любив.

Мій дах старів, а стіни хиталися, але я берегла в собі тепло дитинства Тараса. Кожен вітер, що гудів вночі, мені шепотів про його долю. Була я і забутою та зношеною, і зруйнованою та відновленою, але я пишаюся тим, що була колискою мрій мого Тараса – Великого Кобзаря та гідного сина українського народу.

Сачко Матвій

здобувач освіти 6 класу

Херсонська ЗОШ I-III ступенів №47

Херсонської міської ради

Керівник: Хамзаєва В.М.

*учитель української мови і літератури
вищої категорії*

ШЕВЧЕНКІВ ДУХ

На уроці української літератури вчителька запропонувала всім учням обрати образ Тараса Шевченка, який би найбільше розкривав сьогоднішній настрій кожного. На малюнках були різні постаті: Шевченко-художник, Шевченко-поет, Шевченко-бунтар, Шевченко-рок-музикант... Я обрав Шевченка-бунтаря, яким для мене він завжди був і залишається – символом незламного духу за свободу українського народу. І цей образ став для мене особливо близьким під час окупації Херсона.

Як ви зрозуміли, моє рідне місто – Херсон, місто, що, як і весь Південь України, стало ареною боротьби не лише за територію, а й за нашу ідентичність, культуру, мову. Мабуть, усі бачили наші щоденні мітинги, коли херсонці йшли голіруч на озброєних росіян, на БТР-ри, вигукуючи: «Херсон – це Україна!!! Ідіть додому!!!». В очах містян була нескореність, а дух волі й спротиву дзвенів у повітрі.

У пам'яті початок окупації... Я з мамою був у магазині: ми обирали продукти та спілкувались рідною мовою. Коли «вояки» це почули, їхні обличчя немов закам'яніли, а очі випромінювали люту ненависть. Я, тоді дев'ятирічний хлопчик, стояв, відчуваючи, як холодний метал автомату дивиться на мене... Мої почуття тоді були незрозумілі, бо поєдналися страх, гнів, безпорадність... Мама швиденько узяла мене за руку й ми вийшли на вулицю. Дорогою вона пояснила їхню поведінку: вони бояться навіть дитини, яка сміє говорити рідною мовою у їх присутності.

Кожен із нас чинив спротив як міг, бо відчували всередині, як оживає дух Шевченка.

Свою Україну любіть.

Любіть її... Во врем'я люте.

В останню тяжкую минуту

За неї Господа моліть.

Тоді Його слова, Його вірші набули для мене нового значення. Вони стали зброєю, щитом, натхненням. Окупанти боялися нас, херсонців, бо в наших очах вони бачили не страх, а гідність і силу духу нащадків Кобзаря. Вороги намагалися позбавити нас історії, нашої культури, мови. Під час обшуків вилучали українські книги: Лесі Українки, Івана Франка, і, звичайно, Тараса Шевченка. Їхні руки тремтіли, коли вони тримали «Кобзаря», бо вони розуміли, що ця книга – це не просто збірник віршів. Це зброя українського духу, який вони ніколи не зможуть зламати. Цивільні херсонці, ризикуючи, рятували ці книги. «Кобзар» ставав скарбом, який ховали у підлогу, закопували у землю, замурували у стінах разом із прапором...

А які вони були оскаженілі, коли 9 березня 2022 року біля пам'ятника Т. Шевченку зранку побачили оберемки квітів, вінки. Як? Під час комендантської години? Коли в місті повно озброєних окупантів? Тарасові вірші, написані століття тому, стали нашим гімном свободи.

Наша дума, наша пісня

Не вмере, не загине...

От де, люде, наша слава,

Слава України!

Не вдалося росії підкорити Херсон, тому почали щоденно нищити місто. Щодня поранені, загиблі, зруйновані будинки... Але місто ЖИВЕ і говорить: «...в своїй хаті своя правда, і сила, і воля».

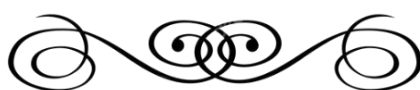
Тому тим, хто зневірився, падає духом, хочу порадити частіше повторювати слова:

Борітеся – поборете.

Вам Бог помагає!

За вас правда, за вас слава

І воля святая!

Соболева Вероніка

здобувачка освіти 8 класу

Ніжинська гімназія №1

Ніжинської міської ради

Чернігівської області

Керівник: Чепела О.М.

учитель української мови

та літератури вищої категорії,

учитель-методист

НІЖИН У ЖИТТІ ШЕВЧЕНКА

Щодня, ідучи до школи, я проходжу повз пам'ятник Тарасові Шевченку й подумки вітаюся з ним. У ясну погоду монумент в ореолі сонячного світла, і тоді згадуються слова Уляни Кравченко:

А та наша слава не вмере, не загине,

Наш Тарас Шевченко – Сонце України.

Не кожне місто має пам'ятник молодому Шевченку. А в нашому Ніжині є! Зображення поета близьке до автопортрета. Молодий і сповнений енергії, романтичний, чуттєвий, емоційний, зосереджений, заглиблений у роздуми... Саме таким запам'ятав Ніжин Тараса Шевченка, коли той відвідував місто в 1843 та 1846 рр.

Зазвичай, описуючи Ніжин тих років, автори зображували побут та буденне життя містян. А Тараса Шевченка в Ніжині цікавив передусім знаменитий лицей князя Безбородька. У повісті «Княгиня» він підкреслює, що цей заклад освіти давав глибокі знання та гарне виховання. Тут навчалися чимало його друзів і знайомих – Євген Гребінка, Аполлон Мокрицький, Віктор Забіла, Нестор Кукольник, Василь Тарновський, Яків де Бальмен, Олександр Афанасьєв-Чужбинський...

Першим, хто підтримав та оцінив поетичний дар Т. Шевченка, був випускник Ніжинської гімназії вищих наук Євген Гребінка. Саме йому Тарас показав свої ранні поезії. У листі до Г. Квітки-Основ'яненка від 18 листопада 1838 року Є. Гребінка писав: «Є тут один земляк Шевченко, що то за завзятий писати вірші! <...> Як що напише, так тільки цмокни, та вдар руками об поли! Він дав мені гарних стихів на збірник». Тарас Шевченко пише цілу серію поезій,

що ввійшли до славнозвісного «Кобзаря», який було опубліковано в 1840 році за безпосередньої участі Євгена Гребінки.

На запланованій Шевченком не раз згадуватиме Ніжин у своїх повістях «Музикант», «Близнята» – білу хатинку із садком і квітником напроти кладовища греків, кондитерську «Не минай», річку Остер. Також згадки про місто є в передмові до нездійсненого видання «Кобзаря» 1847 року та в листі до троюрідного брата Варфоломія Шевченка в 1860 році.

Своє палке кохання Шевченко зустрів теж на Ніжинщині – у селі Липів Ріг. Переповідають, що під дубом, який, до речі, дивом зберігся до наших днів, у далекому 1846 році любив відпочивати Тарас Григорович, коли гостював у липіврізькому маєтку Макарових. Поет мріяв:

*Поставлю хату і кімнату,
Садок-райочок насаджу.
Посиджу я і походжу
В своїй маленькій благодаті.*

А можливо, і не сам Шевченко там відпочивав, а з коханою Ликерією Полусмак... Хтозна... Старезний дуб знає, але не розкаже, за стільки років свого існування він навчився берегти таємниці...

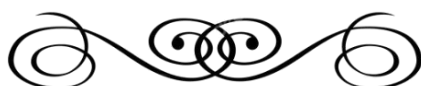
Є в історії кожного народу імена, які становлять його славу, велич та національну гордість. Саме таким і є для України ім'я безсмертного Кобзаря.

Молоде покоління ніжинців читає твори Шевченка й пам'ятає його настанови:

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во врем'я люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Ми бережемо у своїй пам'яті славну сторінку історії рідного міста – відвідини геніальним сином України. І добре пам'ятаємо слова, викарбувані на пам'ятнику Шевченкові:

*Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

Спіщина Ангеліна

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 051 «Економіка»

ВСП Кам'янець-Подільський фаховий

коледж Навчально-реабілітаційного

закладу вищої освіти «Кам'янець-

Подільський державний інститут»

Керівник: Боровисюк Т.В.

викладач української літератури вищої

категорії, викладач-методист

МІЙ ШЕВЧЕНКО: ЗУСТРІЧ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ

як передмова

Це есе як згусток розтерзаних емоцій...

На меморіальних стелах на Алеях Слави – усміхнені, красиві, мужні обличчя. У кожній клітині мого тіла – нестерпно пекучий біль. «Хвала вам, лицарі святій»!

...десь наді мною, високо у небі, лелека сильними крильми розтинає поранене українське лютневе небо...

...тут сотні розітнутих українських сердець...

Тарас – як мільйони нездійснених мрій, що чекали свого крилатого часу, як сила-силенна неказаних слів, зізнань, молитов, компліментів, жартів, як сотні незавершених справ загиблих Героїв України.

Тарас – як соборна енергія борців за волю і незалежність України всіх епох: відвага, незламний дух, віра у свободу та готовність віддати за неї найдорожче. Сміливість, стійкість Героїв минулих століть живлять-наповнюють серця тих, хто тримає фронт російсько-української війни.

...тріпочуть на вітрі прапори: обсипають жовтоблакиттю...

...свята людська шана й пекуча скорбота...

Та недосвіт перед світом

В садочок укрався.

Потоптав веселі квіти,

І в 25-му році ХХІ століття, як і тисячу років тому, на українську землю, сьогодні пошрамовану війною, напоєну горем-полином, прийде незламна весна (...нехай звуки сирен і вибухів не розтrophать тишу березневого світанку... ДОСИТЬ убитих та обпечений надій!).

«І барвінком, і рutoю, / І рястом квітчає / Весна землю, мов дівчину / В зеленому гаю» – «Тихесенько вітер віє, / Стени, лани мріють, / Між ярами над степами / Верби зеленіють» – «Сім'я вечерея коло хати»: ідилія української весни. Ідилія, що одинадцять років виривається з моторошних та грізних обіймів війни. На околиці сірого безлюдного Бахмату (і Северодонецька, і Рубіжного, і Щастя, і Кремінної) стоїть самотня скалічена вишня: вона сумує за рясним духмяно-терпким цвітом і хрущами, і піснями дівчат.

«Мій краю прекрасний, розкішний, багатий! / Хто тебе не мучив?».

○○○○○

Хто мучить мій край сьогодні? Хто роздирає-нищить Україну тепер? Потворні й бридкі, нерозумні та короткозорі, ті, які не здатні вмістити у своєму «примітивному організмі» Велике людяне серце, а лишень мізерну душу, які ненавидять мир, світло, науково-технічний прогрес через телеекрани, кидаються атомними бомбами, з оскалом несамовито радіють руйнуванням, смертям, потішаються війною, катуваннями. Вони терзають Україну нині: між «москаль», «лютій злодій» і «русня», «ерефія», «орки» довгих 170 років: проте, семантика незмінна – «чужі люде, / Роблять лихо з вами».

У повній тиші вони стояли поруч. Два покоління – одна сила. Могутня, натхнена, непохитна.

Один ще зовсім молодий, років тридцяти, на обличчі – легка щетина (чи то часу бракує на гоління, чи то хоче здаватися старшим або ж, як жартує, відрощує вуса, розкішні, як у Шевченка), обличчя – обвітрене, погляд – пильний, жорсткий, спокійний, але стомлений (тут водоверть емоцій) (часто прикриває очі рукою: нехай ніхто не побачить в них те, що бачив він упродовж останніх 24-х місяців), на пальці правої руці, зашкарублій та шерехатій, обручки немає. Звичним рухом хотів поправити свій АКС 74, важку зброю штурмовиків. (Молодша сестра й досі не заблокувала його сторінку в Instagram (не вистачає сили духу): там, на світлинах, не суворий чоловік, а веселий, безтурботний хлопець, власне, хлопчисько; усмішка така, що тепло відчуваєш скрізь сенсорний екран; волосся завжди трохи розпатлане («Мамо, це хайпово!»), у блозі дописи

на кшталт «Роби те, що любиш!», «Кожен новий день – шанс стати кращою версією себе!»). Чи думав він коли-небудь, що тим «шансом» буде війна?

Інший – років до п'ятдесяти, кремезний, середнього зросту, великі сірі очі, довгі великі вуса, спущені донизу. В його житті ще не було Instagram, лишень декілька фото (за свідченнями сучасників, а особливо на фото у високій баранячій шапці, в довгій темно-сірій чумарці зі смушевим коміром (хіба не хайпово?) він «утілював «правдивий тип українця»). На пальці невеликій поріз: мабуть, дістав, коли гравіював на міді.

У повній тиші стояли вони поруч. Одна сила – і один шлях. Звитяжний, героїчний, вогнистий.

– Пахне березневою провесною... Скоро додому повернуться бузьки. Не пасуватиме їм невільне небо: не таке барвінкове й не таке високе. Бракуватиме їхнім сильним крилам простору в уярмленому небокраї. Ми з побратимами, як ті бузьки...

У великих сірих очах перепрожите розуміння: *«Бо де нема святої волі, / Не буде там добра ніколи»*. Так, не літати в неволі, сину.

– Тарасом мене звати. З легкої руки Саньки Цвяха мій позивний – «Дуб». Школярем на уроках географії думав: о-го-го, яка та наша Україна велика й багата. Але коли прийшов ворог – ураз стала тендітною і вразливою. На фронтних позиціях із березня 22-го. Ворога ненавиджу люто. Бо розтрошив, зламав, скалічив: українську землю, українську душу. Відняв життя в Саньки Цвяха... Не поневолити їм нашу свободу!

У сірих очах – грім і блискавиці, у погляді – пророче: *«Слава не поляже; / Не поляже, а розкаже, / Що діялось в світі, / Чия правда, чия кривда / І чий ми діти»*. У серці твоєму палає відвага та дух твій – незламний, як сама земля, яку борониш, Тарасе!

– Сумую за дідовим садом. Як там навесні витьохкує соловей! Уже пізно восени під час артобстрілу знайшов біля розбитої хати в Красногорівці, у прілому осінньому листі, жолудя. Мені здалося, що він боїться, бо так і не скинув свого «кашкета». Відрядив його до карману під бронік (нехай гріється малий лупоокий страшко!). Повернуся, обов'язково висаджу в дідовому садку.

Сірі очі на мить посвітліли: *«Будем жить, людей любить, / Святого Господа хвалить»*. Зберіг ти, сину, людяність, у найтемніші часи й у найжорстокіших битвах.

– Думав, повернусь, одружимося... Кохаю до безтями... Поруч із нею завжди пахне травнево-піоновим дощем і щастям...

Кремезне тіло враз наповнилося болем-прокляттям: *«Встань же, Боже, допоможи нам. / Встать на ката знову»!*

І тепер у повній тиші вони стояли поруч. Один шлях – два Тараси.

Один зустрів останню ранкову березневу провесінь у ненависному Петербурзі, у кімнаті-майстерні в будинку Академії мистецтв, тужачи за рідним краєм та щасливою долею (*«тільки хату, одну хатиночку в гаю»*), другий – у бою під Гуляйполем, сумуючи за дідовим садом та коханою (у Signal-повідомленнях ніжно називав її Хмаринкою, бо надто закохана у блакитногриві хмари).

Кожен по-своєму боронив рідну землю: хто огненним пером і палким, гострим словом, хто важким АКС 74 й далекозорим RAM II UAV. Однаково сильно любили Батьківщину: *«Я так її, я так люблю / Мою Україну»*, однаково натхненно та гідно стояли на сторожі добра й світла: *«у нас нема зерна неправди за собою»*.

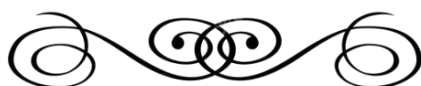
Два Тараси – два Витязі української землі. Зустрілися там, у Небесному війську... Вільний і гордий син гордого й вільного батька.

○○○○○

І в 25-му році ХХІ століття, як і тисячу років тому, на українську землю, сьогодні пошрамовану війною, напоєну горем-полином, прийде незламна весна.

Березнева провесінь заголубить руїни-рани, але вони ще довго кровоточитимуть. Хрущ уперто долатиме важкий шлях до скаліченої вишні. Зацвітуть сади, яблунево-черешневі, мирно-переможні! *«... вся країна, / Повита красою, / Зеленіє, вмивається / Дрібною росою»*.

І лупоокий жолудь ТАРАСА проросте й міцно вчепиться міцним корінням за вільну українську землю! ПЕРЕМОЗІ БУТИ! БО ТАРАСОВІ МИ ДІТИ!

Стецюк Катерина

здобувачка освіти б класу

Івано-Франківський приватний заклад

ліцей «Український ліцей Монтессорі»

Керівник: Стецюк Т.М.

учитель української мови

та літератури, вища категорія,

старший учитель

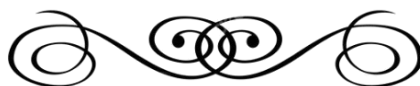
РАДА ПОЗНАЙОМИТИСЬ, ТАРАСЕ

Привіт! Насправді я захоплююсь твоїми талантами. Думаю, якби ти жив у сучасному світі, то, мабуть, був би популярним у соціальних мережах. Я неодноразово бачила твої картини: вони варті того, щоб їх помітив увесь світ. Ти цілком міг би вести творчий контент. Я підписана на одну художницю в тіктоці, у якої вже є 2 000 000 підписників. Переконана, що якщо б ти класно знімав, то мав би й більше.

До речі, я ніяк не зрозумію, чому всі уявляють тебе в тій шапці й кожусі? Ти ж слідкував за модою, чи не так? У моєму світі я тебе бачу приблизно в такому одязі: джинси баггі, кросівки «Nike», біла футболка й кофта-зипка. А ще ти б міг добре підзаробити, пишучи тексти для пісень. Твої вірші зараз дуже популярні, чимало з них покладено на музику. Я вмю писати хіба що верлібри – це такі вірші, в яких немає рими. Між іншим, я також малюю. Тарасе, якби я зустрілася з тобою, ти навчив би мене малювати ще краще? Шкода, що в мене немає того таланту, що й у тебе, але це не означає, що я погано малюю. Я навіть маю свій контент. Людям подобаються мої роботи, тому я задоволена. А ти коли-небудь танцював? Особисто я ходжу на танці, також займаюсь музикою.

Є одне питання: чула, що одного разу тобі заборонили малювати та писати, то як ти тоді почувався? Думаю людині, яка живе й дихає поезією та малюванням, важко було. Я не знаю, що це за відчуття, тому роблю це по-своєму. У мене немає більше питань до тебе, та й про свої захоплення я теж розповіла. Шкода, звісно, що не отримаю відповідей, проте гарно почувуюсь, бо написала про це.

Рада познайомитись, Тарасе.

Стрихар Катерина

здобувачка освіти 6 класу

КЗ ЗСО «Гімназія №21

Хмельницької міської ради»

Керівник: Смалюк Р.А.

вчитель української мови

та літератури

КОБЗАРЕВЕ СЛОВО ВІЧНЕ

Укотре подумки мандрую шляхами Великого Тараса... Де спалені шляхи ведуть у пільму, крізь бур'яни та сухі трави йшло хлоп'я у далекий світ. Бо все йому було цікаво. Хотів дізнатися, де сонечко сідає, а чи й справді є оті «залізні стовпи». Бо ж чумаки різне розповідали, і так кортіло все побачити своїми очима. Не боявся ні вітру, ні бурі. Не лякали дощі. Бо після них сходило сонечко й так любо сіяло. І довкола все ставало таким прекрасним. При долині хилилася калинонька, що з недавно нареченої стала червонощокою молодницею. Погляд ловив і вербицю, що опустила віти до води, сумуючи й тихо зітхаючи. Чому? Бо *«кругом неправда і неволя»*. І журавлі невесело курличуть у небі, відлітаючи ключами, на крилах теж цей смуток несуть.

З журливими журавлями летіла й Тарасова «думка». Це була «дума» про волю, про народ, який здолає всі біди та заживе *«на оновленій землі»*. І ця думамрія ставала все крилатішою. Міцності їй надавали слова-сподівання, слова-заклики, слова-заповіти. Непросто ці слова творилися, бо були заборони, нагляди, арешти... Проте серце линуло до рідної України, у її вишневі садки із солов'їними піснями, зорями-порадницями. А потім на папері закрученими літерами лягали рядки.

І ці слова були такі влучні, такі щирі, такі пророчі, що їх підхопило не одне покоління й передало, немов цінні скарби, наступним. Бо ці слова нагадують, чийх батьків ми діти, що свободу виборюють лише найсміливіші. А вільні духом, думкою не стануть рабами, не кинуть рідну неньку Україну на поталу ворогам.

День за днем рядки Пророка не залишають наш український рід. Серед світу радості й смутку, битв і неволі стоїть «Кобзар», а поруч із ним – мій Шевченко.

Стукашева Вероніка

здобувачка освіти 6 класу

Запорізька гімназія №80

Запорізької міської ради

Керівник: Карпачова Н.Я.

учитель української мови

та літератури, вища категорія,

учитель-методист

ЦЕ НЕ ПРОСТО СЛОВА

Зима. Холодно, сирі й сирі... Ми з мамою й бабусею – біженці. Сидимо на вокзалі в маленькому німецькому містечку. Поряд – безліч сумних облич. Це українці, які змушені рятувати себе й діток від жахів війни, від рашистської навали.

Мама тримає в руці купюру, на якій зображено Кобзаря. З розпачем цитує: «*Кохайтеся, чорнобриві, / Та не з москалями, / Бо москалі – чужі люди, / Роблять лихо з вами*». Я задумуюся: для мами Тарас Григорович звучить, як засторога, а ким він є для мене?

Мій Шевченко – це не просто обличчя на грошовій купюрі. Це джерело натхнення, розуму, освіченості:

*Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

Мій Шевченко – це українська природа, тепло рідної домівки, яку ми змушені покинути у прифронтовому Запоріжжі. Завдяки його поезії я навчилася бачити красу простих речей:

*Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть...*

Мій Шевченко – це символ боротьби за свою незалежність, за справедливість. Поневіряючись все життя по світу, він не зрадив своїм ідеалам. Не зрадімо й ми, адже віримо в ЗСУ і наш народ:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!*

За вас правда, за вас слава

І воля святая!

Мій Шевченко – це символ незламності, надії, віри в те, що в будь-які часи треба залишатися відданим своєму народові, берегти традиції предків:

Наша дума, наша пісня

не вмере, не загине...

От де, люде, наша слава,

слава України!

Мій Шевченко – це геній минулого й наставник сьогодення, який вірить, що недовго окупанти будуть глумитися над українцями, адже в нас живе безсмертний дух предків:

Смійся, лютий враже!

Та не дуже, бо все гине –

Слава не поляже;

Не поляже, а розкаже,

Що діялось в світі,

Чия правда, чия кривда

І чиї ми діти.

Мій Шевченко – це ще й відповідальність за події сьогодення і майбутнє України. Ми зобов'язані донести світові правду про наш народ, нашу історію:

В своїй хаті своя й правда,

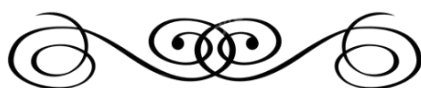
І сила, і воля.

Мій Шевченко – це мрія про повернення додому, де навіть стіни допомагають. Ми ще на чужині, але обов'язково прийде час, коли настане справедливий мир і всі біженці, повернувшись у рідні українські домівки, зможуть радісно процитувати:

Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть...

Мій Шевченко – це не просто слова: це дія, відповідальність, рух уперед, адже голос Кобзаря звучить у свідомості кожного українця, який прагне кращої долі для Вітчизни!

Трейсман Кіра

здобувачка освіти 7 класу

Одеська гімназія №48

Одеської міської ради

Керівник: Шереперова Н.А.

учителька української мови

та літератури, зарубіжної літератури

вищої категорії, старший учитель

ШЕВЧЕНКО І ОДЕСА: ЗУСТРІЧ ДВОХ СВІТІВ

Нічний парк імені Тараса Шевченка дихає особливою тишею, він оповитий густим, молочним туманом. Імла пливе між старими деревами, ніби приховує від моїх очей сьогоднішнього дня. Ліхтарі, мов самотні вартові, кидають м'яке світло на старі акації. Їхні гілки тягнуться до неба, немов намагаються доторкнутися до зірок, які так щиро описував Шевченко у своїх віршах.

У центрі цієї спокійної симфонії, в туманній тиші, видніється постать у темному пальті. Біля пам'ятника, де камінь зберігає ім'я, що пережило імперії й війни, стоїть Тарас Григорович Шевченко. Навколо нього – лавки, на яких викарбувані його власні рядки. Вони, як відгомін часу, лунають у його свідомості:

«Борітеся – поборете!»

«Свою Україну любіть...»

«Як умру, то поховайте мене на могилі...»

Його темні допитливі очі вдивляються в неонові відблиски, а пальці несвідомо перебирають краї зношеного записника, де слова – як вогонь, що ніколи не згасне. Він розгортає його, і чорнильні рядки починають змінюватися. Йому пишуть листи знову. Цього разу вони мають особливу вагу, бо Одеса – місто, де він ніколи не був, але залишив частину себе назавжди.

Лист із минулого: Одеса, 1847.

«Тарасе Григоровичу, Вас вітає південна Пальміра! Ви ж знаєте, що тут можна дихати вільніше, ніж у Петербурзі чи Києві. Тут порт, тут море, тут кораблі, що несуть світлом мрії. Але, на жаль, не всі мрії здійсненні... Ваша свобода – під загрозою, ваші слова – під цензурою. Але Одеса пам'ятатиме вас і колись поверне».

Шевченко замружує очі, вдихаючи сире повітря, пронизане сіллю моря, схованого за туманом. Він згадує ті дні: коротка свобода, присмак небезпеки на губах, бажання боротися. Одеса тоді була порталом у світ, якого він так прагнув, але залишалася фортецею не лише з каменю – фортецею імперських кордонів.

«Вільніше? Ні, то була лише ілюзія. Справжня свобода – не в тому, де стоїш, а в тому, що носиш у серці».

Лист із майбутнього: Одеса, 2025.

«Тарасе, ти б здивувався. Тепер тут свобода слова, хоча вона, як завжди, коштує дорого. Українська мова звучить у центрі Одеси, хоча є ще ті, хто стиха намагаються її заглушити. Але знаєш що? Вона проростає, як трава крізь асфальт. Як твої вірші у наших серцях».

Шевченко обережно сідає на одну з лавок, відчуваючи під долонями тепло літер своїх же слів. «Як же дивно – чути про свободу й боротьбу одночасно».

Він подумки обіймає місто, де українська мова звучить відкрито, але потребує захисту.

«Слова – як насіння. Їх можна кидати в будь-який ґрунт, але зійдуть вони тільки там, де є воля. Я радію за вас, але й тривожуся: свобода без пильності – як корабель без компаса».

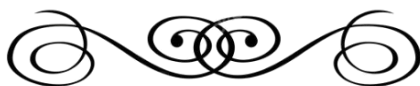
Лист третій: від українця, що продовжує боротися.

«Тарасе, війна не скінчилася. Змінюються обличчя, дати, мови – але боротьба триває. Ми все ще захищаємо свою землю, слово, пам'ять. І знаєш, що тримає нас? Твої слова. Вони, мов оберіг, ведуть нас крізь темряву. Ти не просто пророк – ти наш побратим у кожній битві».

Кобзар підводиться, стискаючи кулаки. Він знав, що боротьба буде довгою. Але й знав інше: українці не зламаються.

«Я не хотів бути пророком. Я просто писав про те, що боліло. Але якщо моє слово стало мечем для тих, хто бореться – нехай так і буде. Значить, я живу».

Тарас Григорович озирається ще раз. Парк більше не здається йому чужим. Це – частина його історії, як і він – частина історії Одеси. Він згортає свій записник, підіймає голову й дивиться на місто, що продовжує жити. Він повернеться у свою епоху – але залишиться тут: у віршах, у поглядах, у серцях. Бо поки звучить його слово – доти живе Україна.

Тучинська Яна

здобувачка освіти 10 класу

КЗ «Рішельєвський науковий ліцей»,

м. Одеса

Керівник: Бурлака О.О.

учитель української мови

та літератури вищої категорії,

учитель-методист

ЖИВА КНИГА – ЖИВА ДУША

У нашій родині завжди з повагою ставились до книг. До тих самих паперових книг, сторінки яких зберігають тепло людських рук, що їх гортали. Якщо тато і сварив мене коли-небудь, то лише за те, що загинала сторінки чи робила олівцем записи на берегах. Читала я багато протягом життя та ще з дитинства зрозуміла, що кожна книга – це не просто слова на папері, а ключ до розуміння нашого минулого, сучасного й майбутнього. Але все ж таки є одна книга... Точніше, її автор. Людина, яка для мене завжди була більше, ніж просто літературна чи історична постать. Це Тарас Григорович Шевченко.

Пам'ятаю, як моя мати, шкільна бібліотекарка, принесла додому старі книги про Шевченка, обкладинки яких вже втратили свій первинний блиск. Це були важкі томи – мовчазні свідки поколінь, що читали їх до мене. Коли розгорнула перший, мене вразило, що більшість сторінок було пошкоджено: на ілюстраціях – дитячі каракулі, плями, палітурки ледь трималися. Взявши до рук наступну книгу, я побачила портрет митця, зіпсований нерівними рисами ручки. Мене охопила суміш болю й сорому. Ці недбалі малюнки виявилися проявом не стільки байдужості, скільки нездатності усвідомити, що Шевченко «менш за все кобзар Тарас», що він – «той, ким зайнялось і запалало».

Після обурення прийшло інше – бажання попросити вибачення за вчених невігласів (хай і зовсім не відомих мені). Я почала лагодити сторінки, стирати каракулі, вирівнювати обкладинки. Кожен рух був ніби маленьким актом пошани до Шевченка. Поринувши в роботу, відчувала, що рядки його поезій, його акварелі та гравюри говорять про нескінченну любов до України.

Лікуючи книги, перечитувала вже знайомі твори, відкривала для себе нові. І предстала переді мною... самотня душа. Не пророка нації, а чоловіка, що

прагнув особистого щастя. Адже так хотілось *«поховать лихе дебеле / В хатині тихій і веселій»*. Мені здається, що немолодий вже поет навіть трохи заздрих тим, кому вдалося *«рости укупочці, зрости <...> побратись і тихо, весело прийти, душею-серцем неповинним, аж до самої домовини»*. Ця душа не кричала про свій біль, а спостерігала за щасливими долями інших, ніби стоячи за прозорою завісою. Вона мовчки молила про щастя зростати поруч, розділяти радість і сум з тою, яка зрозуміє й підтримає; благала про те, щоб не загубитися серед людей. Але доля вела поета іншою дорогою, і від думок про тепло домашнього вогнища лишалися тільки тіні спогадів, мрії перетворювалися на мариво.

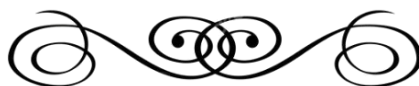
Я працювала, а в думках: *«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине»*. Так, шановний Тарасе Григоровичу, Ви праві: наші традиції, наша культура, наша мова живуть, поки ми самі готові їх плекати. Відновлюючи книги, я замислилася над тим, як легко втратити щось важливе через недбалість і байдужість. І це стосується не лише книг, це стосується майбутнього нашої України.

Коли роботу було завершено, «нові друзі» предстали переді мною ніби в іншому світлі. Хай це звучить занадто самовпевнено, але я повернула до життя не тільки книги – я зберегла для інших можливість відчуття цей зв'язок між *«мертвими і живими і ненародженими в Україні і не в Україні»* нашими людьми. Адже кожна сторінка, кожен твір розкривали ідеї Шевченка, говорили про прагнення не тільки передати нам відчуття гордості за свою землю, а й нагадати: *«що ми, чий сини, яких батьків»*. Рядки Шевченкових поезій ставали містком між минулим, сучасним і майбутнім.

Для когось Шевченко – це поет; для когось – художник; для більшості сьогодні, в наш трагічний час, Тарас Григорович – це насамперед натхненник боротьби за українську незалежність; громадянин, патріот, що вчив бачити правду та любити своє, *«бо нема на світі України, немає другого Дніпра»*.

Хто ж Шевченко для мене? Не лише символ боротьби за свободу й гідність (саме таким його найчастіше представляють у школі). Я побачила... людину, яка мала в собі не лише силу й полум'я життєлюбства, а... й тінь самотності, що огортала душу в години роздумів.

Для мене Шевченко – це жива душа, що бачила світ у всій його жорстокості й красі водночас; несла в серці й жагу боротьби, і біль вигнання, і теплий спогад про садок вишневий коло хати.

Устінов Владислав

здобувач освіти IV курсу спеціальності

133 Галузеве машинобудування

Таврійський державний

агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

Керівник: Землянська А.В.

к.філол.н., доцент кафедри

суспільно-гуманітарних наук

«НЕЗРУЧНА» ЛЮДИНА

У всі часи, у всіх спільнотах існували так звані «незручні» люди – ті, які говорять правду в обличчя, які ставлять провокативні запитання, шукаючи істину, які живуть за своїми принципами та ідеалами честі й справедливості, закриваючи очі на загальноприйняті устої. Ці постаті виринають і в реальності, і в художньому просторі: хлопчик, який вигукнув «Король голий!» в однойменній казці, і поет Гренгуар із «Собору Паризької Богоматері», письменник Даніель Дефо, прив'язаний за свої викривальні твори до Ганебного стовпа, та філософ Вольтер, ім'я якого дало назву свободі мислення («вольтер'янство»), та багато інших прикладів, про які нам розповідали на уроках зарубіжної літератури, на заняттях у Малій академії наук.

Безумовно, Україна має цілу когорту таких «незручних» особистостей, серед яких найяскравішим прикладом є постать Тараса Шевченка. Він не погодився бути просто бідним, «затурканим», неосвіченим кріпосним, а звільнившись – не заспокоївся на досягнутому й далі виступав у своїх віршах проти неволі й деспотії царизму. Його, такого «незручного» владі, відправили на заслання – і там його голос не стихав, закарбовуючись у віршах, через гори й степи долинаючи до України. Не випадково, визначаючи місце Тараса Шевченка в історії української культури, поет Євген Маланюк зауважує:

*Не поет – бо це ж до болю мало,
Не трибун – бо це лиш рупор мас,
І вже менш за все – «Кобзар Тарас»
Він, ким зайняло і запалало.*

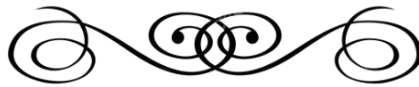
Так, він збурих, запалив вогнем боротьби, творчим неспокоєм, пошуками добра і справедливості для любої України та рідних українців, для всіх слов'янських народів. Далі вже прийшли й інші «незручні», про яких з часом так само заговорив увесь світ: Леся Українка, яка поламала всі можливі стереотипи щодо ролі жінки в суспільстві; Іван Франко, завдяки якому людина у вишиванці почала асоціюватись із Європою; Микола Хвильовий, якому закидали: «...сам хвилюється і нас усіх хвилює...» (В. Коряк) та ціла плеяда Розстріляного відродження, і далі – репресованих за часів радянської влади, шістдесятники та інші. Вплив таких «незручних» владі й конформістському соціуму особистостей, як Тарас Шевченко, має ефект маятника: він розхитав суспільну думку – і українці «ухопили», «побачили» суть його ідей. Продовжуючи їхній розвиток або всупереч традиційності його мислення, наступники змінювали політичні режими, реформували культуру, сприяли виходу України на світовий рівень.

У ХХІ столітті естафету перейняли пересічні громадяни, студентська молодь – саме ті юнаки й дівчата, що вийшли на майдан, вершили Революцію Гідності, які пішли добровольцями на фронт у 2014 році або вже зараз боронять Україну від окупантів, які волонтерять, беруть активну участь у громадському житті, слідкуючи за дотримання законів та забезпеченням прав людини й громадянина, виходять на акції протесту та розвивають науку. Ця молодь на сьогодні винайшла багато способів популяризувати ідеї Кобзаря: плакати, мурали, принти на одязі й аксесуарах, літературні ігри тощо – будь-що, що ідентифікує твою приналежність і виражає життєву позицію боротьби. Для кожної окремо взятої ситуації у творчості митця можна знайти цитату-пораду, цитату-натхнення, цитату-заклик. Його доробок вивчають в курсі літератури та на заняттях з філософії, у мистецтвознавстві та на уроках історії. А все тому, що питання, поставлені колись цією «незручною» людиною, і досі не втратили актуальності, весь цей час впливаючи на розвиток і самостановлення українського суспільства.

Особисто я довгий час був людиною, досить невпевненою в собі та готовою йти на компроміси. Але роки повномасштабного вторгнення, ті життєво важливі вибори, перед яким ми постаємо повсякчас: щодо виїзду з окупації, ставлення до подій в Україні та світі, налагодження свого побуту і збереження людських стосунків у різних ситуаціях зробили мене більш категоричним у своїх рішеннях, а також нетерпимим до будь-якої несправедливості, неправди, подвійності або

«безбарвності» людської натури. Тепер я точно знаю – «незручні» люди є рушіями прогресу і флагманами для оточення.

Тож правду говорять, що ДНК українців має ген Шевченка. Ми всі тепер – покоління «незручних» людей, які попри все протистоять будь-яким негодам. І ми вистоїмо, виборемо свою незалежність, відбудуємо свою країну. І заживемо «в сім'ї вольній, новій», керуючи уже іншими принципами і сповідуючи ідеали нашого Кобзаря. Адже там, де попереду – не одноосібні інтереси, а засади добра і справедливості для всіх, там правда і стабільність, розвиток і надія на щасливе майбутнє!

Фоменко Владислава

здобувачка освіти 10 класу

Мошоринський ліцей

Суботцівської сільської ради

Кропивницького району

Кіровоградської області

Керівник: Головата А.І.

учитель української мови

та літератури вищої категорії,

старший вчитель

МОЇ МРІЇ І КОБЗАР (ІЗ ЩОДЕННИКА ПІДЛІТКА)

06:00

Ранок

Сьогодні, коли я прокинулася, перше, що побачила – сніг. Все село зтягнуте в сніжну ковдру, наче біле полотно, на якому можна малювати. Погода холодна, але спокійна. І я подумала, що б Тарас Шевченко написав про цей день? Уявляю, як би він замість новин, які я слухаю зранку, писав про засніжені поля, про рідну землю, що так само, як і я, чекає на зміни. І точно б сказав щось про вільну Україну. Може, він нас чує? Бо мені інколи здається, що Тарас – поруч.

06:30

Вигулюю собаку

Коли я виводила собаку на прогулянку, знову згадала його. Він казав: «*Борітеся – поборете!*». Я задумалася. Що це означає для мене? У школі багато усього, так багато завдань, тестів, але так хочеться чогось більшого. І ось я йду і думаю про свої мрії – чому не борюся за них? Може, потрібно більше вірити в себе, як він вірив у народ?

10:40

Школа

На уроці літератури ми вивчали Шевченка. Вчителька розповідала про його життя, про заслання, про все, що він пережив заради своєї землі. Вона сказала, що Тарас був одним із перших, хто голосно заявив про те, що народ заслуговує на свободу. І я замислилась: «А що для мене свобода?». Я жодного разу не замислювалась про те, що в Україні ми маємо право висловлювати свою

думку, але чи завжди ми це робимо правильно? Шевченко ціною власного життя показав, що боротьба за свободу – це не просто слова, а конкретні вчинки. І чим більше думаю про це, тим більше відчуваю, що й у моєму житті важливе кожне слово, яке я промовляю.

11:20

Перерва

Ми з подругами говорили про Шевченка. І раптом одна з них сказала: «Та хто з нас буде таким, як він? Ми ж не поети і не художники!». Я усвідомила, що вона не зовсім розуміє, чому Шевченко такий важливий. Я спробувала пояснити їй, що він не просто поет, а символ того, як можна боротися за свою країну, за свою ідентичність, навіть коли всі проти тебе. Я заперечила їй: «Ми не повинні бути поетами, щоб змінювати світ. Але маленькими вчинками можемо зробити щось важливе для своєї країни». І хоч вони сміялися, я знала, що мої слова мали сенс. І ми, сучасні підлітки, також можемо бути частиною великої боротьби.

15:30

Вдома

Сьогодні після школи я знову взяла в руки «Кобзаря». Перечитувала вже знайомі рядки. Цього разу все було інакше. Я чітко чула голос Шевченка про Україну, про її гірку долю, про людей, які страждали заради своєї свободи. По моїх щоках текли сльози. І я зрозуміла, що в найбільших стражданнях зароджується сила, яка може змінити все. Тепер думаю: «Чи вистачить у мене сили бути такою, як він? Як не зламатися, не зупинятися і йти до своєї мети?».

19:10

Вечір

Цілий день я думала про свободу і боротьбу. Шевченко завжди вірив, що народ не повинен терпіти. Він вірив у нас, у нашу силу. Але чи я вірю? Чи я достатньо смілива, щоб боротися за те, у що вірю? Я думала про це, гуляючи вечірнім селом. Навколо сновигали люди, всі займалися своїми справами, і я раптом подумала, що, можливо, я не одна. Ми всі боремося, кожен по-своєму. І я хочу бути серед тих, хто не забуває, що свобода – це не просто слово, це – боротьба, яку треба вести кожен день.

21:40

Перед сном

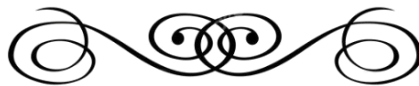
Я знову згадала, як Шевченко писав про наш народ. Як він вірив, що ми зможемо піднятися. Може, це і є справжня сила – вміти підніматися після

кожного падіння? Кожен, хто продовжує боротися, – це частина тієї великої сили. І я хочу бути такою, хоч іноді здається, що мій голос занадто тихий, а мрії занадто великі. Але я знаю, що якщо ми всі будемо боротися, ми можемо змінити цей світ.

23:00

Ніч

Сьогодні я зрозуміла одну річ: я хочу бути людиною, яка не просто мріє, а змінює себе і навколишній світ. Вчора думала, що це нездійсненно, а сьогодні в мене з'явилась віра, що я здатна на все. Можливо, я не буду великою поетесою чи художницею, але точно можу стати частиною цієї зміни, цієї боротьби. А Шевченко завжди буде поруч: у вітрові, що гуляє степами України, у землі, що пам'ятає його сліди, у мені, поки я читаю, вірю і не здаюся.

Ціздан Дана

здобувачка освіти III курсу

спеціальності «Кухар; кондитер»

*ДПТНЗ «Луцьке вище професійне
училище», Волинська обл.*

Керівник: Пальчук Л.В.

викладач української мови

та літератури

ВІЧНИЙ ГЕНІЙ НЕТЛІННОЇ СЛАВИ

Минають роки, пливуть у вічність століття. Хтось опиняється за межами людської пам'яті, хтось залишає певний слід, але є величні постаті, які закарбували свої діяння у міцний фундамент культури, сили людського духу, у нетлінну книгу відваги, мужності, боротьби й творчості. Серед таких геніїв, чис ім'я ніколи не згасне на постаменті людської слави, – Тарас Шевченко. Титан слова, духу, непохитності, натхненник для багатьох поколінь письменників, сподвижник у боротьбі за волю і незалежність.

Сьогодні саме до тебе, Тарасе, звернений мій погляд. Я захоплююсь твоєю сміливістю, відвертістю, щирістю. Я, як і ти, до болю люблю «мою Україну убогу, / Що проклену святого Бога, / За неї душу погублю!». Бачиш, батьку, що робиться в нашому прекрасному краю, у нашій любій Україні? Не на те ти сподівався, не таку хотів бачити рідну землю – розбиту, зруйновану, понівечену. Але, Тарасе, повір – вона сильна, незалежна, незламна. Вона, як і ти, ненавидить москаля, до останнього буде боронити свої кордони, захищатиме кожну домівку. Як не вдалося ворогові знищити, викорінити твоє слово, так і не вдасться принизити, поставити на коліна й знищити тих українців, які жили й жились твоїм духом, твоїм словом, твоїм заповітом.

Знаєш, Тарасе, я не раз уявляла тебе в нашій сучасній Україні. Яким би ти був? У модному костюмі з вишуканою краваткою? А можливо, у патріотичній вишиванці в червоно-чорний, а то й барвистий орнамент? Я думаю, що сьогодні ти б стояв у військовій формі, в бронежилеті, з автоматом в руках. Ти був би на передовій. Твій голос, як грім, лунав би з окопів, вселяв би силу духу в наших воїнів, лякав би ворогів, не воріженьків (вони такого звернення не заслужили). Ти достукався б до кожного, надихнув би на боротьбу.

Хоча ти вже очолюєш батальйон... але небесний. Твоє слово лунає скрізь: на майдані, в окопі, в обстріляному будинку, твоє слово по-новому зазвучало у звільненій Балаклії:

*Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Твої пророцтва відкривають нам, справжнім українцям, шлях до свободи, до перемоги. Скільки років минуло, а ворог тебе боїться. Спалює твої книги, намагається стерти пам'ять про тебе, стріляє тобі в голову. Вони думали, що зловили тебе в Бородянці, що розквитались з тобою так, як зробили це з багатьма справжніми українцям? Але ні. Ти вистояв, ти дивишся глибоким, зажуреним поглядом на зруйновані будинки, але ти не здався, куля не змусила тебе впасти з п'єдесталу. Ти гордий, безсмертний, не дав клятому москалеві знищити себе.

Пригадую твої рядки, де ти журишся за долю нещасної і зганьбленої покритки Катерини, проливаєш сльози, коли бачиш, як розпинають вдову за подушне, пекучим болем пронизує твоє серце така картина:

*А онде під тином
Опухла дитина – голоднеє мре,
А мати пшеницю на панцині жне.*

І сьогодні, Кобзарю, ти не лишився би байдужим. Ти б переймався долею кожної матері, кожної дитини, яка ховається від куль у підвалах; кожної родини, яка змушена назавжди попрощатись зі своєю домівкою; кожної матері й дружини, які відправляють синів і чоловіків на війну. Тобі було би боляче, Тарасе. Але ти знайшов би слова втіхи до всіх понівечених душ, слова прокляття до тих, хто калічить ці душі й тіла, слова-заклики до бою, до всіх, хто боронить нашу державу.

Дякую тобі, Тарасе, за твою творчість, за те, що ти не даєш забути нам нашу історію, ти надихаєш на подвиги, своїм словом будиш глухих і зцілюєш німих, тих, хто десь на шляху оступився, втратив віру, розгубив свою ідентичність, змирився з роллю раба. Тільки ті українці, які черпають наснагу з твого пророчого джерела, здатні викоринити в невігласів дух покори, відродити віру, мужність, незламність, прагнення бути господарями на своїй землі:

*Встане Україна
І розвіє тьму неволі,*

*Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..*

Знаєш, Кобзарю, ти, як Фенікс, щоразу відроджуєшся з попелу, тебе ніхто й ніколи не знищить, бо ти є в серці кожного українця, твої слова відлунням відгукуються в кожному куточку нашої неньки України, твій дух міцно вкоренився в душах тих, хто не зрадить, не покине на поталу ворогові свою Батьківщину. І саме тому відродиться Україна, очиститься від російської нечисті, розпрямить свої хоч і прострелені, але незламані крили, гордо подивиться на світ, умиється не слізьми, а теплим життєдайним дощем, усміхнеться сонцю, і в кожному її куточку гордо лунатиме:

*Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!*

Чай Олександр

здобувач освіти I курсу

спеціальності 122 Комп'ютерні науки

Таврійський державний

агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

Керівник: Шарова Т.М.

д.філол.н., професор кафедри

суспільно-гуманітарних наук

ЛИСТ ІЗ ОКОПУ «МАМО, Я ВЖЕ НЕ ПОВЕРНУСЯ...»

***Дорога моя мамо, люба дружино Наталко і моя маленька зірочко,
донечко Мирослава!***

Якщо ви тримаєте цей лист, значить, мене вже немає серед живих...

Пишу вам цього листа вночі, коли наші позиції окутані холодом і тишею. Думки лунають у голові, а серце стискається від розуміння, що, можливо, я більше ніколи не побачу вас.

У дитинстві ти, мамо, читала мені Шевченкові вірші, і я навіть не здогадувався тоді, наскільки його слова будуть болісно близькими мені сьогодні. «Обніміте ж, брати мої, найменшого брата...» – здається, ці рядки він писав для нас, для цього часу, коли весь світ мав би згуртуватися навколо болю України.

Моя донечко, ти ще зовсім маленька. У твоєму світі мають бути тільки казки, сміх і теплі обійми тата. Але війна розбиває навіть найсвітліші дитячі мрії. Я уявляю, як ти чекаєш мене біля вікна, запитуючи в мами: «Коли повернеться тато?». І серце розривається, бо відповідь ти ніколи не почувеш. Однак я хочу, щоб ти знала: тато завжди з тобою. У кожному сонячному промінчику, у кожному вітрі, що пеститиме твоє волосся. «*І оживе добра слава, слава України!*» – писав Шевченко, і я вірю в ці слова, як у молитву. Я знаю, що мої побратими і я боремося не марно. Кожен із нас – це частина великої історії нашої країни, яку не зламати жодним ворогам.

Дружино моя, я пам'ятаю твої сльози на пероні, коли ми прощалися. Я обіцяв повернутися, але війна забирає обіцянки, як вітер зриває листя з дерев. Ти завжди була моєю опорою, і навіть тут, у холодному окопі, я відчуваю твою любов. Ти – моя сила, мій дім, який я так хотів зберегти.

Мамо, я знаю, як ти молишся за мене щочочі. Твої руки, що так часто притискали мене до грудей у дитинстві, зараз тремтять у молитвах. *«Як умру, то поховайте мене на могилі серед степу широкого...»* – Шевченкові слова нагадують мені про рідну землю, яку я зараз захищаю. Якщо я не повернуся, нехай вона стане моїм останнім прихистком.

Я бачив дітей, які втратили батьків, бачив матерів, що кричали від горя, і чоловіків, що назавжди залишали свої родини. Ця війна залишає шрами не лише на тілах, а й на душах. Але ми мусимо стояти, бо за нашими спинами – наші сім'ї, наша Україна. Шевченкові слова *«Борітеся – поборете!»* звучать у моїй голові, як заклик не здаватися, навіть коли сил майже не залишилося.

Я мушу сказати вам правду. Наш підрозділ опинився в оточенні. Ворог наблизився настільки, що чути, як рипить їхнє спорядження в темряві. Ми знали, що цей день настане, але не боялися. Усі ми, хто тут залишився, ухвалили рішення – триматися до останнього. Однак я отримав поранення, яке вже не дозволяє мені піднятися. Мої побратими роблять усе, щоби втримати лінію оборони, але я розумію, що дні мої злічені. Тіло з кожною хвилиною слабшає, а біль стає частиною мене.

Донечко, коли ти виростеш, знай: твій тато боровся за те, щоб ти могла жити в країні без війни. Де діти ходитимуть до школи, а не ховатимуться в підвалах. Де весняні дощі приносятимуть лише радість, а не страх через вибухи.

Моя люба родино, я хотів би повернутися, але вже знаю, що мій шлях завершується тут. Пробачте мені за всі недомовлені слова, за всі нездійснені обіцянки. Я люблю вас більше за життя. І я прошу вас не плакати, а пишатися. Бо я йду не як жертва, а як воїн. Воїн, який до останнього подиху вірив у свою країну і в її майбутнє.

Шевченко казав: *«І на оновленій землі врага не буде супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі»*. Я вірю в ці слова, і знаю, що вони здійсняться. Наш біль перетвориться на силу, наша кров – на перемогу, а наші сльози – на нове життя для України.

Люблю вас усіх.

Завжди ваш, Богдан.

Черній Дарія

здобувачка освіти I курсу

спеціальності 014.01 Середня освіта

(Українська мова і література)

Уманський державний педагогічний

університет імені Павла Тичини

Керівник: Новаківська Л.В.

*д.пед.н., професор кафедри української
літератури, українознавства*

та методик їх навчання

БУДИТЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Уявіть собі людину, яка стоїть на краю темного урвища. Позаду – рабство, покора, забуття. Попереду – туман, у якому ховається майбутнє, свобода, можливо, навіть незалежність. Але що змусить її ступити вперед, у невідомість? Цією силою є національна свідомість. Саме вона дає народові відчуття своєї унікальності, гордості, права на власний шлях. Без неї людина перетворюється на гвинтик чужої системи, без неї народ залишається безіменним.

Що змушує народ повстати? Чи може народ бути вільним, якщо сам не усвідомлює своєї сутності? Чи може він вибороти незалежність, якщо не знає, хто він? Це не лише ланцюги, які вриваються в зап'ястя. Це не лише злидні чи несправедливість. Це усвідомлення: «Я – не раб. Я – людина. Мій народ – вільний».

Уявімо на мить Україну без Шевченка. Без його слів, що палали в серцях поколінь. Без «Заповіту», що лунав над полями, без його заклику до боротьби. Тарас Шевченко був не просто поетом, а творцем української національної ідеї, адже саме він пробудив у своїх сучасників розуміння необхідності боротьби за власну державу. У його творах свобода, гідність і незалежність є ключовими темами, що заклали фундамент української національної свідомості.

Хто ми? Питання, яке століттями звучало в темряві чужих тронних залів, у кабінетах чиновників, які вирішували долю України. Але Шевченко не питав – він стверджував. Він нагадував українцям, що вони – нащадки козаків, що їхні предки боролися за свободу, що «*немає на світі України, немає другого Дніпра*». Шевченко бачив більше, ніж інші. Його поезія не лише описувала сучасність, але

й передбачала майбутнє. Він знав, що без духовного усвідомлення себе українці не можуть збудувати власну державу.

Чому саме Шевченка називають «Кобзарем» української національної свідомості? Адже до нього було багато талановитих письменників, які оспівували Україну. Відповідь проста: він говорив мовою народу, і ця мова не просто передавала емоції – вона пробуджувала.

Його «Заповіт» став програмою дій, а не просто віршем:

*Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте!*

Ці рядки змушують мене не просто сумувати за козацькою добою, а й розуміти: боротьба ще не закінчена.

Шевченко писав про минуле – конструював образ України, якого на той час не було в імперських підручниках. У поемах «Гайдамаки», «Тарасова ніч», «Іван Підкова» він повертає героїчну історію, нагадує, що вони були не лише кріпаками, а й воїнами, що колись вони билися за свою землю, а не покійно гнули спину. Він розумів: якщо народ забуде своє минуле, він не матиме майбутнього.

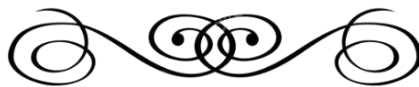
А чи замислювались саме ви над усією таємничістю цього поета, яка закликала до міжнародного визнання незалежності нашої країни? Передусім це супроводжувалось ідентичністю і особливим місцем нашого народу у творах Шевченка, яку влада наполегливо критикувала. Я впевнена в багатьох речах, які мені доводилось усвідомити у все глибшому знайомстві з творчістю цього поета. Тому я можу сказати – Шевченка боялись. Але ж чому його настільки боялись? Чому його заслали? Чому його забороняли? Бо його слово було небезпечніше за зброю. Його поема «Сон» – це виклик імперії, у якій він сміливо висміює самодержавство:

*Царі, катів катами правлять,
А люди... мовчать собі,
Все мовчки, мов ягнята...*

Його критику влади не можна було проігнорувати – тому його намагались змусити мовчати. Але його слово не замовкло. Він воював там, де зброя була безсилою. Він боровся за серця і розум людей. Його поезія працювала, як механізм.

Мова була кордоном між незалежністю та колонією. На мій погляд, Шевченко міг писати російською. Він отримав би більше визнання і слави, менше проблем. Але він обрав українську, а цим поет здійснив найбільший акт непокори. За його життя українська мова вже витісняється з офіційних документів, освіти, літератури. І якщо б не такі, як він, вона могла б зникнути зовсім. Саме тому після його смерті імперія робила все, щоб заборонити його твори – бо вони несли в собі дух свободи.

Національна свідомість – це той ґрунт, на якому стоїть незалежність. Без неї державу можна втратити навіть без війни – достатньо стерти пам'ять, нав'язати чужу мову, змусити сумніватися у власній культурі. Шевченко захистив Україну ще тоді, коли вона не мала кордонів, армії чи офіційного статусу. І його слово продовжує нас захищати досі. Поет знав, що без національної свідомості не може бути свободи. Він писав не для минулого, а для майбутнього. І його слово досі лунає, нагадуючи нам: незалежність – це не лише кордони, це те, що живе у серцях.

Шевченко Вікторія

здобувачка освіти I курсу

спеціальності «Право»

Рівненський кооперативний

економіко-правовий фаховий коледж

Керівник: Вербило Т.В.

викладач української мови і літератури

вищої категорії, викладач-методист

ТИ ПРАПРАВНУЧКА ШЕВЧЕНКА?..

Скільки себе пам'ятаю, стільки й ставили мені це запитання. Коли я була маленькою, чула його ледь не щоденно. Спочатку це щиро дивувало, навіть виникала думка: «А може, й справді?». Та реальність була не такою казковою, як я собі могла уявити, тому кожне наступне запитання змушувало мене тільки сердитися. Через це я, маленька, ставилась до Кобзаря з певною упередженістю, хоч сама й не знала, чому.

Якось одного прегарного дня батьки вирішили прогулятись зі мною до парку. А там, між каштанів, серед таких малих дітей, як і я, стояв він – один із найкращих, на мою думку, пам'ятників Тарасові Григоровичу Шевченку. Для мене тоді цей бронзовий пам'ятник видався просто величезним, від нього було неможливо відвести погляд. Так відбулося перше побачення з моїм геніальним тезкою.

Мені пощастило: помешкання нашої сім'ї було поряд із цим бронзовим пам'ятником, який став не просто окрасою міста, а справжнім місцем сили як для мене, так і для луганців, що з різних причин приходили до Кобзаря – відзначати день народження поета, державні свята, сімейні урочистості. Я завжди згадую ті безтурботні часи з якоюсь дитячою радістю.

...2014 рік став переломним моментом у свідомості маленької дівчинки, що так любила Шевченківські свята. Багато мешканців міста, як і моя родина, змушені були покинути рідний дім через окупацію. Я й досі пам'ятаю численні акції протесту містян, що стояли біля того самого пам'ятника і стверджували:

Наша дума, наша пісня

Не вмре, не загине...

От де, люде, наша слава,

Слава Україні!

Відтоді образ славетного Кобзаря оселився в моєму серці назавжди.

Окупація рідного міста змусила мою родину переїхати до невеличкого міста хіміків Рубіжне. Там я і пішла до школи. На стіні невеличкого класу гордо висів вишитий портрет Шевченка. А згодом ми почали вчити і його вірші, що пройшли зі мною тернистий шлях від першого до дев'ятого класу. За цей час моїми улюбленими стали «І мертвим, і живим...» та «Заповіт». Рядки цих творів завжди відгукувались у мені найбільше: *«Тільки я, мов окаянный, / І день і ніч плачу. / На розпутьях велелюдних, / І ніхто не бачить»*. А також: *«Поховайте та вставайте, / Кайдани порвіте, / І вражою злою кров'ю Волю окропіте»*. Саме поезії Тараса Шевченка змусили мене вперше в житті взяти ручку в руки з наміром написати вірша.

Та навіть це невеличке щастя не могло тривати довго. Після початку повномасштабного вторгнення мені довелося знову залишити рідний дім. Переїзди, пошуки нового місця проживання... Упродовж цього часу я змогла побачити багато унікальних міст та сіл, які були об'єднані між собою пам'ятниками Кобзарю, вулицями, названими його іменем, чи навіть муралами зображеннями Тараса Григоровича:

Свою Україну любіть.

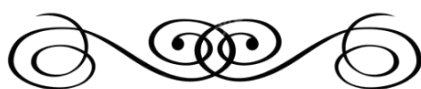
Любіть її... Во врем'я люте.

В останню, тяжкую минуту

За неї Господа моліть.

Тарас Григорович Шевченко об'єднав величезну кількість людей, став червоною ниточкою долі, яку неможливо обірвати. І це неймовірно. Від такого усвідомлення мені стає легше, бо, де б я не була, всюди бачу знайомий образ, який пильно стежить за мною, непомітно надаючи підтримку.

«Ти праправнучка Тараса Шевченка?» – «Так».

Шевченко Надія

студентка I курсу спеціальності

071 Облік і оподаткування

*ВСП «Фаховий коледж харчових
технологій та підприємництва*

*Дніпровського державного
технічного університету»*

Керівник: Сезоненко Г.О.

викладачка української мови і

літератури та зарубіжної літератури

ШЕВЧЕНКОВІ ІМПЕРАТИВИ

Кожна нація має людину-символ, людину-знак, людину-фокус, для нашої культури нею, без сумніву, є наш Тарас Григорович Шевченко.

Шевченко ввірвався в наше з вами життя навесні, ввірвався так, як протяв товщу снігу пролісок, але не був ніжним проліском, відразу ввійшов у наше життя як: «Реве та стогне Дніпр широкий!». Чоловік, якому було затісно в межах свого життя, якого немає вже довго, понад двісті одинадцять років, але його безсмертя в нашій культурі найпромовістіше, тому що в кожній другій хаті – все-таки портрети Шевченка.

Але хочеться зупинитися на шевченківському імперативі – це, звичайно, її величність мова. Мова з її базовими словами: *«Людей закованих моїх, / Убогих, нищих... Возвеличу, / Малих отих рабів німих! / Я на сторожі коло їх / Поставлю слово»*.

Для Тараса Григоровича Шевченка вічністю була тільки своя мова українська, попри те, що він знав і інші мови. Коли його запитали, чому така популярність ваших віршів, що її вивчають навіть ті, хто взагалі ніколи української мови не вчив, то він відповів: «Вірші мої подобалися, можливо, тому тільки, що по-малоросійському написані». Крім того, він дав гарний посил усьому нашому суспільству, коли йому казали: «Так ти талановитий, але ж зачём писать на этом языке?» (саме таке закидав йому московський критик-посіпака Белінський. – Н.Ш.). Адже відповідь на це була дуже простою: *«Спасибі за раду! / Теплий кожух, тільки шкода – / Не на мене шитий, / А розумне ваше слово / Брехнею підбите!»*. Ось вона – сила національного характеру.

Трактував слово як голос Бога й сторожу нації. Раював у своїй мові та нею прострільював Російську імперію, за що й відправлено в степи казахські. Він зумів взяти дух і силу землі, на якій зріс, мелодію мови свого народу й не розгубив її, а лише огранив дорогими коштовностями, роздавав кожному, хто не лінувався її брати. Тож не лінуймося, берімо, цінуймо, вивчаймо, говорімо своєю мовою, а не московитою. Хто поступається своїм словом, того не врятує жодна мілітарна зброя.

Шевченко мав національний характер, тож «скиньмо з нього шапку» та «отого дурного кожуха» – і побачимо в ньому одчайдуха-зуха. Він був зухвалий чоловік, і його зухвальство полягало в тому, що він кинув виклик цілій Московській імперії через українське слово й висміяв, викрив гостросатирично тих, котрі це українське слово зраджували.

Якщо говорити про другий Шевченків імператив, це – наша національна ідентичність. Митець викривав найгостріше, щоб ми не зраджували, не знищували, не відступали від свого, тому що за це буде Кара. «Я нічого не хочу, тільки щоб люди свого не цурались!» – так говорив Тарас Шевченко. Той, хто уособлює нашу національну ідентичність, наше світосприйняття, має минуле та надію на майбутнє. «*В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля*», – слова Тараса Шевченка для кожного українця повинні бути символом української ідентичності. Завдяки тому, що він писав, ми живемо всі, як нація та як держава, його слово сьогодні є основною зброєю для нас і основною небезпекою для росії.

Але як не згадати про Сергія Нігояна, громадянина України вірменського походження, якого куля прошила на Майдані та який зачитав вірш: «*Борітеся – поборете, / Вам Бог помагає! / За вас правда, за вас слава / І воля святая!*», – це був розстріл потужний Шевченкового заклику до боротьби. Бо ми приходимо в цей світ для того, щоб прославити свою Батьківщину, от власне це найбільшою мірою зробив Тарас Шевченко. Як зараз ці слова боротьби актуальні, наскільки ця аристократична й високошляхетна людина не уявляла поневолення свого народу.

Аналізуючи творчість Шевченка як поета, можна сказати, що він містик, він абсолютно ірраціональний, він начебто вписаний в епоху рабства ХІХ століття, але він витає над часом, у цьому полягає його містика. Щоб краще нам зрозуміти його містичність, треба зануритись у його епоху: тоді, в ХІХ столітті, він нам залишив потужні заклики, які сьогодні насправді для нас є шляхом до визволення. Нам потрібно деокупувувати наш мозок за допомогою

цінностей, ідеологій, знань, слів, вказівок, що читати, про що говорити за столом зі своїми друзями та близькими. Можливо, когось це спонукає взятися ще раз до читання Шевченка, до його великого «Кобзаря»:

Скиньте з Шевченка шапку.

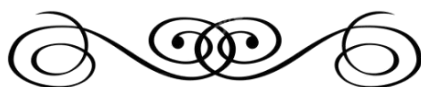
Та отого дурного кожуха.

Відкрийте в нім академіка. Ще одчайдуха-зуха.

Ще каторжника роботи. Ще нагадайте усім:

Йому було перед смертю всього лише сорок сім.

Іван Драч

Художньо-публіцистичне видання

МІЙ ШЕВЧЕНКО

Збірник есе учнівської та студентської молоді

Головний редактор Шарова Т.М.

Редактор Землянська А.В.

Технічний редактор Шаров С.В.

Підписано до друку 09.03.2025 р.

Електронне видання.

Умов. друк. арк. 7,4